

ДЖЕРАЛД ДАРЪЛ ХВАНЕТЕ МИ КОЛОБУС

Превод от английски: Борис Дамянов, 1981

chitanka.info

ПОЧИСТВАНЕ И ПОДРЕЖДАНЕ

*Уважаеми господин Даръл,
Често се удивлявам от торбите на кенгуруто...*

Винаги когато се завръщам от експедиция в чужбина, се вълнувам много, щом зърна отново зоопарка: новите построени по време на моето отсъствие клетки, които преди това са съществували само на чертежи; новопристигналите животни; тези, които вече имат поколения; нестройните весели приветствия на различните животни, които ме познават и се радват, че ме виждат отново. Изобщо подобно завръщане у дома е безкрайно приятно и вълнуващо.

Този път обаче, след завръщане от едно доста продължително пътешествие из Австралия, Нова Зеландия и Малая, открих с ужас, че моят безценен зоопарк има запустял и занемарен вид. Освен това скоро разбрах, че се намирам на границата на банкрута. Нещо като че ме блъсна в главата — толкова много труд и средства бях вложил в него. Вместо да си почина след трескавото пътешествие, без каквото и да е протакане трябваше да се заема да помисля как да спася зоопарка.

Естествено, преди всичко поех ръководството в свои ръце, а мястото на заместник-директор предложих на Джереми Молинсън, който работеше при мен още от основаването на зоопарка. Неговата безгранична почтеност и дълбока любов към животните, за които се грижеше, ми бяха отдавна познати. Освен това той бе работил във всички отдели на зоопарка и следователно познаваше повечето от проблемите. Молинсън прие предложението ми и аз си отдъхнах с безкрайно облекчение. После свиках на съвещание ръководителите на останалите отдели и им обясних положението. Казах им, че е повече от вероятно зоопаркът да бъде затворен, но че ако те са готови да останат с мен, да се хванат здравата за работа, и то почти даром, има все пак някаква възможност да го измъкнем от блатото. За тяхна чест всички се

съгласиха. Най-сетне се уверих, че животните няма да страдат, а ще бъдат добре гледани.

Следващата ми грижа бе да се опитам да намеря добър административен секретар. Работата не се оказа толкова лесна, колкото изглеждаше. Дадох обявление във вестника и посочих като основно изискване владението на стенография и машинопис, а най-главното — на счетоводство. За моя изненада рукна цял поток от кандидати. След като поговорих обаче с тях, установих, че половината не знаят колко прави две и две, а само неколцина бяха виждали през живота си пишеща машина. Един младеж дори си позволи да ми заяви, че кандидатствува, понеже смята, че ще овладее работата на място. Поговорих с двадесетина такива слабоумни и започнах да губя надежда. После дойде редът на някоя си Ката Уелър. В кабинета влезе с танцова стъпка дребна и закръглена жена със святкащи зелени очи и утешителна усмивка на лицето. Тя обясни, че току-що преместили мъжа ѝ в Джърси и била принудена да напусне работата си в Лондон, с която се занимавала вече цели седемнадесет години. Да, естествено, владеела счетоводство, стенография и машинопис. Дватама с Джеки се спогледахме. Разбрахме инстинктивно, че чудото стана: намерихме точно това, което търсехме. И така само след няколко дни Ката Уелър постъпи на работа и се зае да внася ред в безпорядъка на счетоводството, създаден през моето отсъствие.

По онова време зоопаркът имаше два дълга: двадесет хиляди лири, които бях взел за нуждите на първоначалното строителство, и към четиринадесет хиляди лири — от преразходи и текущи дългове. Следващият ми проблем, и то, разбира се, не най-лекият, бе да осигуря достатъчно средства, за да свържа двата края и да спася зоопарка. Тази мисъл ме занимаваше дълго. А през това време неусвоилият още напълно работата си Джереми непрестанно идваше да се съветва с мен за животните, а Ката — за разните нови за нея финансови проблеми. Всичко това заедно с грижите ми за спасяване на зоопарка ме доведе до пълно отчаяние. Накрая въпреки протестите ми Джеки извика нашия лекар.

— Не съм болен — запротестирах аз. — Това е от много грижи. Не можеш ли да ми инжектираш нещо за подсилване?

— Имам и по-добро средство — отвърна Майк. — Ще ти дам едни таблетки.

Той ми предписа флаконче с някакви зловещи на вид малки капсулки, от които трябваше да вземам по една на ден. Нито Майк, нито аз подозирахме, че по този начин той извърши най-важното за спасяването на зоопарка.

Сред нашите най-добри и най-стари приятели на остров Джърси бяха Хоуп и Джими Плат. Джими прекарваше по-голяма част от времето си в Лондон, но Хоуп бе постоянна посетителка на зоопарка и често прескачаше да пийнем по нещичко. Случи се така, че една вечер тя намина при нас, когато вместо една по погрешка бях взел две капсулки от успокоителното. В резултат на това външният вид и говорът ми бяха като на доста пийнал човек. Хоуп е огромна жена. Тя ме погледна неодобрително, когато тръгнах с несигурни крачки да я посрещна.

— Какво става с теб? — попита тя с цялата внушителност на стокилограмовата си фигура. — Да не си препил?

— Не съм — отговорих аз. — Де да беше така! От проклетите успокоителни е. Нагълтах две таблетки вместо една.

— Успокоителни ли? — запита недоверчиво Хоуп. — Защо по дяволите са ти притрябвали успокоителни?

— Седни да ти наляя една чашка и ще ти разкажа всичко — отвърнах аз.

Около час ѝ изливах душата си. Накрая Хоуп се надигна тежко от стола и се приготви да си върви.

— Скоро ще приключим с всичко това — обяви решително тя. — Няма да ти позволя да се тъпчеш на твоята възраст с лекарства. Ще поговоря веднага с Джим.

— Не виждам защо трябва да безпокоиш Джим... — започнах аз.

— Слушай майка си — прекъсна ме Хоуп. — Непременно ще говоря с Джим.

И тя изпълни обещанието си. Последва телефонен разговор с Джим. Той ме помоли да намина при него и да му обясня всичко. Отидох и му разказах как отначало съм кроил планове да превърна зоопарка в тръст, след като започне да се самоиздържа, но че това сега е невъзможно поради огромните ми дългове. Джим бе съгласен с мен и известно време седя замислен.

— Може да се направи само едно нещо — промълви накрая той, — да се обърнеш с призив към обществеността. За начало ще ти дам

две хиляди лири, за да се справиш с най-неотложните си задължения. Освен това ще вложи нови две хиляди към призива, за да поощря останалите. Ако призивът се окаже успешен, ще помислим отново.

Трудностите по учредяването на тръста се оказаха по-големи и по-сложни, отколкото очаквах — като се започне от размера на вноските на членовете (не толкова големи, за да могат хората да членуват в него, и не толкова малки, за да станат безполезни за нас) и се стигне до такива подробности, като издаването и разпространението на брошурите, които разясняваха нашите цели и задачи. Често бях получавал много писма от различни хора с отзиви за моите книги, на които отговаряхме, като запазвахме по едно копие от писмото. Сега им изпратихме на всички по една брошура заедно със заявление и за моя най-голяма радост повечето постъпиха веднага в тръста. Новата ми книга „Замък-менажерия“ имаше за мое щастие голям успех. В нея се обърнах с призив към читателите да се присъединят към тръста. Така дойде ново попълнение и сега в тръста имаме седемстотин и петдесет членове от различни краища на света. Особено ни въодушевяваше фактът, че жители на такива далечни страни, като Австралия, Южна Африка и Съединените щати, подкрепят едно начинание, което може би изобщо няма да могат да видят.

Макар че съществуването на зоопарка висеше, както и по-рано, на косъм, на хоризонта започвахме да забелязваме първите слаби признаци на успех, затова се трудехме безспирно. Да кажа, че в края на всеки работен ден се чувствахме изнемощели, значи да представя всичко в розова светлина. Точно по това време ме заля цял порой телефонни разговори, като обикновено ме търсеха в най-неподходящо време. Веднъж например ме извикаха на телефона точно когато обядвах — междуградски разговор с една жена от Торки, чиято костенурка току-що била снесла яйца. Интересуваше се какво да прави с тях. Друг път искаха да узнаят как да подрежат ноктите на едно вълнисто папагалче. Врѣх на всичко обаче беше телефонното позвъняване една вечер в единадесет часа, когато бях задрямал пред камината. Оказа се междуградски разговор, подаден от северната част на страната. Някой си лорд Макдугъл искаше да говори с мен. Помислих си наивно, че може би възнамерява да вложи голяма парична сума в тръста, затова помолих телефонистката да ме свърже с него. Още от първите думи на

негова светлост разбрах, че лордът е от хората, надарени с прекомерно много мъдрост.

— Кой, Даръл ли? — осведоми се той.

— Да — отвърнах аз.

— Яшно — каза той. — И така в цяла Англия шамо вие можете да ми помогнете. Имам една птица.

Едвам сподавих стона си. Помислих си, че сигурно става дума за нов вълнист папагал.

— Шобшственик шъм... на кораби — обясни той, като произнасяше трудно думите — и един от моите капитани има... една птица ше штрополила на палубата и той ей шега току-що я донеше. Значи... Ишкам да ви попитам дали не можете да й помогнете?

— Що за птица е това? — заинтересувах се аз.

— Много шладко птиченце — отвърна той.

Човек наистина можеше да се затрудни при това зоологическо описание.

— Ишкам да кажа големината, формата й?

— Ами... една много мъничка, шивкавокафява птичка ш бели гърдички — отвърна той. — Шъвшем малки краченца... шъвшем малки краченца... Удивително малки краченца, наиштина.

— Струва ми се, че това е буревестник — отвърнах аз. — Те падат доста често върху палубите на корабите.

— Незабавно ще поръчам шпециален влак и ще ви я изпратя, штига да можете да я шпашите — обяви великодушно негова светлост лордът.

Обясних му надълго и нашироко, че това е напълно безполезно. Тези дребни птички прекарват по-голямата част от живота си в морето, хранят се с дребни организми и е почти невъзможно да се отглеждат в клетка. А освен това, дори и да ми изпратеше птичката, тя положително щеше да умре още по пътя.

— Рашходите не ме плашат — отвърна негова светлост. В този миг някой му отне слушалката и до ушите ми долетя необикновено аристократичен девически глас.

— Господин Даръл?

— Да — отвърнах аз.

— Ишкам да ви се извиня заради татко. Страхувам се, че той не е съвсем на себе си. Моля ви да не обръщате внимание.

Телефонът беше отнет и от нейните ръце и гласът на негова светлост отново прозвуча.

— Ще направя вшичко — каза той. — Шпортни автомобили, шамолети, вшичко, което ишкате, шамо и шамо да получите птичката.

— Страхувам се, че дори и да успеете да ми я изпратите, няма да мога да направя нищо — отвърнах аз.

— Предавам слушалката на моя капитан, той ще ви обясни вшичко — каза негова светлост.

В слушалката прозвуча суров глас с шотландско произношение.

— Добър вечер, господине.

— Добър вечер — отвърнах аз.

— Значи смятате, че това е бурвестник — попита капитанът.

— Да — казах аз. — Почти съм убеден. Във всеки случай обаче най-доброто, което можете да направите, е да я оставите на топло и тъмно място и утре да я отправите с някой от вашите параходи. Когато параходът навлезе достатъчно навътре в морето, да кажем две-три мили, тогава я пуснете.

— Разбирам — отвърна той. — Извинете, че ви безпокоим по това време, но негова светлост настояваше.

— Да, да — казах аз. — Аз... хм... Разбирам отлично.

— Знаете ли, негова светлост — продължи гласът с шотландското произношение — има много добро сърце и много, твърде много обича птиците, но тази вечер не е много на себе си.

— Разбрах това — отвърнах аз. — Де да можех и аз да съм в неговото състояние.

— Хм... да, господине — обади се капитанът. — Е, тогава лека нощ, господине.

— Лека нощ — отвърнах аз и поставих слушалката.

— Какво се е случило за бога? — попита Джеки.

— Някакъв пиян лорд се опита да ми изпрати един бурвестник — отвърнах аз и се отпуснах в креслото.

— Наистина ли? — избухна гневно тя. — На това трябва да се сложи край. Налага се да поискаме секретен телефонен номер.

Така и направихме и оттогава пороят от необикновени телефонни разговори приключи, слава богу.

На сутринта разказах случката на Ката. Тя ме изслуша съчувствено и попита:

— Чу ли за историята на Джереми с къртицата?

— Не съм. Какво се е случило?

Джереми превозвал тора от павилиона на бозайниците с товарния автомобил на зоопарка, като минал под двете големи арки, които се издигат пред двора. Щом наближил втората арка, видял как по чакъла пропълзва къртица. Той натиснал рязко спирачките, скочил от камиона и приближил крадешком къртицата с намерение да я вземе и пренесе на съседната нива, по-далече от грозящата я опасност. Като приближил до къртицата, Джереми видял, че тя не само била мъртва, но и завързана с въженце, което някой леко придърпвал през чакъла. Той тръгнал по въженцето и открил на другия край целия персонал на отдела за птици. Главният организатор на тази шега бил Шеп Малет (известен като Шеп, тъй като от момента на постъпването му лепнаха прякора Шептон Малет). Скоро не бе правил номера на никого и аз посрещнах шегата му като много добър признак — това означаваше, че мрачното и унило настроение, което преобладаваше при завръщането ми, бе изчезнало и бе заменено вече от надеждата и ентузиазма.

Макар че тогава се нуждаехме много от надежда и ентузиазъм, повече ни трябваша средства, имахме нужда от суха пара, за да ремонтираме клетките, които използвахме вече от пет години. А ние искахме да ги ремонтираме не как да е, а по специални, наши проекти. Едва ли не всеки ден поправяхме клетки, които в същност трябваше да разрушим. Това не се отнасяше за по-дребните животни и за птиците, но проблемът се изостряше, щом станеше дума за по-големите и по-опасните. Въпреки помощта, която ми оказваха Хоуп и Джими при създаването на тръста, продължавахме да изпитваме остра нужда от пари. Хубави клетки ни трябваша особено за онези животни, които биха представлявали смъртна опасност за околните в случай, че успееш да избягат. Някои събития, които се случиха обезпокоително скоро едно след друго, ме принудиха да се замисля и по този въпрос.

В най-отдалечения край на павилиона на бозайниците, където се намираха помещенията на горилите, поставихме малка кутия за волни пожертвования, като обяснявахме целите и задачите на тръста. Бяхме изпълнени с надеждата, че любезните посетители ще пускат лептата си в нея. Много скоро кутията започна да се пълни. Веднъж по обяд, когато наоколо нямаше никой, аз влязох в павилиона на бозайниците да прегледам една мармозетка, която, предполагам, беше бременна. С ужас

открих, че вратата на клетката на орангутана е отворена и стои увиснала на пантите си. Отидох бързо нататък и с облекчение видях, че двата орангутана са вътре, но Оскар, по-старият, бе разбил вратата с някакъв попаднал му под ръка инструмент. След това явно бе обиколил павилиона на бозайниците. Единственото интересно нещо, което бе откачил без усилие и бе отнесъл за спомен, беше кутията за волни пожертвувания на Джърсийския тръст за защита на дивите животни. Като чул, че нещо трака, той започнал да друса енергично кутията. Виждайки, че монетите не излизат от прореза, той бързо беше открил вратичката на гърба на кутията и беше я изкъртил. Когато пристигнах на местопроизшествието, Оскар седеше сред купчина монети от половин крона, шест пенса и отделни пенита. Той беше безкрайно възмутен, когато влязох в клетката, грабнах кутията и започнах да събирам монетите. Задачата ми се усложняваше от това, че не знаех колко пари е имало в кутията, но бях сигурен, че из сламата се крият още неоткрити монети. Погледнах Оскар и забелязах, че лицето му е подуто и изглежда някак си по-подпухнало от обикновено.

— Оскар — обърнах се строго към него, — в устата ти има нещо. Дай ми го!

Протегнах ръка и орангутанът изплю с най-голямо нежелание пет монети от по половин крона и четири от по шест пенса.

— Това ли е всичко? — попитах аз.

Той седна и ме погледна с малките си бадемови очи. Поставих парите обратно в кутията, излязох от клетката и закрепих временно вратата. Тъкмо се канех да си тръгна, за да кажа на техника да поправи вратата, когато Оскар изплю дръзко още едно пени върху мен.

Но инцидентът, който ни накара да разберем, че е необходимо час по-скоро да направим нови клетки на човекоподобните маймуни, беше бягството на шимпанзетата. Това се случи точно на Коледа, когато бяхме поканили на празничен обяд Ката и съпруга ѝ Сам. Коледа е единственият ден през годината, в който зоопаркът е затворен, и имахме голям късмет, че целият персонал се намираше още в градината и не се бе разпръснал по гости. Пуйката бе чудесно опечена, кестените благоухаеха възхитително, зеленчуците бяха на масата и точно в един без четвърт вратата се отвори — в стаята се втурна един от служителите и извика:

— Господин Даръл, господин Даръл, шимпанзетата избягаха!

Притежавах Чолмондли (или Чъмли, както обикновено го наричахме) от съвсем мъничък, но още тогава, когато майка ми веднъж се опита да му попречи да направи някаква лудория, той така я ухапа за ръката, че в резултат на това ѝ направиха седемнадесет шева. А сега на ръст и тегло бе станал колкото мен и аз не изпитвах никакво желание да се спречквам с него или с жена му Шийна, която не му отстъпваше по ръст.

— Къде са? — попитах го аз.

— Сега влизат в двора.

Втурнах се към прозореца на гостната стая и погледнах навън. Наистина, Чъмли вървеше с прегърналата го нежно през рамото Шийна. Двамата удивително приличаха на възрастна двойка,

разхождаща се край морския бряг при Борнмът. Точно в този момент в двора влезе колата на Ката и Сам, която спря пред вратата. При появата на това ново същество Шийна леко настръхна, но Чъмли приветства гостите с радостни викове. Автомобилът не представляваше новост за него, защото през детството си той неведнъж бе пътувал с мен и се бе възхищавал от прозореца на гледката и на преминаващите превозни средства. Чъмли наближи колата, но Ката и Сам предвидливо вдигнаха стъклата на прозорците. Чъмли почука по стъклото с надеждата, че Ката ще отвори и ще го покани на разходка, но тя нямаше такива намерения.

Аз се втурнах надолу и извиках на Джеки да заключи вратата след мен, затворих кабинета си, отворих канцеларията, а след това и входната врата. Щом ме зърна, Чъмли изпръхтя няколко пъти за поздрав и се отправи с лека походка към сградите. Аз минах през канцеларията и отворих вратата към коридора, който водеше към стълбите за втория етаж, където се намираха стаите на персонала, и към голямата кухня, където приготвяхме храната. Реших, че ако вкараме шимпанзетата в кухнята, все някак ще успеем да ги заловим. После излязох от къщата, заобиколих я, влязох отново през задната врата, заставах зад вратата, която водеше към канцеларията, и надникнах през процепа.

Точно в този момент Чъмли влизаше с Шийна през входната врата, като вероятно смяташе да прекара деня с мен и да ми пожелае весела Коледа. Нямаше къде другаде да отидат освен в канцеларията. Само за секунди затворихме зад тях плъзгащата се врата. Надявах се, че ще влязат колкото може по-бързо в задния двор, защото в канцеларията се намираше цялата ни архива и за кратко време можеха да направят големи поразии. След като се убеди, че в канцеларията няма никой, за мое облекчение Чъмли постъпи точно така. Озовал се обаче в задния коридор, той трябваше да избира: да продължи по него и да влезе в голямата кухня или да се качи по стълбите на горния етаж. Чъмли добре познаваше стълбите още от детството си, преминало в многоетажната къща, в която живеехме тогава, затова помисли, че тези стълби ще го отведат при мен. И така той се заизкачва нагоре, последван от малко разколебаната Шийна.

За щастие всички стаи бяха заключени с изключение на една, към която, естествено, се отправиха шимпанзетата.

Ние ги следвахме на почтително разстояние и щом влязоха в стаята, тръгнахме вратата след тях и я заключихме. След това излязохме навън, взехме стълби и се изкачихме до прозореца да видим какво правят. Чъмли откри с голямо задоволство, че в стаята има

умивалник и парче сапун. Той развъртя докрай и двата крана и започна да си мие ръцете, привычка, която му беше останала още от детството. От своя страна Шийна заподскача върху леглото с притисната до гърдите си възглавница. След това тя откри нещо чудесно — щом забиеше нокти във възглавницата и дръпнеше силно, във въздуха се разлетяваше цял облак перушина. Тя разкъса и двете възглавници и в стаята като че забушува снежна буря. Много перушина напада и в умивалника и го запуши напълно. Той започна да се пълни с вода и накрая преля. Чъмли изгуби интерес към него и сега двамата с Шийна започнаха усърдно да разхвърлят леглото. Когато стигнаха до дюшека, откриха, че и той може да се разпори, а съдържанието му да се разхвърля из стаята. След малко стаята се изпълни не само с перушина, но и с малки парченца шуплеста пластмаса, конски косми и разни други материали. Проведох кратко съвещание с Джереми. Имахме една достатъчно здрава и голяма клетка, в която можехме да вкараме двете шимпанзета, но тя бе от дебела стомана и бяха необходими най-малко шест души, за да я вдигнат, а и аз се съмнявах дали ще успеем да я изкачим по стълбите до стаята.

— Единственият изход е да се опитаме да ги свалим отново долу — предложи Джереми. — Ако ги принудим да отидат в дъното на коридора, бихме могли да ги заловим между двете врати. След това ще докараме и клетката.

Отново се покатерихме по стълбите и надникнахме в стаята. Чъмли бе открил някаква закачалка за дрехи, с която бе разбил вече едно огледало. Шийна продължаваше да изтърбушва упорито дюшека със съсредоточения вид на световноизвестен хирург, който извършва операция по присаждане на сърце.

— Някой трябва да отвори вратата — каза Джереми, — да премине бързо в банята и да се заключи в нея. Там ще бъде в пълна безопасност. Тогава шимпанзетата могат и сами да слязат по стълбите.

— Добре, да опитаме — съгласих се аз.

Един от служителите се изкачи на горния етаж, отвори вратата на спалнята, в която се забавляваха шимпанзетата, после профуча по коридора и се заключи в банята. Както и предполагах, маймуните се чувствуваха отлично и нямаха никакво желание да напускат стаята. Те само повдигнаха глава при отварянето на вратата и възобновиха разнообразната си дейност. Чъмли събираше колкото се може повече

перушина и я подхвърляше във въздуха, а Шийна продължаваше своята операция и изглежда, че дюшекът нямаше да може да я понесе.

— Струва ми се, че остава само едно средство — каза Джереми. — Ще се наложи да ги изгоним, като ги напръскаме с маркуча.

Странно наистина, двете шимпанзета обичаха да пият вода и да си играят с нея, но не обичаха да ги обливат. Понякога вечер отказваха да отидат в спалнята си, но заплашихме ли ги с маркуча, ставаха послушни като агънца. Помислихме, че това ще помогне и сега. Пренесохме тържествено маркуча, свързахме единия му край с крана в кухнята, а другия мушнахме през отвора. После пуснахме силно водата и насочихме струята в стаята. Шимпанзетата вдигнаха глави, учудени от това вероломно нападение, и когато водата започна да ги облива, те се втурнаха с крясъци навън, спуснаха се по стълбите и побягнаха по коридора. Тук ги очакваха други двама служители. Щом шимпанзетата стигнаха определеното място, ние затръшнахме двете врати на коридора и маймуните се оказаха здраво затворени в малкото пространство, където не можеха да направят никаква пакост и нямаха възможност да се измъкнат. Всички отдъхнахме с облекчение, защото шимпанзетата са доста истерични, те проявяват силен интерес към заобикалящата ги среда, превъзбуждат се много бързо и в такова състояние лесно могат да нападнат човек. А Шийна и Чъмли бяха несъмнено крайно възбудени.

Сега ни оставаше само да докараме голямата метална клетка. Това ни отне доста време, защото неупотребяваната дълго време клетка бе затисната от дъски и разни други материали от работилницата. Найсетне я измъкнахме, шест души я пренесохме и я поставихме край вратата. Повдигнахме нагоре плъзгащата врата на клетката и отворихме много внимателно вратата на къщата. Шимпанзетата седяха вътре с войнствен вид и от козината им капеше вода. Цял час се мъчихме да ги примамим с какви ли не лакомства, но нищо, дори и рядкото за този сезон грозде не можеше да ги накара да влязат в клетката.

— А ако си послужим със змия? — подхвърлих аз, защото знаех, че Чъмли изпитва истински ужас от змии.

— Не, няма смисъл — отвърна Джереми. — На Чъмли ще подействува, но Шийна не се плаши от змии.

— Добре — казах мрачно аз, — ще трябва отново да прибегнем до маркуча. Господ знае какви бели сме направили вече с тази вода.

Пренесохме маркуча, отворихме другата врата и насочихме силната струя вода към двете шимпанзета, които веднага се втурнаха към клетката. Плъзгащата врата издрънча надолу и те отново се оказаха здраво затворени. Заедно с Берт, нашия техник, отидохме до постоянната клетка на шимпанзетата, за да видим как точно бяха успели да избягат. Мрежата беше достатъчно здрава и гъста, но Чъмли бе открил разхлабен край в нея. Това беше достатъчно за него, за да я разплете бързо като плетиво. И така Берт, който също се канеше да сяде на коледната трапеза, запретна ръкави да поправи клетката. След около час тя бе готова отново да приеме шимпанзетата. Най-сетне, към четири часа, вкарахме обратно шимпанзетата в клетката им и се разотидохме по домовете си, където ни чакаха коледните маси. Ката, Сам, Джеки и аз се събрахме около овъглената вече пуйка и зеленчуците, които бяха като че тъпкани от слон, но за награда ни чакаше поне изстуденото в лед вино.

ТОВА СЪМ АЗ — ДЖЕРЕМИ

*Уважаеми господин Даръл,
Аз съм на десет години и според мен Вие сте най-добрият зоолог на Британските острови (с изключение на Литър Скот). Бихте ли ми изпратили Вашия автограф?*

Следващата година нещата изглеждаха много по-добре, появиха се и реални резултати от нашата работа. Ката се трудеше като пчеличка, поддържаше в ред счетоводните книги на тръста и на зоопарка, бдеше да не превишаваме кредитите, предпазваше и мен, защото имам навика да харча големи суми без много-много да му мисля.

— Нали фламингото е чудесно животно! — възкликвах разпалено аз.

— Разбира се, че е прекрасно — отвърщаше Ката. — Само че колко ли струва?

— О, не чак толкова много — отвърщах аз. — Предполагам някъде около сто и двадесет лири едното.

Щастливата усмивка угасваше от лицето на Ката и в зелените ѝ очи се появяваше стоманен блясък.

— Господин Даръл — започваше да мърка тя, — известно ли ви е с колко сме превишили кредитите?

— Разбира се, разбира се — отвърщах бързо аз. — Това бе само предложение.

Все пак, независимо от пестеливостта на Ката, ние напредвахме.

С помощта на Джереми и Джон Малет преустроиохме напълно работата в зоопарка. Направихме картотека на животните. За всяко животно имаше по три карти: розова, синя и бяла. Върху бялата карта се отразяваха всички подробности по доставката на животното, състоянието му при пристигането и др. Втората — розовата, бе амбулаторната карта на животното и съдържаше пълни сведения за здравословното му състояние и проведените лечения. Синята карта

съдържаше бележки за поведението на животното и като че бе най-важната, защото върху нея се отбелязваха такива неща, като брачните игри, сроковете на бременността, обезпаразитяването, маркирането на територия и много други данни. Освен това започнахме да водим и голям дневник, който беше нещо като летопис на зоопарка. Той стоеше в кабинета на Джереми и до него имаха достъп всички от персонала, за да могат да записват в него интересни неща за своите питомци. Тези бележки след това се нанасяха върху съответните карти от картотеката. По този начин започнахме да трупаме изключително интересен материал. Наистина, учудващо е колко малко знаем за обикновеното животно. Аз притежавам твърде богата библиотека от около хиляда тома, но ако се опитате да научите нещо съвсем обикновено, да речем за брачното поведение на някое животно, ще се убедите, че за това не е написана дори и думичка.

След това въведохме нова система на хранене. Бях чел, че Базелската зоологическа градина е разработила специален порцион като допълнение към ежедневната храна на животните, който не само подобрява тяхното общо състояние, но подпомага и процеса на размножаване. Очевидно е било установено, че колкото и пълноценно да се хранят животните — а ние винаги им давахме най-доброто, което можеше да се намери, — все пак съществува недостиг от минерални соли и различни други вещества, които са от съществена важност за доброто им физическо състояние, но липсват в храната им. Този своеобразен „кекс“ им набавя липсващите в храната вещества. И така писах на доктор Ернст Ланг от Базелската зоологическа градина и той любезно ми изпрати всички данни. След това обсъдихме въпроса с мелничаря на зоопарка господин Ле Маркан и той ни направи „кекса“. Когато най-сетне беше напълно готов, той представляваше отблъскващо кафяво тесто, което огледахме с недоверие. Независимо от това накарах Джереми да го изпробва една седмица и да види какво ще се случи. По онова време Джереми ме посещаваше често, за да се съветва по най-различни въпроси. На входната врата се почукваше, после тя се отваряше, показваше се главата на Джереми и той извикваше:

— Това съм аз — Джереми.

След това влизаше в гостната, където работех, за да разискваме поредния за деня въпрос. Беше минала една седмица, откакто давахме

новата храна. От предната врата се разнесе познатото почукване, а след това: „Това съм аз — Джереми.“

— Влизай, Джереми — поканих го аз.

Той влезе и заста на прага на гостната с неспокойно изражение на лицето. Джереми е висок, косата му е с цвят на узрял ечемик, има нос като на Уелингтънския херцог и много сини очи, които ставаха малко разногледни, когато беше разтревожен. Сега той изглеждаше точно така: очевидно нещо не беше наред.

— Какво се е случило? — попитах аз.

— Ами, тази новата смес — отвърна той. — Нашите... хм... животни като че не я харесват. Някои маймуни похапнаха от нея, но според мен повече от любопитство. Останалите обаче не искат да я ядат.

— А човекоподобните маймуни?

— Дори и не я докосват — отвърна мрачно Джереми. — Опитвах всякакви начини, дори сложих сместа в млякото, пак не искат да я ядат.

— Не се ли опита да ги оставиш малко да погладуват? — попитах го аз.

— Не съм — отвърна Джереми с виновен вид. — Всъщност не съм се сетил за това.

— Тогава опитай — посъветвах го аз. — Утре не им давай нищо освен мляко и „кекс“. После ще видим дали ще има някакъв резултат.

На следващия ден отново се разнесе познатото почукване: „Това съм аз — Джереми“. И Джереми се показа пак на вратата на гостната.

— Във връзка с човекоподобните — каза той. — Опитавме да ги оставим гладни, като им давахме само „кекс“ и мляко. Пак не искат да го близнат. Какво ще правим сега?

Затрудних се не по-малко от него. Животните от Базелската зоологическа градина поемаха с явно удоволствие тази смес. Очевидно нещо липсваше на нашия „кекс“ и той не беше вкусен. Посъветвах се с господин Ле Маркан по телефона.

— Как мислиш, какво трябва да му прибавим, за да стане по-вкусен? — попитах го аз.

Той се позамисли малко, после ми даде блестяща идея.

— Защо не му прибавиш анасон? — предложи той. — Анасонът е напълно безвреден, а повечето животни като че обичат аромата му.

— Добре — съгласих се аз, — няма да е вредно.

— Можеш ли да приготвиш смес с анасон? — обърнах се аз към мелничаря.

— Разбира се — отвърна той и направи „кекс“, от който се излъчваше силна миризма на анасон.

В момента, в който го поставихме в клетките, той подлуди всички животни. Дори и сега те предпочитат „кекса“ пред любимата си храна. В резултат общото им физическо състояние и процесът на размножаване се подобриха извънредно много. Само за една година след въвеждането на „кекса“ в храната ние получихме потомство от дванадесет вида бозайници и десет вида птици и бяхме много доволни.

Струва ми се, че най-забележителното събитие през тази година бе раждането на южноамериканския тапир, което ни създаде и най-големи грижи. Бащата Клавдий улових в Аржентина. Тогава той ни причини твърде много неприятности: избяга от зоопарка, опустоши градината на един приятел, преора градината на съседа и направи още куп лудории. След като му намерихме съпруга, която нарекохме Клодет, той улегна и стана сериозно и солидно животно. Тапирите приличат на кафяви, издължени шотландски понита, те имат дълги и подвижни носове, които едва-едва напомнят слонски хобот. Обикновено те са ласкави и дружелюбни. Когато Клодет порасна достатъчно, „запознахме“ я с Клавдий. Всички „срещи“ нанасяхме най-грижливо върху синята карта. Тогава разбрахме колко ценни ще се окажат картите. Когато у Клодет се появиха първите признаци на бременност, по датата на последната „среща“ можехме да пресметнем приблизително точно кога ще се роди малкото.

Един ден се раздаде познатото почукване на вратата: „Това съм аз — Джереми.“

— Идвам във връзка с Клодет, господин Даръл — започна той обезпокоен. — Ако се осланяме на картите, според мен тя ще роди през септември и хм... не ти ли се струва, че е по-разумно да я отделим от Клавдий и да я поставим в друга кошара?

Обсъдихме надълго и нашироко въпроса и решихме, че е по-разумно да ги разделим. Не знаехме как ще се отнесе Клавдий към новороденото, а освен това той беше късоглед и можеше да го стъпче по невнимание. И така преместихме Клодет в съседната кошара, откъдето тя можеше да долавя миризмата на Клавдий и да търка нос о неговия през телената преграда. Тук можеше спокойно да роди. Тя

започна да ни създава голямо безпокойство по времето, когато сметнахме, че вече ѝ предстои раждане. Клодет наистина наедря, но плодът не се движеше, а цицките ѝ изобщо не се наливаха с млякото. Джереми, Томи Бет (ветеринарният ни лекар) и аз дълго се съвещавахме.

— Има дяволски дебела кожа — каза мрачно Томи, — а и иначе е много набита. Не мога да я притисна достатъчно силно и с пръсти да опипам плода.

— Според картите — обади се Джереми, който се отнасяше към тях като към оракул — може да роди всеки ден.

— Безпокои ме липсата на мляко — обадох се аз. — Нали е време да има вече мляко?

Всички се облегнахме на перилата на кошарата и насочихме погледи към Клодет, която дъвчеше замислено една глогинена клонка, не обръщаше ни най-малко внимание на обезпокоените ни физиономии и издаваше кратки и смешни писукания, характерни за тапирите.

— Ако роди — каза Томи — и няма мляко, ще се наложи да храним малкото с биберон. Какъв е съставът на млякото на тапирите?

— Нямам представа — отвърнах аз, — но мога да се поровя из библиотеката.

Всички вкупом се отправихме към моя кабинет, но в нито една книга не открихме данни за състава на млякото на тапирите.

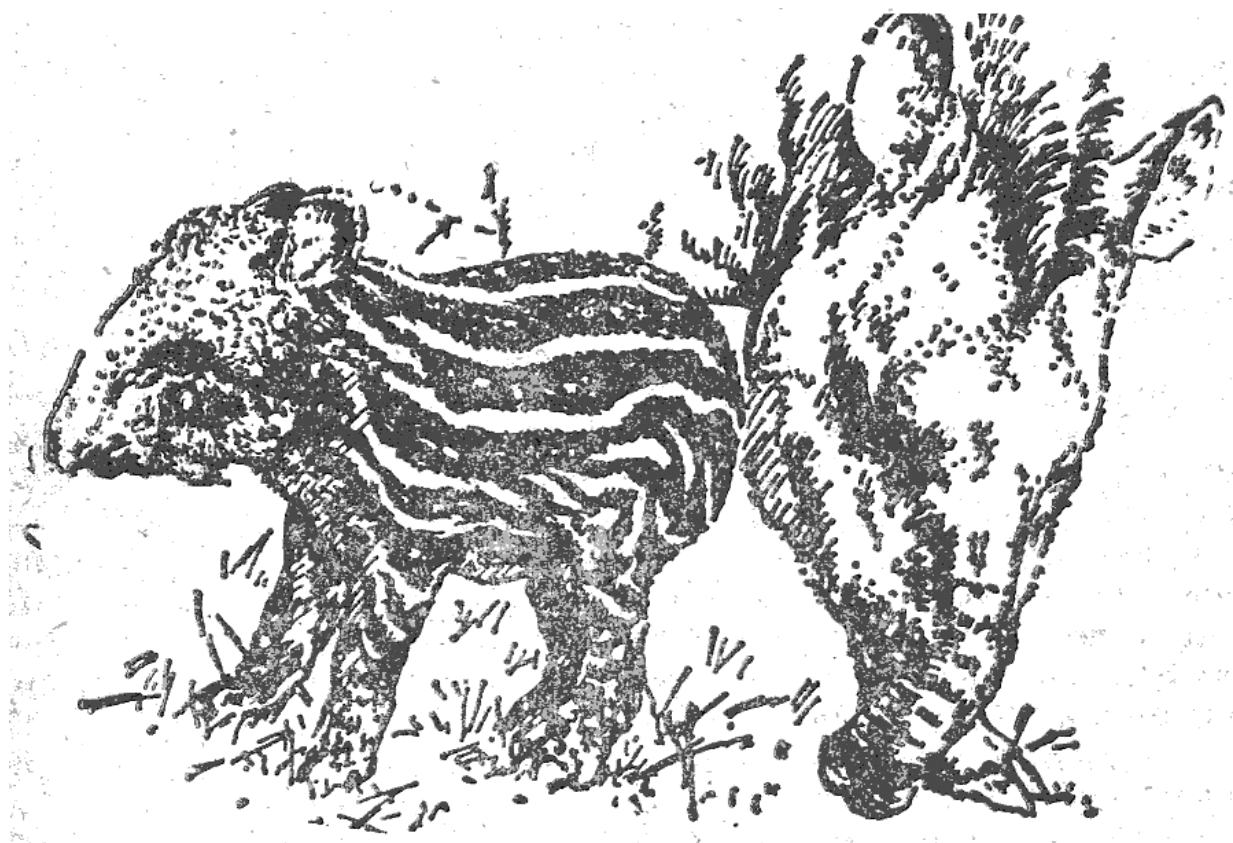
— Е, добре — възкликна Томи, след като стигнахме до четиридесет и седмата книга, — трябва просто да рискуваме и да направим смес, която по състав да се доближава максимално до кобилешкото мляко. Струва ми се, че тя ще свърши работа.

Стерилизирахме шишета и биберони, осигурихме и всички съставки за приготвяне на смес, подобна на кобилешкото мляко. Чакахме, чакахме, но Клодет не даваше и най-слаби признаци, че се кани да ражда. Един ден към десет и половина сутринта, когато почистваха, както обикновено, кошарата ѝ, все още нямаше и следа от малкото, но към три часа следобед Джефри, който се грижеше за нея, се втурна презглава по пътеката към нас с пламнало от напрежение лице.

— Роди! Роди! — викаше той.

Ние с Джереми обсъждахме някакъв сериозен проблем, но незабавно се спуснахме към кошарата на Клодет. Тя беше излязла отвън, ядеше от голям съд моркови, смесени с разни плодове, и не

обръщаше ни най-малко внимание на нашето вмешателство. Надникнахме внимателно в колибката: върху сламата лежеше най-очарователното тапирче, което бях виждал през живота си. То бе голямо колкото кученце и беше с бели райета, както всички новородени тапирчета. Райетата преминаваха по дължината на цялата му шоколаденокафява козинка и малкото приличаше на оживял ментов бонбон. Просто недоумявах как не бяхме успели да напипаме движенията на този огромен плод в тялото на Клодет. Малкото, изглежда, се бе родило преди по-малко от час, защото козинката му бе още влажна по местата, където го бе лизала майка му. Внимателно му помогнахме да се изправи на крака, за да определим пола, но то направи няколко неуверени крачки и отново легна. Тапирчето се очертаваше ясно върху сламата, но ако човек си представи проникващата през гъстия покрив на гората светлина по местата, където живеят тапирите, ще разбере колко свършена е тази окраска.

За да не прекъсваме „римската линия“, кръстихме малкото Цезар, после отидохме да проверим дали Клодет има мляко. За нас това бе

най-тревожният въпрос, защото кърменето на новородените животни не е никак лесна работа. За наше най-голямо учудване установихме, че между десет часа сутринта и три часа следобед цицките ѝ се бяха налели с мляко в предостатъчно количество. Така от раменете ни падна голям товар. Клодет се оказа образцова майка и не след дълго Цезар подтичваше зад нея из кошарата. Наблюдавахме и друго интересно нещо: тя хранеше малкото легнала, то също лягаше до нея и сучеше енергично.

Както вече казах, имам доста богата библиотека. Тапири се отглеждат от дълги години в зоологическите градини, но въпреки това не открихме в нито една книга тези три факта: първо, че е почти невъзможно да се определи дали женската е бременна или не, тоест, че не може да се напипат движенията на плода в нея; второ, че цицките ѝ се наливат с мляко едва след като се роди малкото; трето, че храни малкото си легнала. Тъй като Клодет бе много добродушно животно, ние взехме лесно проба от нейното мляко и го изпратихме за анализ в една държавна лаборатория. Ако в бъдеще някой наш женски тапир роди малко и няма мляко, ще знаем каква смес да приготвим. Всички тези данни отразихме на картите и публикувахме в нашия годишен отчет.

Приблизително по същото време стана друго интересно събитие — роди една гелада. Възрастният бабуин-гелада е красиво животно: той има огромен шал от шоколадена козина и необикновено, почти сърцевидно петно от яркочервена кожа върху гърдите, което създава впечатление, че козината е оскубана и отдолу е останала само гола кожа. Мъжкият бабуин Алджи беше голяма личност. Възкъсите криви задни крака придаваха на походката му смешен и женствен вид. Той поздравяваше всички, които отиваха до клетката, поклащаше телената мрежа, повдигаше горната си устна така, че се виждаха венците и огромните му зъби, и докато му говореха, издаваше тихи радостни стонове. Отначало живееше в една клетка с един женски южноафрикански бабуин, но скоро след това му намерихме съпруга, която нарекохме Амбър, и както се изрази един от сътрудниците, Алджи се влюби до уши в нея. Той намираще смисъла на живота само в храната и в противоположния пол, затова не се изненадахме, че много скоро Амбър забременя.

Различните видове бабуини имат интересна социална организация, когато живеят на свобода, затова оставихме южноамериканския бабуин с двете гелади, за да разберем какво ще стане след раждането на малкото. Алджи, който играеше ръководна роля в клетката, се отнасяше еднакво благосклонно както към своята съпруга, така и към южноафриканския бабуин, който нямаше нищо общо с техния вид. Следваща в йерархията бе южноафриканката, а на най-ниското стъпало до раждането на малкото стоеше Амбър. Оставихме южноафриканския бабуин с тях само за да не нарушаваме структурата на съподчинение, защото тогава Алджи и съпругата му щяха да започнат обикновените за всички двойки примати кавги и заяждания. И така Алджи се заяждаше с южноафриканския бабуин, а той от своя страна с Амбър, но много по-меко, отколкото би го правил Алджи. Имахме известни опасения, че ако оставим южноафриканския бабуин в клетката, той може да навреди и дори да изяде новороденото, тъй като властваше над Амбър. Все пак решихме да рискуваме.

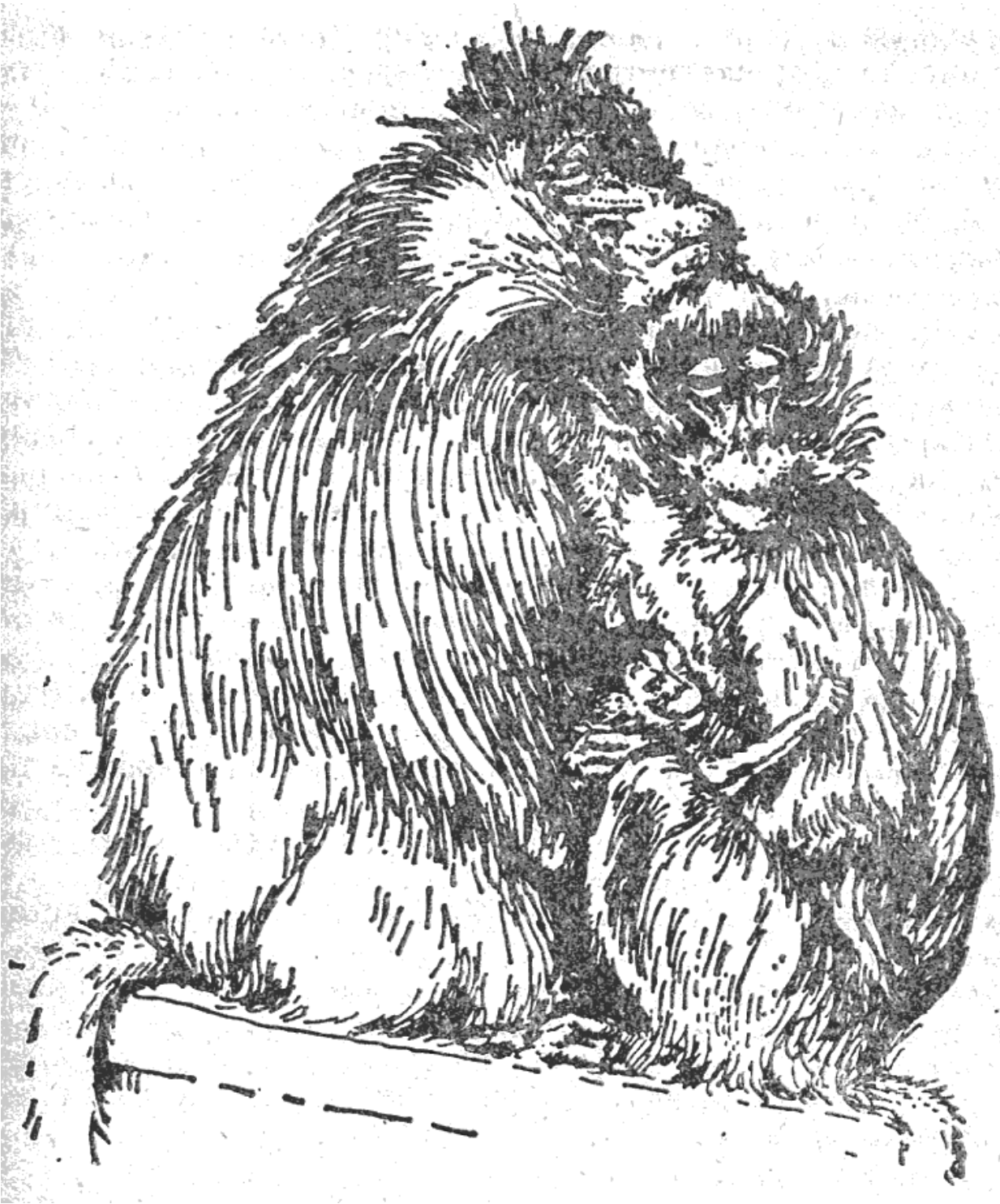
В диво състояние повечето бабуини създават много сложна социална система, която е изследвана подробно едва напоследък. Установено е, че когато някоя женска роди, останалите женски от групата се вълнуват много, особено по-старите, които не могат повече да раждат. В началото те се трупат около майката и оглеждат с голям интерес малкото, макар и да не им е позволено да се докосват до него. Майката постепенно престава да пази ревниво новороденото и тогава по-старите женски започват да оспорват помежду си правото да държат малкото, да го чистят и носят. Ако трите животни при нашия случай бяха от един и същ вид, можехме да очакваме същите прояви. Все пак имахме известно съмнение, че по-старият южноафрикански бабуин няма да реагира по този начин на едно новородено от свършено друг вид.

Дългоочакваният ден настана. Малкото се роди през нощта в спалното помещение на бабуините. Открихме го чисто и сухо в осем часа на следващата сутрин. То се държеше здраво за майка си и нямаше никакви белези от пъпната връв и плацентата. Когато го пуснахме във външната клетка, веднага стана ясно, че другата маймуна е развълнувана, можеше дори да се каже зарадвана не по-малко от майката. Тя седнаше колкото може по-близо до Амбър, обикновено с лице към нея. Понякога я прегръщаше покровителствено с ръце така, че

малкото, хванало се здраво за гърдите на майка си, оставаше заклещено между тях. Алджи, който, както вече казах, бе господарят на клетката, също се интересува от малкото и очевидно искаше да го огледа по-отблизо, но щом наближеше Амбър, тя се обръщаше към него, повдигаше горната устна, тракаше със зъби и издаваше някакъв провлечен звук, какъвто не бе чувал по-рано от нея. Това го принуждаваше да се отдръпне, да кръжи на около два метра около двете женски и малкото и да наднича с надеждата, че ще може все пак да го зърне.

Изоляцията продължи около двадесет и четири часа, после му позволиха да се доближи и той можеше вече да разчесва козината на своята съпруга и на южноафриканския бабуин. Пет дни след раждането те постепенно се върнаха към обикновения си начин на живот. Южноафриканката продължаваше да се държи покровителствено към майката и новороденото, но на Алджи бе позволено да прегръща и ласкае своята съпруга.

Доколкото успяхме да забележим обаче, не му разрешаваха дори да се докосне до новороденото. Малкото беше необикновено силно и здраво и за разлика от останалите новородени бабуини имаше съвсем малко бръчки по лицето. След двадесет и четири часа то виждаше добре, съсредоточаваше много точно погледа си и следеше движенията на около два метра извън клетката. На петия ден майка му разреши да слезе от нея и да се поразходи малко по пода, макар и да го държеше съвсем близо до себе си. След седмия ден идилията завърши, тъй като южноафриканският бабуин, на когото вече позволяваха да държи малкото в ръце, прояви такива собственически наклонности, че искаше да държи малкото дори тогава, когато бе съвсем ясно, че то иска да отиде при майка си, за да се нахрани. Принудихме се заради доброто на малкото да отделим южноафриканския бабуин и Алджи в друга клетка.

Наближаваше първата годишнина на тръста и ние се замислихме как да отпразнуваме този ден. Решихме да организираме „ден на членовете на тръста“, който нарекохме на шега „битката за хляба“. Този ден щяхме да затворим зоопарка за посетители освен за членовете на

тръста и да поканим на обед разни знаменитости. Надявахме се да присъстват губернаторът на острова и съдебният пристав. Вечерта устройвахме вечеря със събиране на средства, на която очаквахме нашите известни гости да държат речи в защита на нашето дело. Извършихме огромна подготвителна работа. Трябваше да ангажираме хотели, да съставим меню, да помислим как да разпределим гостите, от което просто подлудявахме, и да извършим още какви ли не други работи. На всичко отгоре по това време на годината над Джърси винаги пада мъгла, която непременно обгръща летището с непогрешима точност. Следователно налагаше се да приемем всички наши известни гости един ден по-рано, в противен случай можеше да се окажем сами на приема. Ката извърши деветдесет процента от работата, и то превъзходно, но аз се убедих, че в бъдеще за такива инициативи е необходимо да имаме не само съвет, но и няколко подкомитета.

Един от комитетите, който решихме да създадем, бе комитетът за събиране на средства. Веднъж се замислих по този въпрос, когато отивах на летището да посрещна Джеки. При влизането в чакалнята се оказах неочаквано лице срещу лице с най-прелестното създание, което бях виждал някога през живота си. Черни коси, големи зелени очи, излъчващи нежна любов и сърдечност, но чувството ми подсказваше, че те не са предназначени за мене. Въпреки това тя се приближи до мен. Настроението ми се повиши. Може би малкото коремче и торбичките под очите не се забелязваха чак толкова, колкото си мислех, а може би съществуваха момичета, които дори ги харесват. После настроението ми отново спадна, защото забелязах, че момичето носи каса за събиране на помощи.

— Не бихте ли желали — обърна се тя с меден глас — да внесете нещо?

— Разбира се — отвърнах аз. — Нима може да се устои на такива очи?

Разтършувах се из джобовете си и вместо половин کرونا пуснах по погрешка десетшилингова банкнота.

— Обзалагам се, че с такова очарователно лице като вашето вършите фантастично добре работата си — казах аз.

Тя се усмихна мило.

— О, не се оплаквам.

— Някога трябва да опитате да съберете нещо и за нас.

— А защо не ме поканите?

— Сигурно така и ще направя — отвърнах аз, но в този момент съобщиха, че самолетът на Джеки каца, и аз тръгнах към вратата.

Докато чаках, хрумна ми блестяща идея. Това бе най-подходящата девойка, а в същност тя сама предложи услугите си. Тя би вършила идеално тази работа. Кой би устоял на тези очи! Изчаках нетърпеливо пристигането на Джеки, сграбчих я за ръката и най-безцеремонно я помъкнах обратно към чакалнята.

— Бързо, бързо! — подканих я аз. — Търся едно момиче.

— Пак ли? — попита Джеки.

— Чакай, чакай. Тази е много особена, изключително красиво момиче. Преди малко събираше тук пари за нещо.

— Защо ти е притрябвала за бога? — обърна се Джеки към мен, изпълнена с подозрение.

— Тя е най-подходящият човек за комитета за събиране на средства — отвърнах аз. В същност тя ми предложи услугите си, но аз глупакът дори не записах името ѝ.

Огледах безумно залата, но тя бе почти празна — имаше само няколко застарели вдовствуващи важни дами и полковници в оставка.

— По дяволите! — възкликнах аз. — Изпуснах най-добрата възможност в живота си.

— Но не можеш ли да разбереш коя е? Сигурно е тукашна — каза Джеки.

— Не зная — отвърнах аз. — Може би трябва да попитам Хоуп.

Веднага след като се прибрахме в къщи, позвъних на Хоуп по телефона.

— Хоуп — обърнах се аз към нея, — кое е онова красиво момиче със зелените очи, което събираше помощи днес на летището?

— Знаеш ли, Джери! — възкликна Хоуп. — Задаваш ми най-невероятни въпроси. Откъде мога да зная? И дори да разбере, за какво ти е притрябвало да знаеш?

— Искам да организирам комитет за събиране на средства — отвърнах аз — и според мен тя е идеалният човек за тази цел.

Хоуп се изкиска.

— Не се сещам за никого така изведнъж — каза тя. — Би могъл, разбира се, да се обърнеш към лейди Калторп. Казват, че е много добра в събирането на средства.

Изохках. Просто си представих как изглежда лейди Калторп: дълги пожълтели зъби, късо подстригани посивели коси, рокля от груб вълнен плат с мирис на кучета и кучета с мирис на вълнен плат.

— Добре, ще си помисля — отвърнах аз.

Ето че настъпи денят на „битката за хляба“. Не е необходимо да казвам, че на летището бе паднала мъгла. Вдигна се страхотна врява, докато докараме Питър Скот и съпругата му, и това стана в последния момент с помощта на частен самолет. В края на краищата всичко премина гладко. Сутринта разведох Питър и съпругата му из зоопарка, представих ги на сътрудниците и им разясних какво се опитваме да правим. За мое удоволствие, изглежда, това направи силно впечатление на Питър.

Обедът премина много приятно, според мене главно поради това, че никой не се опита да държи речи. Следобед всички отидохме отново в зоопарка. После едва ни остана време да вземем по един душ, да се преоблечем и да се подготвим за главното събитие на деня — вечерята и събирането на средствата. Бяхме поканили малка, но подбрана група хора, като се надяхахме, че някои ще помогнат и по други начини. Първ говори лорд Джърси, после той представи Питър Скот, който произнесе превъзходна реч за различните аспекти на опазване на природата и за значението на онова, което се мъчехме да направим ние. След него трябваше да говоря аз и тъкмо когато прехвърлях разсеяно бележките си от ръка в ръка, внезапно погледът ми падна върху едно момиче на другия край на масата. Момичето от летището! Какво за бога, помислих си аз, прави тя тук! Въпросът дотолкова ме удиви, че почти забравих речта си. Все пак се оправих някак и седнах на мястото си. Реших при първия удобен случай да прекося залата и да хвана момичето, преди да успее да ми избяга за втори път.

Скоро наставахме от масата. С най-голямата бързина, която приличието допускаше, си проправих път сред насъбралите се знаменитости и успях да хвана момичето на прага на вратата. Сложих ръка на рамото ѝ като детектив, който арестува крадла в магазин. Тя се обърна и повдигна надменно вежди към мен.

— Вие сте момичето, което срещнах на летището — казах аз.

— Да — потвърди тя. — Затова съм и тук.

— Добре — продължих аз, — на летището казахте, че желаете да ми помогнете при събирането на средствата. Това на шега ли беше или

имате сериозни намерения?

— Разбира се, че имам сериозни намерения.

По някакво чудо в джоба ми се оказаха късче хартия и писалка.

— Ще ми кажете ли името и телефонния си номер и кога мога да ви се обадя, за да обсъдим въпроса? — попитах я аз.

— Но, разбира се — отвърна тя, — по всяко време, когато пожелаете.

— Хм... Как се казвате?

— Саран Калторп.

Бях поразен. Гледах я втренчено и не вярвах на очите си.

— Но... но вие не сте лейди Калторп, нали? — попитах малко сприхаво аз.

— Вече от дълги години съм лейди Калторп.

— Но... искам да кажа... къде е късо подстриганата посивяла коса, кучетата, видът на престаряла кобила? — попитах отчаяно аз.

— Нима приличам на такава? — заинтересува се тя.

— Не, не! — отвърнах аз. — Аз... не исках да кажа това. Всъщност мислех си, че изглеждате като престаряла кобила. Сигурна ли сте, че на острова няма друга лейди Калторп?

— Доколкото зная — отвърна тя с голямо достойнство, — аз съм единствената. Можете да ми се обадите по всяко време — добави тя и ми подаде картичката си с адреса и телефонния номер.

Върнах се ликуващ при Джеки.

— Открих момичето!

— Кое момиче? — заинтересува се тя.

— За което ти говорех — отвърнах нетърпеливо аз. — Онова, което срещнах на летището. Оказа се лейди Калторп.

— Струва ми се, ти казваше, че лейди Калторп била заобиколена от кучета, че била облечена в груба вълнена рокля и разни други работи — каза Джеки.

— Не, не. — Това е... ей онова... прекрасно създание с... с... някаква черна рокля с бели работи по нея — обясних ѝ аз.

— А, онази ли — зърна я Джеки. — Да... е, добре, тя наистина може да събере доста пари.

— Веднага ще се свържа с нея — казах аз. — Още утре сутринта. А сега за бога да си вървим по-скоро в къщи и да си лягаме.

„Битката за хляба“ се оказа много успешна. Удаде ни се възможност да се посъветваме с много хора, като Джеймс Фишър, Валтер Вандерберг — директора на Амстердамската зоологическа градина, Ричард Фитър от Дружеството за опазване на фауната, и с още много други хора, които не само високо оцениха извършената от нас работа, но ни направиха и конструктивна критика. Освен това със събраните пари можехме да се заемем с най-неотложната работа — със строежа на нови и просторни клетки за човекоподобните маймуни. Чертежите им отдавна гниеха върху чертожната маса, а двамата с Джереми не можехме да откъснем погледи от тях.

Те щяха да струват много повече, отколкото можеше да си позволи тръстът. След „битката за хляба“ разбрахме, че вече можем да пристъпим към построяването им, и при тази мисъл тържествувахме.

Винаги съм твърдял, че двете най-опасни същества, които не трябва да се оставят свободни в един зоопарк, са ветеринарният лекар и архитектът. Ветеринарният лекар веднага настоява да лекува дивите животни така, като че са домашни. Горското куче и динго също са от семейството на кучетата, но не можем да се отнасяме към тях като към китайски мопсове или спаниели. Когато се отчае, ветеринарят обикновено казва: „На ваше място бих махнал с ръка“. Ние имахме щастието да работим с двама ветеринари: господин Блампид и господин Бег. Те имаха точно противоположни разбирания и никога не махаха с ръка по отношение на което и да е животно.

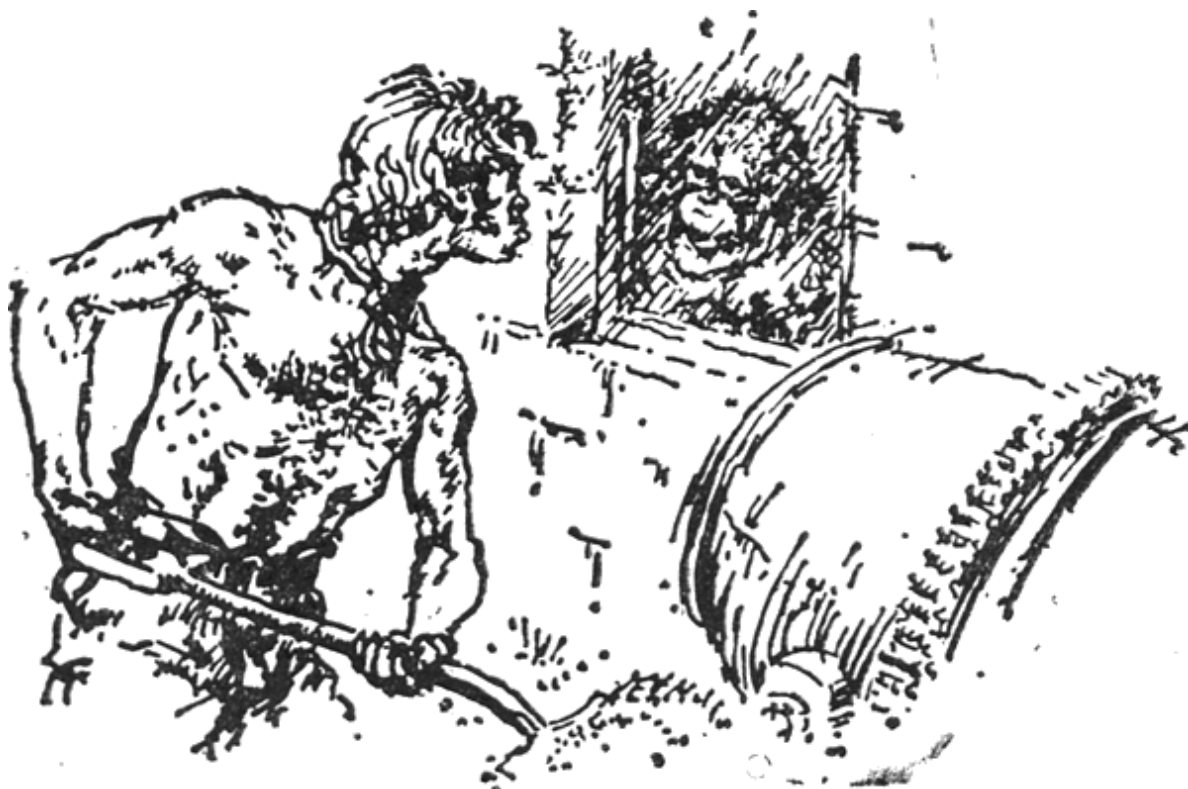
Архитектите са съвсем друга пасмина. Оставете ли ги на свобода, ще ви проектират такива клетки, които имат художествена стойност за тях като архитекти, но са неудобни за животните, които ще ги обитават, или за персонала, който ще ги обслужва. Когато стана дума за клетките на човекоподобните маймуни, Джереми и аз огледахме много внимателно проектите, за да не допуснем някоя грешка. Клетките бяха много трудни за проектиране, защото трябваше да се построят върху наклонен терен край стената на сградата на бозайниците, и то с лице на юг. Теренът обаче бе наклонен в три посоки и това налагаше да се построи първо голяма циментова площадка, върху която да се издигнат клетките. Последният вариант на нашия архитект Бил Дейвис много ми хареса. Клетките бяха почти триъгълни, така че обитателите на всяка клетка имаха възможност да гледат какво стана в другите две. Човекоподобните маймуни проявяват също голямо любопитство към

съседите си, както много хора, затова вместо тюлени завеси поставихме решетки, през които те можеха да надничат. Покривът на клетките беше наклонен леко назад, за да има колкото може повече слънчева светлина.

Строителите пристигнаха и започнаха да почистват терена. Клетките, в които живееха тогава маймуните, се намираха в сградата, но всяка имаше прозорец, от който те наблюдаваха строителните работи. Това им доставяше огромно удоволствие. Най-влюбеният в техниката от всички човекоподобна маймуни бе орангутанът Оскар. Той седеше буквално по цял ден на прозореца със съсредоточен израз, долепил до стъклото лицето си, което беше с китайски черти, и наблюдаваше как бъркат и полагат бетона. Една сутрин отидох да видя как върви работата и се заприказвах с един от работниците.

— Виждам, че Оскар следи дали строите клетките, както трябва — казах аз и посочих маймуната, която отново седеше с прилепнало към стъклото лице.

— Този ли? — възкликна работникът. — Честна дума, седи там по цял ден. По-лошо е, отколкото да те наблюдава някой проклет надзирател.

РОДИЛНИТЕ МЪКИ НА ЛЪВИЦАТА

*Уважаеми господин Даръл,
Казвам се Мириам. Пиша Ви, за да се посъветвам по следните въпроси:*

- 1. Възможно ли е да се снабдя с новородено лъвче?*
 - 2. Ако може, откъде да го взема и знаете ли колко струва?*
 - 3. На каква възраст мога да го взема (да го отделя от майка му)?*
 - 4. Къде да го държа?*
 - 5. До каква възраст мога да го държа?*
 - 6. С какво да храня това малко новородено лъвче?*
 - 7. Колко голямо ще порасне? Добавете всичко, което според Вас трябва още да зная.*
- Много ви благодаря...*

В никоя голяма колекция от диви животни не минава без болести и нещастни случаи, но понякога те се оказват фатални, защото и животните са смъртни като хората. Сред причините за нещастните случаи, колкото и да е неприятно, включвам и поведението на обикновения посетител. В миналото сме имали случаи, когато посетители са давали на маймуните ножчета за бръснене, а на големите човекоподобни маймуни — запалени лули и цигари, в резултат на което животните получаваха обгаряния. Няма ли постоянен пазач, трудно може да се предотвратят подобни постъпки.

Да вземем например случая с двата папагала ара — капитан Коу и Маккой. Те бяха пищно оцветени и добродушни птици. При хубаво време ги изваждахме от клетките и ги поставяхме върху ниската циментова стена край помещението на бозайниците, за да постоят на слънце, да почистят блестящата си перушина и да отправят хрипливи крясъци към посетителите. Един ден някаква извънредно дебела жена,

очевидно уморена от разходките си из зоопарка, решила да поседне на стената, върху която се намирал капитан Коу. Вярвате или не, но тя седнала право отгоре му. Да не се забележи такава голяма и блестящо оцветена птица изглежда невероятно. За съжаление капитан Коу не успял да си отмъсти и да клъвне въпросната дама, защото целта била непосилно голяма, въпреки че ара имат едни от най-масивните клюнове от семейството на папагалите. Той бил просто размазан.

Нашият шлосер, който в момента минавал оттам, станал свидетел на произшествието. Жената явно изобщо не разбрала какво била направила. Шлосерът взел птицата и веднага я донесъл в канцеларията. За щастие точно тогава в зоопарка се намираше ветеринарният лекар Томи Бег, който веднъж седмично преглеждаше животните. Той веднага оказа помощ на капитан Коу. Бяха счупени и двата му крака и Томи майсторски му сложи шини. Освен това беше премазан гръдният кош, а някои от ребрата бяха пробили белия дроб. Въпреки грижите ни не след дълго папагалът умря.

Най-много ме удиви поведението на жената. Дори и да допуснем, че е била късогледа и не е видяла кацналата на стената голяма птица с

блестящи алени и сини пера, поне трябваше да разбере, че е извършила нещо нередно, след като беше седнала върху него. Тя не само че не се яви в канцеларията да се извини за допуснатата от нея грешка и да се осведоми за състоянието на птицата, но не си направи труда да се обади и по телефона. Това е само един случай от поведението на многобройните посетители. Аз бих казал, че средно седемдесет процента от времето си използваме за опазване на животните от посетителите, отколкото за самите животни.

Както във всяка сериозна зоологическа градина, ние не разрешавахме на посетителите да хранят животните. Случва се да им дават неподходящи неща или прекалено голямо количество храна, от тази, която им харесва особено много, и животните се отказват от грижливо разработената от нас диета. Човекоподобните маймуни например ядат шоколад до пресищане също като малки деца и след това не искат да поемат вечерята си, която е от много по-голяма полза за тях. Неправилното хранене може да доведе до стомашни и други заболявания, които трябва да се лекуват дълго време след това. Някои от посетителите на зоологическата градина не обръщат ни най-малко внимание на поставените навсякъде надписи: „Моля, не давайте храна на животните!“ и продължават да подхвърлят шоколад и разни други лакомства през решетките на клетките. Ветеринарният лекар на големия зоопарк има предостатъчно работа цяла година и без глупостта, а понякога и жестокостта на посетителите.

В единия край на нашия зоопарк има малко езерце, където държим смесена сбирка от водоплаващи птици, между които и някои редки видове. Няколко години птиците живееха там щастливо и се размножаваха. След това настъпи много топло лято. Малкото ручейче, което подхранваше езерцето, се превърна в едва забележима струйка, а нивото на водата забележимо се понижи. Скоро започнахме да откриваме по някоя умряла птица, но дори аутопсията не даваше удовлетворителен отговор за причината на смъртта ѝ. След това неочаквано умряха наведнъж шест птици, включително две от нашите редки видове. Томи Биг огледа крайно озадачен навяващата скръб редица от умрели птици, която го очакваше в понеделник сутринта на визитацията.

— Какво по дяволите става с това езеро? — възкликна раздражено той. — Водата е проверена, а доколкото зная, на птиците им нямаше нищо.

След това му хрумна нещо.

— Не съм ги проверил само за глисти. Възможно е да е от тях.

Той взе най-близката птица, която се оказа шпореста гъска, и със скалпел разряза внимателно воденичката, но не откри нищо. Тогава разтвори гушата на птицата и намери отговора на загадката: там имаше приблизително една шепа дванадесеткалиброви оловни сачми. След прегледа на останалите умрели птици открихме същото количество

оловни сачми, а в една от тях — дори метален връх на един дванадесеткалибров патрон. Всъщност гушите на птиците биха могли да се сравнят със зъби, тъй като повечето птици поемат известно количество пясък, ситен чакъл, дори малки камъчета с храната си, които се натрупват в гушите и спомагат за стриването и сдъвкването на храната при преминаването ѝ през тях. Когато песъчинките, ситният чакъл или камъчетата се изтрият, птицата поема нова доза, за да попълни запаса си от „зъби“. Тези птици бяха успели да открият по някакъв начин големи количества оловни сачми и естествено ги бяха поели, като ги бяха взели за малки камъчета. Те действително бяха изиграли ролята на зъби в гушите им, но храната ги бе разтворила и птиците бяха получили отравяне от оловото.

Разбира се, след разкриването на тайнствената причина за смъртта им ние изловихме всички птици от езерото и претърсихме много внимателно бреговете му, за да открием откъде идват тези сачми. Някъде сигурно имаше цяла кутия дванадесеткалиброви патрони или нещо подобно, но колкото и да търсехме, не открихме нищо. Една от уловените в езерото птици се разболя. Очевидно и тя страдаше от оловно отравяне. Опитахме се да я спасим, като ѝ инжектирахме венозно калциев препарат. За нещастие това не помогна и птицата умря. Дълго време източникът на оловните сачми в езерцето остана в тайна за нас, докато най-после научихме, че езерцето се бе образувало едва след войната. Дотогава там имало малка долчинка, през която течало ручейче. Собственикът на мястото, сегашният ни хазаин — майор Фрейзър, — преградил поточето и така се образувало езерцето. Ние дойдохме до заключението, че по време на немската окупация някой бе притежавал дванадесеткалиброви патрони, които бе закопал в долчинката от страх да не ги открият у него. Постепенно под действие на водата и калта картонените части на патроните се бяха разяли и сачмите се бяха изръсили в езерцето. През горещото лято нивото на водата спаднаше и гъските са имали възможност да се доберат до тинята, която иначе не можеше дори и да докоснат.

Разбира се, в зоопарка се случват и редица други, независещи от нас неща, срещу които сме безсилни. Например африканските цветки народиха много малки. Това беше истинско събитие, тъй като в малко зоологически градини може да се отглеждат цветки. Женската се държа три дни като безупречна майка, след което по някаква непонятна

за нас причина се нахвърли върху малките и ги изяде. Или пък случаят със сервалите. Тези дългокраки котки с остри уши, къси опашки и прекрасна оранжевокафява, напръскана с черни петна козина са наистина много красиви животни и ние се зарадвахме извънредно много, когато Тами роди две малки. Тя също се оказа превъзходна майка. Котенцата растяха бързо, сучеха добре и Тами изглеждаше много доволна. След около седмица погледнахме в клетката ѝ и открихме, че двете малки са мъртви. Нямахме никаква представа как беше станало това. Малките нямаха никакви външни увреждания и очевидно тя не ги бе хапала. Аутопсията обаче ни изясни всичко: малките се бяха задушили. Вероятно Тами се бе обърнала през нощта, бе легнала върху тях и ги бе задушила, без и самата тя да разбере. Понякога това се случва и с домашните котки при раждането на първите котенца, докато усвоят тънкостите на майчинството.

Струва ми се, че най-заплетеният ветеринарен въпрос за нас възникна, когато забременя лъвицата Шеба. Всичко като че вървеше добре и времето за раждане приближаваше. Един ден се наложи да обядвам с някакъв приятел в града и както обикновено, при излизане от зоопарка оставих адреса и телефонния номер на ресторанта, за да може в случай на нужда да ме повикат незабавно. Тъкмо бяхме свършили с обяда и по телефона ми съобщиха, че Шеба започнала да ражда. Малкото обаче се показало наполовина и не можела да го роди, колкото и да се мъчела. Лъвчето очевидно бе умряло. Метнах се на едно такси, пристигнах колкото се може по-скоро в зоопарка и двамата с Джереми

обсъдихме положението. Лъвицата се мъчеше вече около 2-2½ часа: малкото висеше отпуснато, очевидно мъртво, но тя не можеше да го роди и, изглежда, много се измъчваше.

— Преди всичко — каза Джереми — трябва да я вкараме в малката клетка. Тогава вероятно ще можем да ѝ помогнем.

За нещастие клетката, в която се намираще Шеба, бе твърде голяма и за да я прехвърлим в по-малката, трябваше да влезем вътре и да я изтеглим. Не смеех да поема този риск. Тогава ми хрумна една идея.

Знаех, че Лондонската зоологическа градина има специална пушка: тя прилича на пистолет, само че изстрелва игла, която действа като подкожна инжекция — забива се в определена част от тялото на животното и впръсква успокоително средство, антибиотик или нещо подобно. Реших, че ако се обадя по телефона на Лондонската зоологическа градина, сигурно щяха да ми изпратят пушката със самолет, за да я изпробвам върху Шеба. Отидох в къщи и позвъних.

Излишно е да споменавам, че беше събота. Всички подобни затруднения като че се случваха винаги в почивен ден. Когато все пак се свързах с лечебницата на Лондонската зоологическа градина, оттам потвърдиха, че притежават такава пушка. Единственият човек обаче, на когото било позволено да си служи с нея, бил главният им ветеринарен лекар доктор Оливър Греъм Джоунс. Полицията бдяла много зорко и не разрешавала пушката да се изнася от градината.

Аз познавах Оливър Греъм Джоунс от години и знаех, че ако имаше възможност, той щеше да понаруши закона. Казаха ми, че прекарвал седмичната си почивка в къщи. Тогава помолих за домашния му телефонен номер и след малко се свързах с него. Обясних му всичко и той ми влезе в положението.

— Но, мило момче — обърна се Джоунс към мене, — първо, не мога да ти изпратя пушката без разрешение на полицията и, второ, ако не си боравил с нея, тя може да се окаже много опасна. Не я ли заредиш, както трябва, изстреляната игла вместо подкожно действа като куршум и не само няма да излекуваш животното, а ще го убиеш. Това приспособление е твърде коварно.

— Щом не може, не може — отвърнах аз. — Ще се наложи да преместим лъвицата в по-малката клетка. Това означава, че вероятно ще трябва да влезем със запалени факли.

— Боже мой! — възкликна напълно потресен Оливър. — Недей да правиш това! Може всички ви да нападне, особено щом се намира в такова състояние. Тя няма да понесе спокойно подобно отношение.

— А как да постъпим?

Оливър се замисли за миг.

— За колко време — попита той — бих могъл да се добера до Джърси?

— Зависи от разписанието на самолетите — отвърнах аз, — но приблизително за около час.

— Добре, ако можеш да ми осигуриш място в някой самолет, ще прескоча до зоологическата градина да взема пушката и сам ще свърша работата.

— Прекрасно! — извиках възторжено аз. — Веднага ще се свържа с нашия пътнически агент и ще ти се обадя пак.

Работата се усложняваше от това, че летният сезон беше в разгара си и самолетите бяха пълни с младоженци или цели семейства, които

идваха да прекарват отпуската си в Джърси. Аз се обърнах към мои познати от пътническите бюра и им обясних положението. Не можеха ли да ми осигурят едно място от Хийтроу^[1] с някой от най-ранните самолети? Обещаха да ми се обадят по телефона. Половин час кръстосвах стаята и гризях нокти. Накрая телефонът иззвъня. Обаждаха се от пътническото бюро: има само едно място от Хийтроу, самолетът излитал към пет и половина. Казах им да позвънят в Хийтроу и ги предупредих, че мястото е за доктор Оливър Греъм Джоунс. След това се обадох отново на Оливър.

— Боже мой! — възкликна отново той, — та аз нямам почти никакво време! Във всеки случай ще направя всичко възможно.

— Ще те посрещна на аерогарата.

— Добре — отвърна той, — ще се моля на всевишния да не попадна на някое задръстване по шосето.

Посрещнах го на аерогарата и го вкарах моментално в колата. Оливър е чернокос, с големи кафяви очи и с вид на преуспяващ медик, а не на най-обикновен ветеринарен лекар. По пътя до зоопарка му разказах всичко, което се бе случило. Плодът все още не беше излязъл, Шеба се напъваше и бе много изтощена. Аз извиках нашите ветеринарни лекари и им поръчах да донесат необходимите инструменти, защото Оливър ми съобщи по телефона, че може би ще се наложи да ѝ направим цезарово сечение, за да спасим живота ѝ. Когато пристигнахме в зоопарка, там вече ни очакваха. Пред клетката на лъвицата бе поставена маса с прикрепени над нея лампи. Операционната зала бе твърде проста, но повече от това не можехме да направим. Оливър огледа пациентката, която лежеше изтощена от напрежение в ъгъла. Тя изръмжа жално към нас.

— Да — каза той. — Нямаме много време. Голямо щастие е, че успях да хвана самолета.

Той разопакова внимателно донесената пушка и зареди спринцовката с необходимия наркотик. След това се прицели внимателно и стреля в Шеба. Иглата се заби в хълбока ѝ с тъп звук. Лъвицата потрепна, сведе поглед и толкова. Когато упойката започна да действа, лъвицата се изправи на крака, направи няколко несигурни крачки и отново легна. Взехме един дълъг прът и леко я боднахме. Тя не помръдна и ние разбрахме, че вече е упоена. После обиколихме клетката и вдигнахме пълзящата врата, за да я измъкнем оттам. Аз

искаха да вляза пръв и да завържа краката ѝ, но Оливър не искаше и да чуе за това. Той обясни, че изпадналото в наркоза животно понякога не показва никакви признаци, че е в съзнание, но може да се събуди за миг и да се случи най-лошото. Ето защо Оливър влезе пръв и аз го последвах. Той постави дървена палка в устата на лъвицата, след което завърза здраво челюстта ѝ, като остави устата ѝ отворена. Така тя можеше да диша свободно, а и нас не ни грозеше опасност, в случай, че животното се събудеше. След това завързахме краката и започнахме да измъкваме Шеба навън. Тя тежеше ужасно много и бяха нужни шест души, за да я вдигнат и поставят върху масата. Учтив като медик професионалист, Оливър се обърна към господин Блампад и господин Бег и ги запита дали не биха желали да извършат операцията. Те отвърнаха също така учтиво, че след като е проявил любезността да дойде, на него се пада честта. Първо трябваше да се отстрани плодът. Това бе твърде проста процедура. Плодът се оказа много странен — като че някой бе напompал с велосипедна помпа кожата му. Костите бяха отпуснати и меки, а муцуната — обезформена от натрупалия се под кожата газ.

След това с електрическа машинка, донесена от господин Блампад специално за тази цел, остригахме много внимателно Шеба от едната страна на корема, където трябваше да се направи разрезът. Оливър изми ръцете си, дезинфекцира ги и се приготви за операцията. Стана доста късно, стъмни се и запалихме поставените над масата лампи. На светлината видяхме, че зад мрежата на външната клетка се бе събрал целият персонал, решен на всяка цена да присъства на операцията. Попитах Оливър дали би имал нещо против, ако влязат в клетката, за да наблюдават всичко отблизо, и той се съгласи. Тогава всички влязоха и застанаха в полукръг около масата, а Оливър пристъпи към операцията, като през цялото време обясняваше какво прави.

Отначало той направи надлъжен разрез от едната страна. Коремът веднага спадна със свистене. Разнесе се най-отвратителната миризма, която бях усещал през живота си. Ръцете на Оливър се движеха бързо и сръчно. Той разшири разреза, без да обръща ни най-малко внимание на това, че двама-трима от моите сътрудници леко пребледняха, после пъкна внимателно ръце в коремната кухня на лъвицата и извади едно след друг още две лъвчета. Те бяха също така подпухнали, както и

първото. И трите плода поставихме в кофа, за да ги изследваме и да се помъчим да установим какво точно се бе случило. После Оливър отстрани плацентата, проми кухината и заши кожата на корема. Поръсихме мястото с дебел слой антибиотик на прах, а като допълнителна предпазна мярка инжектирахме лъвицата с пеницилин и стрептомицин. До този момент дишането ѝ не бе дълбоко, но ритмично. По време на цялата операция тя се намираше под обикновена наркоза, тоест на устата и носа ѝ имаше маска, за която внимаваше госпожа Блампид.

Поставихме внимателно Шеба върху импровизирана носилка и я пренесохме в клетка, пригодена специално за нея — достатъчно голяма, за да може животното да се изправя, но не и да се движи из нея, защото се опасявахме да не прави опити за резки изправяния и да скъса по този начин конците. Важното бе да я държим на топло, за да не заболее от пневмония, затова я завихме с одеяла и поставихме около нея бутилки с топла вода. През определени интервали от време трябваше да се навлажняват с вода и глюкоза езикът и устата ѝ, които от наркозата бяха пресъхнали. Това означаваше, че грижещият се по това време за нея Джеф трябваше да дежури през цялата нощ, да сменява бутилките с топла вода и да навлажнява езикът и устата ѝ. По едно време посред нощ му се сторило, че на лъвицата ѝ е студено и като не намерил нищо подходящо, донесъл своя пухен юрган и го хвърлил отгоре ѝ. На следващата сутрин прегледът установи, че Шеба се възстановява съвсем нормално. Ирисът на окото ѝ реагираше на светлината. Очевидно тя бе в полусъзнание, но нямаше опасност да ни нападне.

Взетата от коремната кухня на лъвицата проба бе изследвана в университета в Лийдс. Бе изолиран един необикновен, газообразуващ микроорганизъм — *Clostridium sordellii*. Вероятно животните го поемат от почвата, затова се среща твърде често при едрите преживни животни, но досега не бе откриван в нито един член от семейство Котки.

Преди да закарам Оливър в хотела, поканих у дома на чашка групата на ветеринарните лекари.

— Кажи ми — обърна се към мен Оливър — колко сътрудници присъствуваха на операцията?

— Всички — отвърнах аз. — Дори и тези, които имаха почивен ден.

— Сили небесни! — възкликна той. — Де да съществуваше такъв ентузиазъм и в Лондон. Съмнявам се, че някой би присъствал, ако правех подобна операция. Въпреки това ти успя да събереш всичките си сътрудници.

— Не съм ги събирал — отвърнах аз. — Сами дойдоха.

— Забележително! — възкликна отново Оливър. — Постарай се да останат винаги такива.

— Точно това се мъча да правя.

Аз вярвах, че бях постигнал именно това.

След пълното възстановяване на Шеба решихме да я държим поне шест месеца отделно от Лео, защото не ни се искаше да забременее скоро след такава тежка операция. Когато най-сетне ги събрахме, те бяха много доволни, че се виждат, и не след дълго Шеба отново забременя. Разбира се, ние я наблюдавахме с голямо безпокойство, но този път си купих пушка от Щатите, така че ако се случеше нещо неприятно, нямаше да се наложи да викаме отново Оливър чак от Лондонската зоологическа градина. Шеба роди без каквото и да е затруднение две закръглени и здрави лъвчета и ние въздъгнахме облекчено. Трагедията обаче не се бе свършила. Щом лъвчетата пораснаха толкова, че можехме да ги отделим от майка им, Шеба забременя отново.

Не се съмнявахме, че и следващата ѝ бременност ще протече нормално. В последния момент обаче Шеба отново се зарази с газообразуващия микроорганизъм и ние се видяхме принудени да повторим цялата процедура. С помощта на пушката приспахме Шеба, след което господин Блампад и Томи Бег направиха цезарово сечение. Те отстраниха два плода, които бяха подути също като при първото раждане. Зашихме раната на Шеба, направихме и обичайните пеницилинови инжекции и отново я настанихме в клетката, в която бе живяла доскоро. И всичко като че се развиваше благополучно, докато за наш ужас един ден тя направи това, от което най-много се страхувахме и от което не можехме да я предпазим. Макар че клетката бе дълга и тясна, Шеба можеше да се изправя в нея, за да се поразтъпче. Вероятно тя бе ставала през нощта и бе правила опит да се обърне в клетката, при което бе разкъсала шевовете.

Наложи се отново да използваме упойка, за да зашием повторно раната. Това се оказа особено трудна работа, защото старите конци бяха разкъсали и местата около раната. Трябваше да правим огромни шевове — някои дори с дължина до десет и петнадесет сантиметра, за да попаднем на здрава кожа, на която да се задържат конците. След операцията поставихме обичайните антибиотици и върнахме Шеба в същата клетка. На следващата сутрин тя се бе възстановила дотолкова, че успя да повдигне глава и да поеме малко глюкоза и вода. Инжектирахме я отново с пеницилин и ѝ поставихме система. По обяд Шеба започна да се задъхва и въпреки лекарството за стимулиране на сърдечната дейност умря. Разбира се, ние изпитвахме горчиво разочарование, но знаехме, че бяхме направили всичко възможно за спасението ѝ. Просто не ѝ стигнаха сили да понесе и третата операция.

[1] Хийтроу — летището на Лондон (бел.прев.). ↑

ГОСПОДИН И ГОСПОЖА Д.

*Уважаеми господин Даръл,
Онзи ден в нашия хол връхлетя кълвач и започна да
кълве часовника на дядо. Може ли това да се сметне за нещо
необикновено?*

Струва ми се, Едгар Уолас някога беше казал, че ако човек има един прякор, значи го ценят, ако обаче има два или повече, значи не го обичат. Доколкото зная, ние с Джеки имаме само един прякор в зоопарка, ако това може да се нарече прякор: целият персонал се обръща към нас с господин и госпожа Д. Струва ми се, че Шеп Малет беше го измислил.

Къдрокосият, синеок и с широка, подкупваща усмивка Шеп е без съмнение най-красивият мъж сред нашите сътрудници. На времето Шеп разби толкова много сърца, че вече не помня броя им, а почти всяка девойка от отдела за птици беше попадала в плен на неговия чар. Всъщност спомням си как една от девойките се влюби силно в него и отиде да каже на Джереми, че нямало да работи повече в зоопарка, ако Шеп не отвърне на чувствата ѝ. Тъй като това не било възможно, тя била принудена да напусне. Второто име на Шеп е Жуан и аз често се питах защо не го кръстим Дон Жуан, но той бе и си остана Шеп и на неговите плещи лежеше грижата за цялата сбирка от птици, която беше доста голяма.

Птиците изобщо нямат силни характери като бозайниците, но понякога сме имали птици с ярки индивидуалности. Струва ми се най-добрият пример за това бе Трампи — сивокрилият тръбач^[1] от Южна Америка.

Сивокрилите тръбачи са големи колкото кокошки, имат високи, изпъкнали чела, подчертаващи големия им интелект, и огромни лазурни очи. Трампи бе питомец, затова го оставихме да се разхожда свободно из зоопарка. Той обичаше да помага в настаняването на

новопристигналите обитатели — обикаляше наблизно или стоеше в клетката на всеки новопристигнал в продължение на двадесет и четири часа, докато не се убедеше, че новият обитател се чувства добре. След това отиваше другаде.

Трампи прелиташе над оградата на двата пингвина, които имахме тогава, и ги тормозеше. Пингвините понасяха търпеливо всичко, докато един ден се хвърлили върху него и единият го изпратил с точен удар в басейна. Трампи, разбира се, не можеше да плува и попаднал в плен на пингвините. Открихме го окървавен във водата. Няколкото дълбоки рани кървяха непрекъснато и ние си помислихме, че сме го загубили. Целият зоопарк беше в траур. Все пак успяхме да го позакърпим и на следващия ден Трампи отново си беше Трампи. Изгубил няколко от перата си, той гордо крачеше наоколо и поздравяваше всеки срещнат.

Същият този Трампи винаги изпращаше последните посетители на зоопарка и веднъж дори се качи с тях в автобуса, за да провери дали не са тръгнали в погрешна посока. Гибелта му дойде съвсем неочаквано и потресе много Шеп, защото той отговаряше за него. Понесъл на гръб тежък чувал с дървени трици, Шеп влязъл в павилиона на бозайниците, без да знае, че Трампи го следва по навик по петите. След като стигнал до определената клетка, Шеп пуснал, без

да се обръща, чувала с дървените трици на земята. Трампи се оказал под него и бил убит на място. Всички се разстроихме много, но покъсно ни се удаде възможност да се снабдим с две нови птици, на които също разрешихме да се разхождат свободно из градината. Те все още не са развили у себе си качествата на Трампи, но ние не губим надежда.

Друга забележителна личност беше Дингл — хайдушка гарга с червени крака. Тези необикновени представители на семейството на враните имат черна перушина, яркочервени крака и дълги, закривени червени клюнове. Отгледан от малък в къщи, Дингл бе напълно опитомен. Първите няколко дни след пристигането му го държахме у дома, но след като счупи осмата поред стъклена чаша, реших, че е време да го настаним в един от откритите птичарници. Той бе много мила птица и от всичко на света най-много обичаше да го чешат по главата — клякаше на земята или в скута, притваряше очи и потрепваше от удоволствие с крила. Дингл обичаше да каца върху рамото на Джеки и да прокарва внимателно клон през косата ѝ, като че търсеше буболечки или някакви други лакомства. Един ден кацна на

рамото ми, издебна ме и успя да пъхне късче хартийка в ухото ми. Вероятно това бе някакъв неумел опит за построяване на гнездо, но хартийката беше напъхана така дълбоко, че се наложи да я вадя с пинсета. Дингл не се озлоби от това, че го изпъдихме в птичарника, и идваше да си говорим и да го чешем по главата през мрежата. В зоопарка има много говорещи птици. Папагалът Суку вечер след угасване на осветлението си казва сам: „Лека ноц, Суку!“. Нашата планинска майна Али пита: „Къде е Тригър?“ и отвръща: „О, какво добро момченце!“ Но като че най-добрият ни оратор е една по-малка майна, наречена Тапънс. Ако отидете при клетката на Тапънс и го заговорите, той започва да се смее и хихика, а ако пъхнете пръст през телената мрежа и го почешете по коремчето, притваря очи и казва: „О, колко хубаво! О, колко хубаво!“

Много хора ме питат дали говорещите птици действително разбират това, което казват. Не зная какво да отговоря. Вземете например Тапънс. Той казва: „О, колко хубаво!“, щом го почешат. Вероятно бившите му собственици са казвали тези думи, когато са го почесвали и то свързва звуците с действието. Един ден обаче Тапънс направи нещо, което почти ме накара да повярвам, че разбира какво казва. Нашият стар и уважаван от всички ни градинар господин Холи подстригвал храста в близост до клетката на Тапънс, закашлял се изведнъж и се изплюл. В същия миг Тапънс изрекъл с ясен и остър глас: „Мръсен старик!“ Господин Холи страшно се развеселил и цял ден се подсмивал сам на себе си.

Съществуват, разбира се, безброй истории за папагали, повечето от които са крайно подозрителни. Аз обаче съм виждал два папагала да говорят, искам да кажа, не само да възпроизвеждат заучени звуци и фрази. Едни мои приятели от Гърция имаха папагал. Те го изнасяха всеки ден с клетката под сянката на дърветата. Веднъж някакъв селянин завърза магарето си от другата страна на живия плет. След малко то отметна назад глава, както правят всички магарета, изрева жално и завърши със силно пръхтене, което магаретата издават след изпълнението на своето соло. Папагалът слушаше много внимателно, навел на една страна глава, и когато магарето се нарева, той произнесе съвсем ясно с въпросителен тон:

— Какво се е случило, драги?

Вторият случай бе с един африкански сив папагал, домашен любимец на мой атински приятел. Той разполагаше с доста богат речник — на гръцки, естествено — и неговите собственици ужасно се гордееха с него. Веднъж седмично те организираха „ден за посещение“ и всички техни приятели знаеха, че могат да се отбият у тях на чай. През един от тези „дни за посещение“ главната тема на разговора бяха папагалът и неговият речник. Един от гостите твърдеше, че папагалите изобщо не могат да говорят. Издавали само неразбираеми звуци. Тогава гордите собственици възкликнаха веднага: „Чуйте само какво казва папагалът! Може това и това.“ Хванал чашата с чая в едната си ръка и парче кекс в другата, гостът се приближи до папагала, погледна го и попита: „Поли, ти не можеш да говориш, нали?“ Папагалът погледна госта за миг, слезе надолу по пръчката, на която бе кацнал, приближи се до него, наведе глава на една страна и произнесе ясно и недвусмислено: „Можеш ли да ме целунеш отзад?“ Това направи зашеметяващо впечатление на гостите. Никога преди това папагалът не бе произнасял този израз, не го произнесе никога и след този случай, но сега го бе изрекъл ясно като камбанен звън, без каквото и да е съмнение. Най-интересно реагира гостът: той остави чашата с чая и парчето кекс, взе шапката и бастуна си и напусна компанията побледнял от гняв, като заяви, че няма да остане в дом, в който обиждат гостите.

Обикновено зимно време птиците ни създават повече грижи от всички останали животни, взети заедно, особено тези, които живеят в оградени места и птичарници, защото трябва да се внимава да не се простудят и което е най-лошото, да не премръзнат. При премръзване на някое фламинго или на птица като него може да се стигне до ампутирание на няколко от пръстите му. Най-тежка за нас бе зимата на 1962/63 година с незапомнени в историята на Джърси студове. Наваля около половин метър сняг, а земята замръзна на дълбочина повече от половин метър. Освен за нашите ние трябваше да се грижим и за безброй много диви птици, които ни носеха — в безкрайна върволица пристигаха изтощени до крайност от липса на храна скорци, червеношийки, дроздове, косове. Ние можехме да направим само едно нещо — да закрием павилиона за птици за посещение (не защото нямаше посетители по това време) и да пуснем вътре всички диви птици, които ни носеха. Там бе поне топло. По пода поставихме

огромни купчини храна. По едно време имахме четиридесет белочели водни кокошки, двадесет и пет шотландски тетрева, един воден бик, два лебеда и разни други дребосъци, всички пуснати на свобода в малкото пространство на птичарника. Точно през тази много студена зима веднъж на външната врата се почука. Отворих и на прага видях странен посетител, който приличаше на битник. Очевидно не бе се бръснал твърде отдавна, защото носеше дълги бакенбарди, косата му бе мазна и чорлава, а дрехите — мръсни и окъсани. През своите деветнадесет години като че не се бе къпал нито веднъж. Под мишницата си държеше две белочели водни кокошки.

— Слушай, приятелю — обърна се той към мен. — Можеш ли да помогнеш на тези бедни и окървавени птички?

Да кажа, че останах удивен, означава да не предам и част от онова, което почувствувах. Поех птиците, прегледах ги и установих, че и двете бяха простреляни през крилата. Раните им не бяха опасни и скоро щяха да заздравеят, но птиците бяха много изтощени и слаби. Погледнах битника с укор.

— Какво, на лов ли сте тръгнали? — попитах го аз.

— Не — отвърна той. — Не аз. Някакъв мръсен французин. Видях го как ги застреля. После разбрах, че бедните малки птиченца са само окървавени, затова отидох и ги прибрах. Взех пушката от французина и добре го наредих. Скоро няма да му се прииска да тръгне пак на лов.

— Ние, разбира се, ще направим, каквото можем за тях — отвърнах аз. — Много мило от ваша страна, че ги донесохте. Вече имаме четиридесет от тези птици.

— Това вече си е твоя работа, приятелче — произнесе весело той. — Благодаря ти все пак за всичко.

Младежът закрочи по дебелия сняг. Гледах след него и си мислех колко неправилно е да съдим за хората по външния им вид. Кой можеше да предположи, че под тази раздърпана външност се крие златно сърце?

Нова беда ни сполетя при потъването на петролния танкер „Гори Кенън“. Тогава вестниците вдигнаха страшен шум и привлякоха вниманието на обществеността върху голямата опасност, която крие замърсяването на водите, особено за морските птици. Ден след ден следяхме с тревога новините за огромното нефтено петно. След това за

наш ужас течението и вятърът го понесоха към Ламанша. Скоро то се насочи право към Великобритания. Разбирах отлично, че ако се разлееше върху нашите брегове, петното щеше да унищожи напълно колониите на кормораните и брадвоклюните по Ламанша. Освен това ние трябваше да имаме готовност за спасяване на стотиците, ако не и хилядите залети с нефт морски птици.

Въпреки цялото ни желание в зоопарка нямахме място за повече от четиридесет-петдесет птици. Нещо трябваше да се направи, и то без каквото и да е отлагане, затова се обадох по телефона на организацията за закрила на животните, която представлява местна форма на RSPCA^[2], и споделих опасенията си. Отговориха ми, че и те могат да помогнат само на около четиридесет-петдесет птици. Очевидно това не беше достатъчно, за да се справим с нещастиято, което очаквах, затова позвъних на Саран Калторп и я помолих да намине при мен, за да се опитаме да съставим заедно някакъв план. Като блестящ генерал тя успя да организира целия остров за невероятно кратко време.

В канцеларията поставихме голяма карта със забодени на различни точки разноцветни карфици. Едни от тях сочеха местата по брега и скалистите заливчета, които щяха да се обхождат редовно от търсещи групи, други — местата, където щяхме да хващаме птиците, а трети — районите, в които щяхме да ги държим. Всички участници в спасителната акция бяха обзети от огромен ентузиазъм. Скаутите — както момчета, така и момичета — се включиха в патрулните групи, а също и отделни хора, които разполагаха със свободно време. Няколко души с товарни и леки автомобили сформираха транспортна бригада. За птиците осигурихме много навеси и хамбари. Директорът на един хотел ни предостави много любезно дори плувния басейн. Ограден с телена мрежа, той можеше да побере около двеста птици. След това зачакахме, изпълнени с решимост, разлелият се нефт да достигне нашите брегове. По някакъв каприз на съдбата обаче ветровете и теченията се промениха и макар че бяха засегнати един-два от англо-нормандските острови и бяха нанесени известни щети, петното мина покрай нас и се насочи към бреговете на Франция. Наложих се да окажем помощ само на пет-шест птици и цялата наша подготовка се оказа безполезна, но поне знаехме, че сме готови да посрещнем евентуални нещастия. Когато в края на краищата нефтеното петно се

разля по френския бряг, то завари французите абсолютно неподготвени и в резултат на това загинаха хиляди морски птици.

Един чудесен пролетен ден се почувствувах особено благоразположен и реших да потърся Шеп. Когато не можехме да го открием по вътрешната система за връзка, която бяхме инсталирали из всички кътчета на градината, ние знаехме, че ще го намерим в така нареченото „поле на Шеп“. Това е една голяма ливада близо до развъдника за лебеди с южно изложение и форма на секира. По острието на тази секира бълбукаше поточе, което Шеп прегради. Образуваха се няколко малки вирчета, в които той развъждаше всички свои птици: във вирчетата — патици и гъски, а по бреговете — фазани. Фазаните са истинската страст на Шеп, а през тази година той постигна необикновени успехи с тях. Огрян от лъчите на пролетното слънце, аз се спуснах до ливадата. Посрещна ме обичайната какофония: гъските и патиците крякаха, малките фазанчета издаваха нежни писукания от местата, в които бяха оградени, а техните приемни родители — бантамки или кокошки, кудкудякаха гордо около тях. Шеп си подсвиркуваше весело в компанията на кучето си, което беше вълча порода, и дребния шнауцер^[3]. Той надничаше в една клетка, пълна с малки пухкави топчета, които се пъхаха между краката на една бантамка, а тя къткаше, като кълвеше нещо по земята.

— Добро утро — поздравих аз, като наближих.

Шеп се обърна:

— Добро утро, господин Д. Елате да видите.

Пристъпих напред и впих поглед в оживелите пухкави топчета, които обикаляха приемната си майка.

— Какви са тези фазанчета? — заинтересувах се аз, тъй като повечето новоизлюпени фазанчета не се различават на пръв поглед и обикновено се затруднявах при определяне на вида им.

— Елиотови — отвърна гордо Шеп. — Излюпиха се снощи. Искан да почакам, докато поизсъхнат, и тогава щях да дойда да ви съобщя.

— Чудесно! — въодушевих се аз, защото елиотовите фазани са включени в списъка на застрашените птици и е твърде вероятно дори вече да са изчезнали в диво състояние.

— От осем яйца се излюпиха осем фазанчета — отвърна Шеп. — Не съм и допускар такъв успех.

— Според мен всички изглеждат добре.

— Едно ми се струва малко не както трябва, но мисля, че ще се оправи — отвърна Шеп.

— Дойдох при теб с новини — подех аз. — Реших, че след тазгодишните ти успехи мога да ти купя двойка фазани, такива, каквито си харесаш, стига да се появят на пазара. Мисля, че зоопаркът и тръстът няма да могат да ги купят. Ще ги платя лично аз в знак на уважение към благородните ти усилия.

— Я гледай, наистина ли? — възкликна Шеп. — Много благодаря, господин Д.

Откъде можех да зная докъде щеше да ме доведе това мое прибързано обещание.

Всяка сутрин при разпределяне на пощата неизменно намираме каталози за разпродажба на животни, които предлагаша търговци от цял свят. Слагат каталозите на бюрото ми и аз ги преглеждам, като внимавам за всичко, което е особено рядко и има някаква стойност за тръста. Точно тази сутрин прегледах, както обикновено, каталозите, но, изглежда, пропуснах един от тях. Те бяха върнати в канцеларията, където сътрудниците щяха да ги прегледат подред. След малко на вратата се почука и след моето „Влезте“ се показа лицето на Шеп.

— Мога ли да ви видя за малко, господин Д.? — попита той. Блед и напрегнат, той не беше в обичайното си жизнерадостно настроение.

— Влез — повторих аз. — Какво се е случило?

Шеп прекрачи прага, стиснал в ръка един от каталозите, и затвори вратата след себе си.

— Видяхте ли този каталог? — попита той със сподавен глас.

— Кой?

— Джабира.

— Да, видях го. Но... защо? Какво има в него?

— Не забелязахте ли? — попита той. — Белоухи фазани.

— Сигурен ли си?

— Напълно. Погледнете... Тук.

Шеп постави списъка върху бюрото ми и посочи с пръст: „Наскоро се очакват белоухи фазани.“ Цената не беше посочена. Това бе злокобен знак, тъй като обикновено означаваше, че въпросното животно е скъпо и прекрасно. В този случай бях напълно убеден, че е

така. Първо, белоухите са най-големите и най-импозантните фазани с уши. Второ, вероятно вече бяха изчезнали в диво състояние. И трето, доколкото знаех, някъде по света имаше само седем птици, повечето от тях в Америка. Въздъгнах. Разбирах прекрасно, че тръстът трябва да притежава тези птици, а помнех и обещанието, дадено на Шеп предния ден.

— Добре — отвърнах примирено аз, — обади им се веднага по телефона, защото останалите зоологически градини ще се нахвърлят отгоре им като мухи на мед. Само че, Шеп, цените трябва да са разумни. Финансовите ми възможности не са чак толкова големи.

— Естествено — отвърна той. — Разбирам това.

Той вдигна телефонната слушалка и след малко го свързаха с Холандия.

— Господин ван ден Бринк? — попита той с дрезгав от вълнение глас. — Обаждам се във връзка с белоухите фазани.

Последва дълго мълчание, през което Шеп слушаше какво му говори господин Бринк.

— Разбирам — отвърна Шеп, — разбирам.

Той постави ръка върху микрофона на слушалката и обърна умоляващ поглед към мен.

— Още не ги е получил, но са му ги изпратили. Иска по двеста и петдесет лири за птица.

Душата ми се сви от мъка, но обещанието си беше обещание.

— Добре — отвърнах аз. — Каж ми, че вземаме една двойка.

— Господин ван ден Бринк — продължи Шеп с разтреперан глас, — вземаме една двойка. Моля, запазете ни една двойка. Да, да, Джърсийски зоопарк... И ще ни съобщите. Ще ни предупредите, преди да пристигнат, нали?... Разбирам, пристигат през Париж... Това е много удобно за нас. Благодаря ви много. Дочуване.

Той постави слушалката и закръстосва нагоре-надолу из кабинета, обзет от безпокойство.

— Какво ти става сега, за бога? — попитах аз. — Казах ти, че ще имаш една двойка от тях. Защо си се оклюмал?

— Да... да. Струва ми се, че е рисковано само с една двойка — измърмори Шеп.

— Слушай, мило момче — обърнах се аз към него. — Това са цели петстотин лири, които току-що изхарчих за тези твои два фазана.

Наистина не съм в състояние да ти купя още два.

— Не, не! Нямам пред вид вас — отвърна Шеп. — Имам пред вид себе си. Ще ми разрешите ли и аз да купя една двойка? Ще бъдем много по-сигурни, ако имаме две мъжки и две женски птици.

— Но, Шеп — възразих аз, — това са нови петстотин лири! Имаш ли толкова много пари?

— Имам, разбира се — отвърна припряно Шеп. — Имам... имам пари. Само че... само че ще ми разрешите ли да ги купя?

— Разбира се, че ще ти разреша, след като си решил да хвърляш парите си по тях — отвърнах аз. — Това обаче е твърде голяма сума.

— Много е голям рискът, ако останем само с една двойка и умре, да речем, мъжката или женската птица — отвърна Шеп. — Значи мога да ги купя?

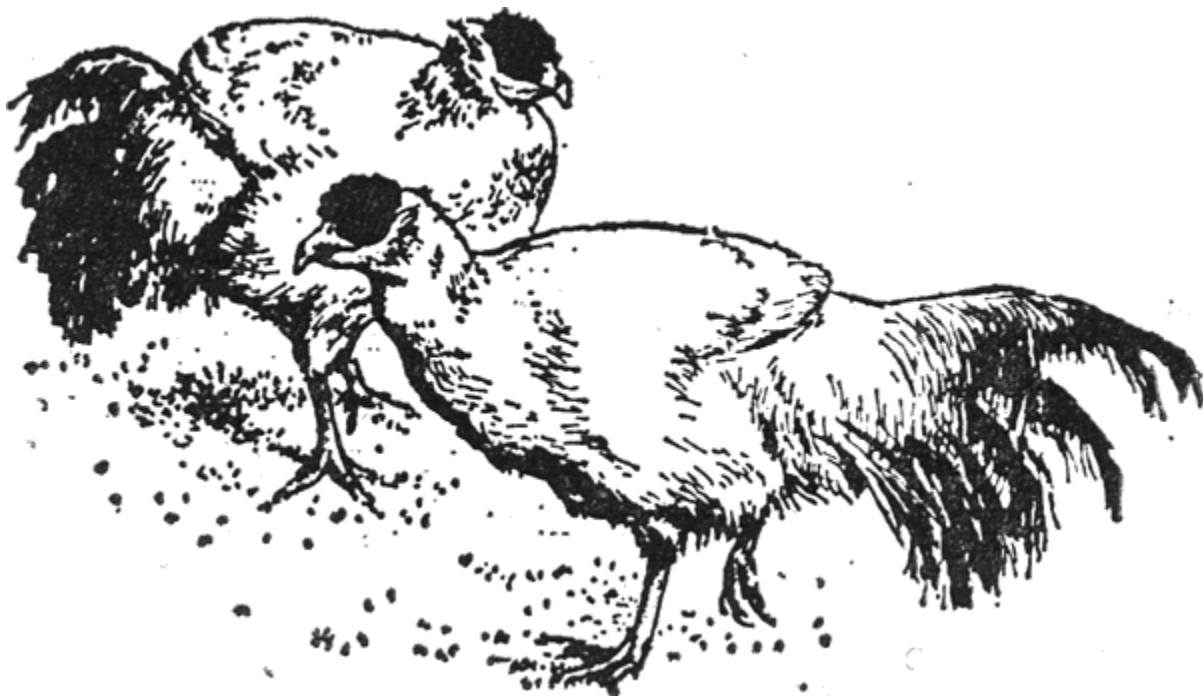
— Разбира се, че можеш, само че по-добре се обади още сега.

— Господин ван ден Бринк? Отново по повод на вашите белоухи фазани... Решихме да купим вместо една две двойки... Да, да, две двойки... Благодаря ви много. Дочуване.

Шеп постави обратно слушалката и извърна към мен ликуващото си лице.

— Сега с тези две двойки ще можем да направим нещо — каза той.

Купуването на птиците обаче беше само началото, тъй като сега трябваше да се построят два открити птичарника за тях, и то на място, където дотогава не са били отглеждани други птици, за да няма опасност от останала в почвата зараза. Извършихме необходимите приготовления и зачакахме нетърпеливо пристигането на белоухите. Минаваше седмица след седмица, ние звъняхме редовно по телефона на господин ван ден Бринк, а той се извиняваше и обясняваше, че птиците идвали от Пекин, минавали през Москва, ГДР и Париж, откъдето вече се отправяли за нас — една твърде усложнена процедура. Стараел се да ни ги изпрати без никакво забавяне. Найсетне настъпи дългоочакваният ден, когато той ни се обади по телефона, че птиците пристигнали в Берлин и на следващия ден тръгвали към нас.

Това развълнува страшно много Шеп и през целия ден той не беше в състояние да се съсредоточи в какъвто и да е разговор с някого. Той очакваше с много голям страх да разбере в какво състояние идват белоухите. Най-сетне те бяха докарани от летището. Разкъсахме зеблото от предната страна на клетките и пред очите ни се показаха две двойки белоухи фазани: красиви, големи бели птици с дълги, подобни на водопади опашки от бели пера, с розови лица и черни гребени на главите. Гледахме в захлас необикновено красивите птици. След това внимателно пренесохме клетката до двата специално приготвени птичарника и пуснахме всяка двойка поотделно.

Три от птиците бяха необикновено диви. Шеп смяташе дори, че бяха уловени скоро и изобщо не бяха живели в клетка. Четвъртата, едната от мъжките, обаче се оказа извънредно кротка, толкова кротка, че малко се озадахме. Шеп ги нахрани и им даде вода. Тъй като бяха много неспокойни, покрихме птичарника със зебло, за да не се плашат от посетителите. На следната сутрин двамата с Шеп отидохме да ги навестим и видяхме, че мъжкият фазан е още по-унил. Беше ясно, че с него нещо не е в ред. Докато се мъчехме да се свържем по телефона с Томи Бег, за да се посъветваме с него, птицата умря. Томи пристигна, направи аутопсия и скоро установихме причината за смъртта. Дробовете на птицата бяха надупчени от аспергилоза — силно заразна

форма на гъбно заболяване, което се разпространява със светкавична бързина и е нелечимо. Птицата можеше да поживее още някоя и друга година в това състояние, но дългото и изнурително пътуване се бе оказало непосилно за нея.

— Струва ми се, че идеята да купим две двойки се оказа добра — казах аз унило на Шеп.

— Да — отвърна той. — Знаете ли, имах чувството, че може би ще се случи нещо подобно. Нали щеше да е ужасно, ако това беше единствената ни двойка?

Напълно споделях мнението му.

Останахме с две женски и една мъжка, но птиците се намираха в много добро състояние и ние твърдо вярвахме, че ще имат потомство. Цялото лято и зимата те се приспособяваха към новите условия и през пролетта бяха вече сравнително опитомени. Мъжката птица проявяваше явно предпочитание към едната женска и ние ги отделихме заедно в птичарника, а другата преместихме. И ето че една сутрин Шеп се втурна в кабинета ми, понесъл женския белоух фазан на ръце.

— Боже господи, какво се е случило! — възкликнах аз. — Да не би да си е разбила главата?

При уплаха фазаните имат навика да излитат като ракети и да се блъскат в телената мрежа на тавана. Понякога те одираха съвсем кожата на главата си.

— Не, не, още по-лошо — отвърна Шеп. — Не може да снесе яйцето.

Птицата очевидно се мъчеше да снесе яйцето и бе останала почти без сили. Дадохме ѝ малко глюкоза с вода, след което се обадох по телефона на Томи Бег. Той ме посъветва да ѝ направим пеницилинова инжекция, а после да приложим всички познати методи за извличане на яйцето, без да му се нанесат каквито и да е повреди. Направихме инжекцията и после с помощта на растително масло, парата от един кипнал чайник и разни други методи, които ни хрумнаха, се помъчихме да извадим яйцето. Нищо не помогна. Накрая не ни оставаше нищо друго (а и птицата се умори толкова много, че не можеше вече да ни помага), освен да счупим яйцето в нея и да го извадим на части. Тази процедура е много опасна, защото, както е известно, може да причини перитонит. Все пак успяхме да извадим

яйцето и неговото съдържание, после направихме промивка с топла вода, за да не би да е останало някое незабелязано от нас парченце. Накрая поставихме птицата на тъмно и топло в един сандък с надеждата, че ще се съвземе. След два часа обаче тя умря. Двамата с Шеп се изправихме унило пред мъртвата птица.

— Е — произнесох аз с възможно по-бодър глас, — все пак ни остана една двойка.

— Да — отвърна Шеп. — Предполагам, че ни остана. Нали знаете, че мъжкият не обича тази женска.

— Нищо, ще трябва да се влюби в нея — казах аз. Поставихме ги заедно. Брачният период бе вече преминал и ние зачакахме нетърпеливо следващата пролет. През това време те свикнаха един с друг и мъжкият започна да проявява някакви признаци на нежност към нея. Но една сутрин Шеп влезе в моя кабинет съвършено убит.

— Отново белоухите — каза той.

— Господи, отново ли? — възкликнах аз. — Какво се е случило сега?

— Елате да видите — предложи той.

Отидохме до птичарника и надникнахме вътре. Мъжката птица куцукаше силно и за миг помислих, че си е счупила крака. Шеп предположи, че нещо я бе изплашило през нощта и тя бе излетяла нагоре. Вероятно при падането бе заплела пръстите си в телената мрежа и бе разтеглила мускула на бедрото си, а може би бе повредила и нерва. Двамата с Шеп се спогледахме: и той, и аз мислехме за едно и също. Ако не си служи с двата крака, за мъжкия фазан ще бъде трудно, да не казвам невъзможно, да се съешава успешно с женската. Ако не успеехме да излекуваме крака му, едва ли щяхме да получим потомство от белоухите фазани. Подготвени за най-лошото, хванахме мъжкия и аз прегледах крака и бедрото. Нямаше никакви изменения, костите не бяха счупени и нашето първоначално предположение, че се касае само за разтегляне, ни възвърна надеждата, че всичко ще се оправи. Направихме му инжекция с витамин D3, който оказваше чудодейно въздействие при парализа на задните крайници на маймуните, и започнахме да го наблюдаваме ежедневно. Мъжката птица обаче не се оправяше, куцукаше из клетката и едва докосваше земята с пръсти, колкото да запази равновесие. Не говорехме с Шеп по

този въпрос, но дълбоко в душите си и двамата разбрахме, че усилията ни да отгледаме белоухи фазани са обречени на провал.

[1] Сивокрил агами (бел.ред.). ↑

[2] Кралско дружество за защита на животните от жестокости (бел.прев.). ↑

[3] Порода домашно куче — плъхоловец (бел.прев.). ↑

ЛЕОПАРДИ В ТОАЛЕТНАТА

*Самуел Джон Алиру
чрез Филип Ансумана
Училище на Червения кръст
Бамбавуло*

Уважаеми господине,

С настоящото най-учтиво Ви моля да ми проявите филма „Кодак 221“, който Ви изпращам по моя брат Филип. Ако можете, заемете се с промиването и изваждането на снимките.

Щях да дойда сам, но в момента композирам песен, която, надявам се, ще Ви изпратя следващата седмица.

Аз уча в средното училище „Уесли“ в Сезбвема.

*Искрено Ваш Самуел Джон
Алиру*

Моля да ми отговорите

Дълго време уговорях ВВС да заснемем една експедиция за залавяне на диви животни, но те проявяваха голямо късогледство по въпроса. Опитвах се да ги убедя, че очарованието на експедицията е не само в залавянето на животните, а и в отвеждането им по море в Англия и отглеждането им. Тази тема ми се струваше отличен материал за филм. Въпреки това те се колебаха повече от година, но в края на краищата казаха „да“. Бях доволен, мислех си, че това е прекрасно за тръста: първо, щеше да му даде голяма гласност; второ, колекцията му щеше да се обогати с интересни експонати и, трето, докато досега осигурявах сам средствата за всичките си експедиции, този път ВВС щеше да ми помогне. Макар че тогава тръстът се

развиваше добре, все още не бяхме в състояние да се заемем и с експедиции за залавяне на диви животни.

В началото мислехме да заминем за Гвиана, но ни смущаваше нестабилното политическо положение в страната. Веднъж попаднах на размирици, в резултат от които бях принуден да освободя половината от уловените животни, и сега не ми се искаше да ме сполети същото в разгара на снимките за серийния филм на BBC. Поразмислих и се спрях на Сиера Леоне. Все още не бях посещавал тази част от Западна Африка, а там имаше някои особено редки животни, много подходящи за тръста. Освен това се влюбих искрено в Западна Африка и нейните обитатели. С радост узнах, че BBC бе определила за режисьор на филма Крис Парсън. Той беше мой стар приятел, с когото бяхме работили по-рано по време на едно голямо пътешествие през Малая, Австралия и Нова Зеландия^[1], когато го опознах и обикнах неимоверно много. И така заминах за Бристол, където уточнихме плана. Решихме аз да тръгна по море с някой мой сътрудник, да организираме базовия лагер и да заловим колкото може повече животни за възможно най-кратко време, след което филмовият екип начело с Крис Парсън да дойде със самолет. Щяхме да имаме две седмици за събиране на животни преди пристигането на групата. От особено значение бе при идването на екипа да разполагаме вече с животни за някои от филмовите епизоди. Остана само да определя кой от сътрудниците на зоопарка ще ме придружи. Спрях се на Джон Хартли, известен като Дългия Джон. Той е висок около два метра, необикновено слаб и прилича на някоя от карикатурите на Круикшанк. Тогава бе млад и много трудолюбив и посрещна с бурен възторг предложението ми.

После започна крайно необходимият, но твърде досаден процес на подбор на екипировката за експедицията. При едно такова пътешествие човек никога предварително не знае какво го очаква на място, и за да е спокоен, трябва да се подготви така, че да посрещне сам почти всички свои нужди. Взехме чукове и пирони, винтове, капани, мрежи и най-различни клетки, бутилки за хранене на бебета, спринцовки, лекарства и голямо количество детски храни, като млякото на прах „Комплен“, много полезно при отглеждане на новородени животни. Събра се цяла камара багаж. И тук, както изглежда, винаги се случва при подготовката на каквато и да е

експедиция до която и да е част на света, се появи неочаквано препятствие. Оказа се, че нито един от пътуващите до Фритаун параходи не превозва животни. Обзет от отчаяние, аз се обадох по телефона в параходната агенция и се свързах с един от директорите. За щастие той бе чел и харесал някои от моите книги и параходството любезно направи изключение от наредбата за превозване на животни с пътническите параходи. Съобщиха ни, че не само можем да отплуваме с „Акра“, но и да се върнем с него, заедно с всички наши животни.

И така в един мрачен, сив и дъждовен ден ние с Дългия Джон натоварихме багажа на „Акра“ и още същата вечер потеглихме от пристанището на Ливърпул. Джеки реши да не идва с мен. Тя бе пътувала два пъти до Западна Африка и климатът не ѝ бе понесъл. Вместо това тя тръгна на друго пътешествие, за Аржентина, заедно с Хоуп Плет и Ан Питърс.

По време на пътуването попаднахме на много силна буря. Морските бури не ме тревожат ни най-малко, не страдам и от морска болест. Любопитствах обаче как ще се държи Дългия Джон, защото никак не е лесно човек да се грижи за толкова много животни, ако го хване морска болест. За щастие оказа се, че Дългия Джон има железен стомах, и двамата не пропуснахме нито едно ядене. Прекарвахме голяма част от времето в пушалнята, почивахме, пиехме бира, разглеждахме книги за фауната на Западна Африка и изучавахме навиците на животните, които се надявахме да заловим. Дългия Джон се изтягаше на стола като претърпял корабкрушение жираф, но аз му напомнях, че пътуването е единственото време, през което може да си почине, така че да го използва колкото може по-добре. Казвах му също, че трябва да е готов на всичко. Рисувах му мрачни картини за пълни с паяци и скорпиони сламени колиби, топла вода, къпане с вода от бъчви и още много подобни страхотии на тропиците.

Пристигнахме във Фритаун в прекрасен слънчев ден и вятърът донесе до нас чудесните аромати на Западна Африка: мирис на палмово масло, благоухания на цветя, дъх на гниеца растителност, всичко примесено във възхитителен и опияняващ букет.

Щастието ми се усмихна — чрез господин Гедис, член на нашия тръст, бях установил връзка с господин Опенхаймер, който възложи на Диамантената корпорация в Сиера Леоне да ми окаже необходимата помощ. Знаех, че ще се наложи да прекараме известно време във

Фритаун и предварително бях написал писмо с молба да ни ангажират стаи в хотела или по възможност да ни осигурят малък апартамент. Ето защо малко се смутих, когато на борда на парахода, непосредствено след нашето пристигане, се появи шофьор в безупречна униформа и ме попита аз ли съм господин Даръл. Отвърнах утвърдително и той ми съобщи, че ще ме отведе с кола в една от квартирите на Дикор^[2], която ще бъде на наше разположение по време на престоя ни във Фритаун. Не очаквах кой знае какво, защото ме предупредиха, че квартирите във Фритаун са неудобни, задушни и влажни. Помолих го да почака, докато освободим багажа си от митницата, което стана изненадващо бързо. Струва ми се всъщност, че това е единствената митница, през която преминах за най-кратко време въпреки цялата планина от най-разнообразен багаж. Натоварихме багажа на огромния камион, предоставен ни любезно от фирмата „Лендровърс“, аз седнах в елегантната кола до шофьора, а Дългия Джон подкара камиона след нас.

Прекошихме града и не след дълго се озовахме в много приятен район с къщи сред потънали в цветя градини. След малко свърнахме по някакъв криволичещ път с пламнали хибискуси от двете страни и пред нас се показва огромен и блестящ жилищен блок. Погледнах удивен.

— Това ли е мястото? — обърнах се аз към шофьора.

— Да, господине — отвърна той.

Спряхме пред сградата и в този миг от нея излязоха прислужници в бели униформи, поеха куфарите ни, отнесоха ги на третия етаж и ни въведоха в апартамент, при вида на който дъхът ми просто секна. Преди всичко той бе огромен: само гостната например можеше да побере около четиридесет души. Второ, обстановката беше като в холивудски филм, трето, имаше климатична инсталация и, четвърто, от верандата пред гостната се откриваше великолепен изглед към хълмовете на Ламли Бийч, един от най-хубавите плажове на Сиера Леоне, разпрострял се на мили покрай брега.

— Е! — възкликна Дългия Джон и се огледа. — Никак не е лошо, нали? Нямам нищо против такива сламени колиби, ако това сте имали предвид.

— Нищо подобно не съм имал пред вид — отвърнах строго аз. — Почакай, докато тръгнем из страната, там ще разбереш какво значи

лишения. Това е само един малък... малък приятен сюрприз. Просто имахме късмет.

Аз отидох в кухнята и открих там един прислужник. Той се изправи бързо на крака и се изпъна.

— Вие от прислугата ли сте? — заинтересувах се аз.

— Да, господине — отвърна той и се усмихна, — аз съм стюардът на този апартамент. Казвам се Джон. Аз съм и готвачът, господине.

Огледах ослепително чистата кухня и забелязах в единия ъгъл огромен хладилник.

— Предполагам — започнах нерешително аз, — предполагам, че тук нямате бира, Джон?

— Има, господине. Има, господине. Веднага ще ви донеса, господине.

Върнах се в гостната и се отпуснах в едно кресло, все още леко замаян от целия този лукс. Дългия Джон влезе с бавна походка. Той бе успял вече да проучи останалата част на апартамента.

— Има три спални — съобщи той — и всичките големи колкото тази стая. Просто невероятно!

— Аз пък открих, че има леденостудена бира — казах му аз. — Изглежда няма да гладуваме.

Очаквах ни много работа и много срещи. Трябваше да получа разрешителни за лов на животни и за изнасянето им от страната, да установя връзки с най-различни хора, които можеха да ни помогнат, докато се намираме из вътрешността на страната. Най-неприятното бе, че обявиха както огромния, така и по-малкия лендровър за товарна кола, а товарни коли не се допускат до централните улици на Фритаун. Проблемът обаче се разреши благодарение на любезността на местните власти, които ни предоставиха кола с шофьор.

След това трябваше да решим къде да разположим основния си лагер. Помислих малко и реших да се ориентирам към град Кенема, разположен на около четиристотин мили във вътрешността на страната. Спрях се на него не само защото е доста голям град, където по-лесно можехме да се снабдяваме с продукти и екипировка, но и защото Диамантената корпорация имаше там кантора. Смятах, че след като са така добре разположени към нас, ще е по-добре да сме по-близо до тях. Още на борда на „Акра“ се запознахме с Рон Фенел,

който работеше като правителствен съветник в Сиера Леоне. Той пръв ми препоръча Кенема. Когато го запитвах къде според него можем да си построим основен лагер, той каза: „Защо не опитате в хромовата мина?“ В началото помислих, че се шегува. Нямах намерение да живея в мина. Той обаче ми обясни, че на пет-шест мили от Кенема имало хромови мини и доста празни къщи, строени преди за миньорите и семействата им. След като хромът се изчерпал, мястото било изоставено. Фенел беше сигурен, че ще получи официално разрешение от властите да се настаня в една-две къщи. Тази идея страшно ми хареса и след безброй перипетии накрая открих съответния служител, който веднага ми издаде необходимото разрешително.

Не обичам градовете, но Фритаун е великолепен. Улиците са с възхитително неподходящи имена, като Сейнт Джеймс, Стренд или Оксфорд стрийт, всички ужасно поангличанени. Английските колонисти са забележителни. Дайте на англичанина някакво блато, разположено на две хиляди мили от някое населено място, и в изблик на оригиналност той ще го нарече Пикадили. Очарователни лондонски автобуси, наблъскани с африканци, си пробиваха с мъка път през улици, по които редом със стари, прекрасни и просторни дървени къщи се издигаха огромни небостъргачи. Аз предпочитам старата архитектура, но тя бе съчетана много умело с новата.

Следващата ни задача бе да си подберем помощници и аз се свързах със Саду. Един мой приятел, който бе прекарал няколко години в Сиера Леоне, ми го препоръча, защото бе работил с него. Описа ми Саду като превъзходен готвач и което е по-важно, като честен и съвестен работник. Саду се оказа дребен и съсухрен човечец с лице като на маймуна, озарено от палава усмивка. Когато се разбрахме за заплатата, аз го накарах да отиде в града и да потърси някое „хлапе“. На западноафрикански жаргон „хлапе“ означава нещо като помощник. Това всъщност е момчето, което бели картофи, оправя леглата и върши цялата черна работа, докато готвачът или стюардът е избавен от слугинската работа. Не след дълго Саду доведе Ламин — около четиринадесетгодишно момче, което беше много срамежливо и имаше обаятелна усмивка. Наехме го веднага. Настъпи и дългоочакваният ден на тръгването. Всички документи бяха подписани и печатани, приготовленията — завършени и големият лендровър (малкия

оставихме във Фритаун за групата на ВВС) потегли за вътрешността на страната.

Първата част от пътя се оказа великолепна — равен, с чакълена настилка, дърветата и храстите встрани бяха потънали в цветове — червени, жълти, пурпурни и бели. Най-неочаквано, обаче, на деветдесет и третата миля — трас! — и чакълената настилка се смени от латерит. Червен прах покриваше растенията и дърветата от двете страни на пътя. Той беше ситен като пудра и проникваше навсякъде.

Колата се тресеше върху латерита, напукан от зимните валежи и вятъра, и след няколко мили започна да ни се струва, че се намираме върху пневматична сонда.

Завоите по пътя нямаха край, а прахът като че ставаше все по-гъст и по-гъст. От време на време преминавахме през някое селце с колиби, покрити с палмови листа, навън веднага се втурваха деца с пламнали очи и блеснали от белота зъби и размахваха за поздрав розовите си длани. Понякога прелиташе по някоя двойка птициносорози, които размахваха отчаяно крила, а дългите им клюнове изглеждаха ужасно тежки. Оставахме с впечатление, че размахват така яростно крила, защото в противен случай тежестта на клюновете им щеше да ги накара да се забият по очи в земята.

След няколкочасово пътуване стигнахме село Бамбаво. Хромовите мини се намираха из хълмовете зад Бамбаво, но трябваше да минем през селото, за да вземем пазача, който държеше ключовете от различните постройки. След това завихме наляво и се заизкачвахме по една невисока верига от хълмове, разположена зад селото. Колкото по-високо се изкачвахме, толкова пътят ставаше по-лош, а гората — по-величествена и девствена; гигантски дървета се извисяваха върху огромни коренища, целите покрити с орхидеи, най-различни епифити и огромни водопади от гигантска папрат. Колкото повече се сгъстяваше гората, толкова по-мрачни мисли ме налягаха за жилището, което ни очакваше. След един завой хромовите мини се изпречиха пред погледите ни. Всичко се оказа напълно противоположно на това, което си представях. Първо, имаше голяма административна сграда и плувен басейн, който сега, разбира се, бе празен, ако не се смятаха сухите листа в него, но все пак басейн. Пътят продължи да се вие още малко нагоре, а там, на равното било на хълма, се издигаха седем-осем красиви малки вили, сгъшени между дърветата. Отгоре се откриваше

великолепен изглед към равнината, в която се намираше село Бамбаво, и към гъстите гори, прострели се на стотици мили, чак до границата с Либерия. Много от къщите бяха вече порутени, но ние намерихме две в отлично състояние и с великолепен изглед, разположени близо една до друга.

Докато разопаковаха и подреждаха вещите ни в къщите, узнах от пазача, че в административната сграда има динамо, което снабдявало малкото селище с електричество. Ако можем да доставим необходимото масло и нафта, електротехникът щял с радост да дойде да го обслужва срещу скромно възнаграждение. Уредихме и този въпрос, след което наех двама яки младежи от селото да почистят басейна и да го напълнят с вода. Двамата с Дългия Джон прекарахме останалата част от деня в разопаковане на багажа, който натрупахме на купчинки в ъглите на просторното ни жилище, а вечерта седнахме да хапнем от чудесното къри, което ни приготви Саду.

— Знаете ли, най-много се страхувах от тази част на пътуването — каза Дългия Джон, като посръбваше с удоволствие от студената бира. — Сламени колиби, скорпиони под покрива, паяци, топла бира...

— Пий, без да говориш — отвърнах аз. — Просто страшно много ни провървя. Никога не съм имал такъв разкошен лагер. Помисли си само, да разполагаш с баня и тоалетна, които са в изправност, а? Та това е връхът на разкоша.

Скоро разбрахме, че хромовите мини крият нови приятни изненади. Например водата, която идваше от изворите в гората съвсем близо зад къщите, бе толкова чиста, че можеше да се пие направо, без да се налага да се занимаваме с досадното преваряване и филтриране. Нямахме също така и комари, намирахме се на достатъчно високо място, долавяхме и най-слабия полъх на вятъра и в къщите никога не ставаше нетърпимо горещо.

Следващите няколко дни бяха крайно напрегнати. Разговаряхме със старейшината на Бамбаво, обяснихме на добродушния старец целта на нашето посещение и се обърнахме към него с молба да помоли селяните да ни уловят „бийф“^[3]. На западноафрикански жаргон „бийф“ означава всяко животно от жабата до слона. След това наехме дърводелец и му възложихме да скове клетки, предните стени на които носехме от Англия. За кратко време редицата от празни клетки стана внушителна. След това обиколихме всички села в радиус

от двадесет мили и разпространихме новината за нашето пристигане. Обяснихме намеренията си и казахме, че ще се върнем отново след три дни, за да видим дали са успели да ни уловят някой „бийф“.

Една вечер след едно от поредните пътешествия с агитационна цел, както ги нарече Дългия Джон, се окъпахме, преоблякохме, се, нахранихме се вкусно и тъкмо се бяхме поотпуснали преди лягане, когато дочухме откъм хълма необикновени звуци на флейти, барабани и песни. След малко зърнахме върволица хора, които се изкачваха нагоре по пътя към нас, а ветроупорните им фенери проблясваха между дърветата.

— Какви са за бога тези хора? — попита Дългия Джон, тъй като пътят водеше единствено към нашата къща.

— Не зная — отвърнах аз, — допускам, че е някаква делегация от селото. Може старейшината да ни изпраща своя оркестър или нещо подобно.

Изчакахме търпеливо и след малко групата пеещи африканци се показаха иззад ъгъла на къщата и се наредиха в редица пред нас на верандата. Двама мъже носеха на рамо прът с поклащаща се на него доста солидна, скована от грубо издялани дървета клетка.

— А! — възкликнах аз и се обърнах към Дългия Джон. — Изглежда, че това е нашият първи „бийф“. Слушай, каквото и да е животното, не се вълнувай особено много, защото цената веднага ще се вдигне.

— Няма — обеща Дългия Джон. — Ще се постарая да си придам вид, че животното е толкова противно, че дори и без пари да ни го дават, пак няма да го вземем.

— Е, приятели, какво носите? — обърнах се аз към събралата се компания.

— Бийф, господине, бийф — отвърна веднага в един глас тълпата, а зъбите на всички проблеснаха на светлината на фенерите и върху лицата им се разляха победоносни усмивки.

Те поставиха клетката в краката ни и ние се опитахме да надникнем през пролуките, за да видим какво има вътре. Помислих, че в голямата клетка има едро животно. Не се виждаше нищо, затова преместихме клетката на светло и прерязахме въжето от усукана трева на капака.

— Пазете се, господине! — извика един от ловците, когато повдигнах предпазливо капака, за да видя какво има в клетката. — Този бийф ще ви ухапе.

Вдигнах по-високо капака и надникнах в клетката. Съвсем неочаквано в отвора се появи прелестна муцунка. Оказа се маймунка макак, която можеше да се разположи съвсем удобно в голяма чаена чаша. На малкото зелено личице, върху носа, имаше бяло петно с форма на сърчице. Маймунката впи в мен блестящите си очички и издаде пронизителния писък на новородените маймунки, който скоро след това се превърна в обичайна музика в лагера. Отворих клетката и я извадих. Тя имаше зеленикаво тяло, дълга опашка и тъжно личице. Маймунката се сгуши в ръката ми и отново издаде силен писък.

— Този бийф не хапе — обърнах се аз към ловците. — Това не е голяма, а малка маймуна.

Този стар „номер“ ми беше добре известен. Поради някаква неясна причина африканците винаги си въобразяват, че ако преувеличат свирепостта на донесеното от тях животно, ще получат и повече пари. Подадох новородената маймунка на Дългия Джон, който я пое внимателно в огромните си длани и я държа така през цялото време, докато се пазарях. Пазарлъкът се проточи, но в края на краищата успях да смъкна цената от пет на две лири. Сумата бе много по-голяма, отколкото струваше малката маймунка, но опитът ме е научил да плащам в началото малко повече, за да накарам ловците да се заемат с улова на повече животни. След това можех вече да сваля цените. И така ловците, доволни от сделката, си тръгнаха, пеейки и удряйки по малкия барабан. Те се скриха от погледите ни надолу по хълма, а ние с Дългия Джон нахранихме малката прегладняла маймунка с топло мляко. После ѝ направихме топло легълце от сухи бананови листа в една от нашите клетки и я оставихме да се наспи.

— Е — обърнах се аз към Дългия Джон, когато си лягахме, — това е първият ни „бийф“. Не е чак толкова лошо. Маймуните макаци са много редки. Може би е добро предзнаменование.

Новината за цената на маймунката се разпространи и както предполагах, скоро към нашата къща тръгна непрекъснат поток от ловци, които носеха най-различни животни. Имаше прилепи и новоизлюпени кукумявки, таралежи с пухкави опашки, новородени маймунки, огромни като котета плъхове, най-разнообразни по форма и

размери мангусты. Същевременно агитационната ни дейност из селата започна да дава плодове и при повторните ни посещения рядко се завръщаме с празни ръце, макар че понякога уловът се състоеше само от някоя костенурка или млад питон. От клетките се носеха свирукания, шумолене, писукане и крясъци и ние се надявахме, че ще успеем да посрещнем групата на ВВС с чудесна сбирка от животни. Въпреки това още не бяхме постигнали главната цел на идването си в Сиера Леоне: прекрасните маймуни колобуси и леопардите. И изведнъж, точно преди пристигането на групата, се снабдихме с леопарди, и то по най-неочакван начин.

Разпитвах най-внимателно всички ловци за възможността да се уловят някои от тези великолепни котки, чийто брой непрестанно намалява, защото ги избиват заради кожата им. Ловците клатеха глава и отвърщаха, че залавянето на леопарди е „просто невъзможно“. Започнах да си мисля, че ще останем без леопарди, и ето че един ден някакъв раздрънкан лендроувър се заизкачва по криволичещия път към къщата. Колата спря, от нея изскочи дългунест млад американец и се представи като Джо Шарп. Каза, че служи в Корпуса на мира, чул, че събираме животни. Не проявяваме ли случайно интерес към леопарди?

— Разбира се. Защо? Знаете ли къде можем да намерим?

— Вижте какво — отвърна накъсо той. — Аз имам два леопарда. Взех ги от един ловец и сам ги отгледах. Сега са на около шест месеца. Мислех си, че може би ще се заинтересувате от тях.

— И още как — отвърнах разгорещено аз. — Къде са?

— Тук са — отвърна той и посочи задната седалка на лендроувъра.

Джо заобиколи колата, отвори задната врата и отвътре изскочиха два от най-великолепните леопарди, които бях виждал през живота си. Те бяха големи колкото едри лабрадори^[4], имаха прекрасен цвят и силни крака, а кожата им блесна на светлината, когато се запровираха между краката на Джо Шарп, силно мъркайки. Около врата си носеха нашийници. Отведохме леопардите пред къщата, завързахме ги с въжета за перилата на верандата, седнахме и ги заоглеждахме с възхитени погледи.

— Имената им са Герда и Локай — обясни Джо, изтегна се на един стол и пое подадената му чаша бира. — Струва ми се, че са брат и

сестра. Ловецът ги донесе заедно и тогава бяха почти еднакви на ръст, макар че, както виждате, Герда е по-стройна от Локай.

Локай сложи лапи върху масата и започна да души подозрително чашата ми с бира. После ме погледна настойчиво в очите и ме близна бързо по ръката с грапавия си език.

— Е, ако желаете, те са ваши — каза Джо. — Всъщност никак не ми се иска да се разделяме, привързах се много към тях, но скоро се връщам в Щатите, а е невъзможно да ги взема със себе си.

— Разбира се, че ще ги вземем — отвърнах аз. — За първи път виждам толкова красиво оцветени леопарди. Може ли човек да им се довери напълно?

Казах това, защото тъкмо в този миг Локай прегръщаше нежно крака ми. Почувствувах как ноктите му се впиват в кожата ми.

— Как да ви кажа — отвърна Джо, — трябва да имате пред вид едно нещо. С мен се държат добре, а също и с някои други момчета от Корпуса на мира. Не обичат обаче един-двама от тях и тогава се държат малко странно. Локай например е в състояние да ви изненада и да скочи отгоре ви от някоя врата, а е доста тежичък.

— Ако ви изненада и ви удари, може да ви счупи врата — казах аз и освободих крака си с труд от лапите на Локай.

— Мисля, че скоро ще свикнат — отвърна Джо. — Всъщност много са добродушни.

— А къде — запита Дългия Джон и постави пръст в раната, — къде ще ги настаним?

За това не се бях и замислял. Точно тогава дърводелецът имаше почивен ден, а ние нямахме достатъчно голяма клетка за тях. Налагаше се да им построим нова, което означаваше, че трябва да се отиде до Кенема за дървен материал. Това изискваше време, а снимачната група пристигаше на следващия ден. Замислих се за миг и си спомних, че между нашата къща и малката къщичка по-долу, където щеше да се настани снимачната група, имаше малка колиба — два на три метра. Висока беше около три метра. Вероятно бе служила за тоалетна на персонала. Ако се почистеше добре, леопардите щяха да се чувствуват отлично в нея, докато им направехме нова клетка. Веднага се отправихме нататък, за да огледаме колибата, и установихме, че е напълно подходяща за леопардите с изключение на около двадесетсантиметровия отвор между покрива и горната част на

стената. Джо ме увери, че те в никакъв случай не могат да се промъкнат през него.

И така след почистването заведохме Герда и Локай в новите им апартаменти и им дадохме по един голям съд с любимата им консервирана храна за кучета, с която ги бе хранил Джо. След като ги настанихме, ние се върнахме да пием по още една бира. Същата вечер, след тръгването на Джо, двамата с Дългия Джон понесохме вечерята на леопардите, изпълнени с вълнение. Щом чуха стъпките ни, те задраскаха с нокти по вратата и заръмжаха така, че Дългия. Джон и аз се спогледахме тревожно.

— Струва ми се — започнах аз, — струва ми се, че трябва да се въоръжим за тази операция.

За всеки случай си отрязяхме по една дебела тояжка.

— А сега — предложих аз — мисля, че ако отворим внимателно вратата и пъхнем единия съд с храната, той ще привлече вниманието им, тогава ще пъхнем втория и ще измъкнем мръсните съдове навън.

— Добре... — отвърна неуверено Джон.

Отворих бавно и предпазливо вратата и леопардите се хвърлиха моментално към нея, като заръмжаха доволно при миризмата на храната. Пъгнахме бързо съда, той се хлъзна към насрещния ъгъл, а леопардите се спуснаха бясно след него. Ние се стрелнахме вътре, грабнахме мръсните съдове, поставихме другия пълен съд на пода, измъкнахме се веднага и тръгнахме вратата след себе си.

— Ох! — въздъхна Дългия Джон. — Ще ни създават неприятности. Колкото по-бързо ги затворим в клетка, толкова по-добре.

— Утре сутринта това ще е първата ни работа — казах аз. — Ако отидеш до Кенема за дъски, аз ще убедя дърводелеца да направи всичко предсрочно. Мисля, че до утре вечер той ще скове клетката. Конструкцията всъщност е много проста.

— Дадено — отвърна Дългия Джон. — Само че аз няма да ги храня сутринта. В противен случай може и да не доживея отиването до Кенема.

— Няма кой друг, така че налага се пак ние да го свършим.

— Е, добре — отвърна Дългия Джон. — Поне да бъде геройска смърт.

Легнахме си обзети от мрачни мисли.

На сутринта нахранихме леопардите по същия сложен начин, после открянахме внимателно вратата и надникнахме вътре. Двата леопарда лежаха, облизваха се и мъркаха доволно. Изглежда, храната им действуваше успокоително. Тъй като все пак се налагаше да се сприятелим, стори ми се, че е настъпил най-удобният момент. И така ние с Дългия Джон се затворихме в тоалетната с двата леопарда и започнахме да им говорим и да ги милваме. Герда веднага хареса Дългия Джон, а Локай — мен, ако, разбира се, можем да наречем израз на привързаност това, че той сложи и двете си едри лапи върху коляното ми, протегна се, прозя се и впи нокти в капачката. След

половинчасови излияния завързахме за нашийниците им две доста дълги възета и ги изведохме на малка разходка. Леопардите се държаха много спокойно и изглеждаха великолепно на слънцето. Когато дойде време да ги вкараме обратно, имахме малки стълкновения, но за щастие, с помощта на друг съд с храна, те завършиха без кръвопролития.

Дългия Джон отиде в Кенема за дървен материал и някои необходими провизии, а аз почистих и нахраних животните и започнах да чакам пристигането на групата на ВВС. Те пристигнаха заедно с Дългия Джон, когото бяха срещнали в Кенема. Той явно им бе наговорил какви ли не ужаси за нашия живот в лагера, защото след като лендроувърът спря и Крис слезе, по лицето му се изписа изумление.

— Късметлия! Виждам, че отново ти се е усмихнало щастие — каза той и тръгна засмян към мен.

— Да, не е лошо. Скромно местенце — отвърнах аз, — но има всички съвременни удобства и разните му там работи. А освен това отзад има и чудесна джунгла, в която можете да снимате.

— Късметлия! — повтори той.

Крис е човек със среден ръст, затова пък природата го е надарила с внушителен нос, върхът на който е като отсечен. В минути на размисъл той закрива като ястреб зелените си очи с гъстите си мигли, а когато нещо не върви, като че се прикрива зад носа си. Крис ме представи на останалите двама мъже от групата: — Хауард — нисък и набит brunet с къдрава коса и огромни очила с рогови рамки, които му придаваха вид на добродушен бухал, и Юарт — оператора, висок блондин, който приличаше на скандинавец. Всички насядаха и аз помолих Саду да ни донесе бира.

— Как откри това място? — запита Крис.

— Чиста случайност — отвърнах аз. — Цялото селце е изоставено, но имаме всички удобства. Баните и в двете къщи работят, също и тоалетните, което е дори още по-важно. Имаме и хладилник, така че разполагаме със студени напитки и място за съхраняване на продуктите. Имаме електричество и можете да зареждате акумулаторите на камерите и така нататък. А под ей онзи път има и плувен басейн. Ако не се чувствувате изморени, може да поплувате.

— Боже господи! — възкликна Крис. — Просто невероятно.

— Така е. Това е най-фантастичният лагер, който съм имал, откакто се занимавам с лов на диви животни. Никога не съм живял сред такъв разкош.

— Добре — каза Крис и вдигна чаша. — Да пием за хромовите мини.

— Вече не са хромови мини — обади се Дългия Джон. Сега се наричат Говежди мини.

Оттогава започнахме да ги наричаме така.

След като допихме бирата, аз поведох новодошлите да им покажа жилището. На минаване край тоалетната магнах небрежно с ръка към нея.

— Впрочем — казах аз, — не отваряйте тази врата. Там са затворени два леопарда.

— Леопарди ли? — обади се Хауард. Очите зад очилата му бяха широко отворени. Искате да кажете... искате да кажете... леопарди!

— Да, да. Тези котки с петна по кожата — отвърнах аз. — Затворили сме ги тук, докато им направим подходяща клетка.

— Сигурни ли сте, че няма да избягат? — запита Хауард с треперещ глас.

— Сигурен съм. Не се съмнявам ни най-малко — отвърнах аз. — Всъщност те са още съвсем малки и са питомни.

След обяд Юарт, Хауард и Крис отидоха в къщата си да разопаковат багажа си, да проверят звукозаписната и фотографската техника и да се уверят, че не се е повредила при пътуването из неравните пътища. Дългия Джон се зае да храни с мляко новородените животни, а аз седнах да пиша писмо. Неочаквано се разнесоха викове: „Джери! Джери!“ и на върха на склона се появи задъханият Хауард със запотени от напрежението очила.

— Джери! — извика той. — Бързо! Бързо! Леопардите излязоха навън.

— Боже господи! — простенах аз и скочих на крака. Дългия Джон изостави веднага всичко, ние се вьоръжихме с прътове и последвахме разтреперания Хауард.

— Къде са? — попитах аз.

— Като идвах към вас, ги видях върху покрива на тоалетната. Крис и Юарт останаха да ги пазят.

— Господ да ни е на помощ — казах аз. — Пъхнат ли се в гората, никога няма да можем да ги хванем.

Когато стигнахме долу, намерихме въоръжените с прътове Крис и Юарт. Обзети от голямо безпокойство, те стояха на почтително разстояние. Върху покрива на постройката беше само Герда, която тихо ръмжеше под нос, а от Локай нямаше и следа.

— Къде е Локай? — попитах аз.

— Току-що скочи от покрива. Не успях да го спра — отвърна виновно Крис. — Тръгна нататък.

Той посочи надолу към плувния басейн.

— Джон — извиках аз, — заеми се с Герда. Тя те обича повече от мен. Само за бога не прави глупости. Опитай се да я накараш да слезе долу... или пък се качи при нея и ѝ завържи въжето за нашийника. Крис, ела с мен да потърсим Локай.

Двамата с Крис се спуснахме надолу по хълма и започнахме да търсим, макар да бях почти сигурен, че Локай се е вмъкнал в гъстата гора зад нас и повече няма да го видим. Изведнъж най-неочаквано го забелязахме — излегнал се мирно и тихо под едно портокалово дърво. Приблжих се внимателно до него, заговорих му ласкаво, а той отвърна с приятелско мъркане. С треперещи ръце прекарах въжето през нашийника и здраво го завързах. След това подадох въжето на Крис.

— Дръж! Чакай ме тук с Локай — казах аз. — Връщам се да видя как се справя Джон с Герда.

— Какво да правя, ако тръгне нанякъде? — извика жаловито Крис след мене, когато се затичах нагоре по хълма.

— Тръгни и ти след него. Не прави обаче опити да го спираш.

Когато се върнах при тоалетната, Юарт и Хауард продължаваха да стоят разтреперани с прътове в ръце. Дългия Джон бе намерил отнякъде един сандък и стъпил върху него, завързваше въжето за нашийника на Герда. Така поне знаехме, че тя няма къде да отиде. Герда обаче беше по някаква причина в лошо настроение и отказваше да слезе от покрива на тоалетната. В края на краищата се принудихме да вземем дълъг прът и да я побутнем леко към ръба на покрива, за да я накараме да скочи на земята. Тя скочи, обърна се и заръмжа към Дългия Джон, като че той бе виновен за всичко, и дори замахна с лапа към него. Не биваше да забравяме, че макар да бяха само на шест

месеца, леопардите си оставаха истински хищници и едно игриво замахане на лапата им можеше да отнесе половината лице. И така, като действувахме много предпазливо, успяхме да накараме Герда да влезе обратно в тоалетната. След като я вкарахме вътре, Дългия Джон седна до нея, започна да ѝ говори и да я гали и тя се поуспокои. Аз се върнах надолу по хълма и заварих Крис да държи с вид на изоставен щъркел въжето, от другия край на което зловец поглеждаше Локай. Поех въжето и леко го подръпнах, за да го накарам да се изправи на крака.

— Хайде, Локай — подканих го аз. — Хайде... Вкусна храна... Герда те чака. Хайде... Чудесна тоалетна. Хайде...

По този начин, бавно, с много спирания, по време на които Локай душеше нещо или се обръщаше, за да се възхити на изгледа, ние успяхме да го върнем обратно.

В това време спешно извиканият дърводелец донесе дъски и закова отвора на покрива, за да не се повтори бягството. Всички се върнахме в къщи и изпихме по една бира, за да се поуспокоим.

— Надявам се, че такива неща не се случват всеки ден — обади се Юарт.

— Разбира се, че не — отвърнах аз. — Средно по три-четири пъти на седмица, не по-често. Но в края на краищата нали дойдохте, за да снимате?

— Не можеш да държиш леопардите безкрайно тук — каза Крис. — Какво ще правиш с тях.

— В момента дърводелецът прави клетка. Довечера ще бъде готова и тогава ще ги преместим в нея. Това ще бъде нова забавна историйка.

— От това ще станат чудесни кадри! — възкликна Крис.

— Добре, но докато дърводелецът приготви клетката, ще се стъмни.

— Нищо — отвърна Юарт. — Ще запалим прожектори.

— Стига прожекторите да не ги изплашат — казах аз. — Страхувам се, че ако започнат да нервничат, ще се наложи да прекъснем снимките и да изключим осветлението. Нямам намерение да рискувам главата си за ВВС.

— Ясно, ясно — отвърна Крис. — Обещавам ти, че ще постъпим точно така.

През останалата част от следобедта монтирахме прожекторите, а дърводелецът довършваше вече чудесно изработената клетка за двата леопарда. Когато я завърши напълно, бе паднал вече пълен мрак и ние включихме пробно прожекторите. Те наистина се оказаха много мощни и осветиха цялата околност с ярка светлина, която сигурно нямаше особено да се хареса на леопардите. Когато всичко бе готово, Дългия Джон и аз се въоръжихме за всеки случай с пълни блюда консервирана храна за кучета, въжета и прътове и отидохме при леопардите. Дадохме им храната и след като я изядоха, влязохме при тях, заговорихме им с ласкави гласове, казахме им, че ще станат филмови звезди, завързахме въжетата за нашийниците и ги изведохме навън. Тръгнахме бавно нагоре по хълма, като ги оставихме те да определят скоростта на движението. Много им харесваше да спират и да се заглеждат, тогава ушите им трепваха и се виждаше как мустаците им щръкнаха напред като антени. Продължавахме да се движим бавно, докато стигнахме върха на хълма и навлязохме в светлината на прожекторите. За миг крачещият до мен Джон изчезна от погледа ми. Герда го помъкна като паленце надолу по хълма. Нищо не можех да направя, тъй като здраво държах Локай. Той не реагира на светлината на прожекторите, както Герда, и аз го поведох бавно нагоре към клетката. Локай никога през живота си не бе виждал клетка и, естествено, прояви известно подозрение. Позволих му да я обходи и да я подуши, след което поставих вътре съд с консервирана храна за кучета и го побутнах към нея. Бях го натикал почти наполовина през вратата, когато той неочаквано реши, че всичко това е някаква подготвена от мен подлост и направи опит да се дръпне назад. За щастие задницата му бе доста широка и с един удар успях да го вкарам вътре и да тръшна вратата след него. Той започна да яде, а аз развързах въжето от нашийника и го издърпах от клетката. В този момент на хоризонта се появи задъхан Дългия Джон, задърпал след себе си съпротивяващата се Герда. Тя беше в отвратително настроение и сега пред нас възникна въпросът как да вкараме един раздражен леопард в клетката на друг леопард, който след като се бе наел до насита, проявяваше силно желание да излезе отново навън. Това ни отне доста време, но най-после успяхме, затворихме вратата след двата леопарда и въздъгнахме с облекчение. Иззад прожектора се разнесе гласът на Крис.

— Отличен епизод! — провикна се възторжено той. — И всичко мина като по вода. Не разбирам защо се безпокояхте толкова много.

Плували в пот, изподраскани здравата en route^[5] от леопардите, Дългия Джон и аз се спогледахме.

— Да върви по дяволите цялото ВВС — избухна гневно той.

— Резолюцията се приема — отсякох аз.

[1] Вж. „Три билета до Ъдвенчър“ и „Двама в степта“, Земиздат, 1978. (бел.прев.). ↑

[2] Диамантена корпорация (бел.прев.). ↑

[3] Beef (англ.) — говедо (бел.прев.) ↑

[4] Лабрадори — порода едри кучета, които обичат водата и се използват за лов и спасяване на хора (бел.прев.). ↑

[5] en route (фр.) — по пътя (бел.прев.). ↑

ХВАНЕТЕ МИ КОЛОБУС

Уважаеми господине,

Жена ми постъпи в болница да ражда. Лекарят ми писа да отида и да заплатя за нея. Ако ни платите днес, ще отида. Ако не, моля Ви, господине, да ми заемете 4 леона или две лири. Не искам да отида без Ваше съгласие.

Желая Ви добро утро, господине.

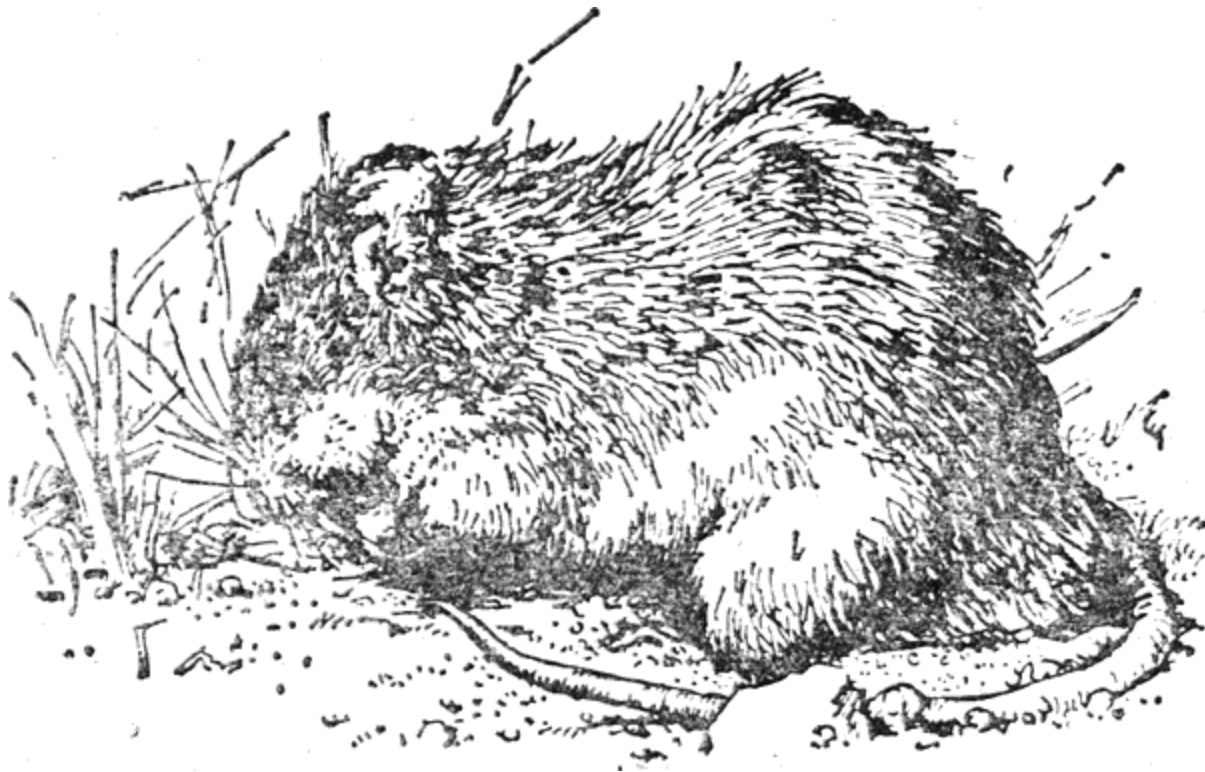
По това време сбирката ни значително нарасна. Имахме вече и три буйни млади шимпанзета: Джими, Еймос Татлпени и Шемъс О'Тул. Дадоха ни ги хора, които ги бяха държали като домашни любимци. Голямата сбирка изискваше много допълнителна работа, тъй че се налагаше да ставаме с Дългия Джон още в ранни зори. Към девет — девет и половина, когато слънцето вече бе високо и осветлението подходящо, трябваше да сме почистили, нахранили и приготвили животните за снимки.

Колкото и да е странно, ранното ставане в Говеждите мини беше по-скоро удоволствие, отколкото наказание. Пред очите ни се откриваше изглед от триста-четиристотин мили, чак до либерийската граница, и в ранното утро всичко изглеждаше сякаш потопено в океан от мляко, само тук-там стърчаха като островчета малки хълмчета. Слънцето се появяваше по фантастичен начин — като замръзнал червен портокал, после, щом станеше по-топло, то раздираше мъглата на дълги и засукани чилета и изведнъж като че цялата гора, докъдето стигаше погледът, пламваше. След като изпивахме чаша чай и се любувахме на изгрева, ние се заемахме с обичайната си работа — обикаляхме край редицата клетки, за да видим дали някое животно не се бе разболяло през нощта. След това Дългия Джон започваше да храни новородените животинки с мляко, а аз — да почиствам клетките. После около час и нещо режехме на парчета плодове и разни други храни за животните. Настъпваше време за закуска, Крис и хората му се

появяваха на хълма и идваха при нас, като се прозяваха и протягаха. След закуската започвахме да обсъждаме сюжетите за деня и се заемахме със снимките.

Снимането на филм, разбира се, е фалшификация, но от фалшификация до фалшификация има разлика. В нашия случай, когато трябваше да покажем например как е заловено някое животно, ние го извеждахме от клетката и отново го „залавахме“ пред обектива на камерата. Когато искахме пък да заснемем поведението на животното, отново го извеждахме в гората, поставяхме го в подходящ, ограден с мрежи участък и чакахме да направи непринудено онова, което искахме от него. Понякога това се оказваше досадно и изискваше голямо търпение, особено когато се налагаше да се стои под палещото слънце.

Спомням си как веднъж се опитвахме да заснемем начина, по който се храни торбестият плъх и как след като се наяде до насита, той тъпче торбичките на бузите си с храна, за да се запаси. Торбестите плъхове не са привлекателни животни, на ръст са колкото средно голяма котка, имат големи, възрозови уши, гъсти, подвижни мустаци, дълга, розово-кафява опашка и тъмносива козина. Ние имахме един плъх на име Албърт, който веднага след поставяне на съда с храна в клетката му се тъпчеше до пресищане, после пълнеше торбичките на бузите си с останалата храна и я носеше в ъгъла до леговището си, където я криеше. Бях сигурен, че ако го изведем в гората, той ще повтори пред нас цялата процедура, затова в уречената сутрин оставихме Албърт без закуска и го пренесохме тържествено до основата на едно исполинско дърво. Оградихме участъка с мрежи, поставихме на земята купчина от разнообразни горски плодове и пуснахме Албърт.

Камерите зажузаха, но за наша изненада Албърт се заразхожда безразлично сред плодовете, без да проявява ни най-малък интерес към тях. Той си намери чудесна малка ниша в коренищата на дървото, сви се на кълбо и заспа. Измъкнахме го най-безцеремонно, поставихме го сред плодовете, но той повтори всичко отново. Четири пъти го изваждахме, но Албърт не обръщаше ни най-малко внимание на плодовете, макар че времето му за закуска отдавна беше минало и той сигурно беше гладен. Едва на петия път имаше просветление — Албърт забеляза плодовете и подуши нетърпеливо един плод, но вместо да направи това, което бях обещал на Крис, той го вдигна изискано с уста, сви се в едно ъгълче, клекна на задните си крака и започна да го хрупа с вид на самотна херцогиня, седнала да яде сладолед. Не това желяехме, но все пак беше нещо.

Друг път искахме да снимаме един западноафрикански лемур-пото. Това са странни, малки, приличащи на детски мечета животинчета, далечни родственици на маймуните. Те имат извънредно необикновени предни крайници — показалецът на лапата е редуциран просто в чуканче, което им помага да се залавят по-здраво за клоните на дърветата. Прешлените на шията им изглеждат като малки подутинки под кожата. При нападение пото се отбранява, като пъха глава между предните си лапи. Ако някой неприятел се опита да го сграбчи за врата, той се натъква на малките остри израстъци, които действуват като спирачка дори и за най-безстрашния хищник. Искаше ни се да заснемем пото за един „успореден епизод“, и да го свържем с друг, който бяхме заснели предишния ден. От пото се искаше само да седне на един клон, а после да премине до противоположния му край. Нищо повече. Той се нахрани добре, така че не бе гладен, и ние се надявахме, че ще приключим с цялата сцена за около пет минути. Открихме наклонен под подходящ ъгъл клон, разположихме прожекторите и камерите, което ни отне доста време, докарахме пото и

го поставихме върху клона. Той веднага скри глава между предните си лапи и замръзна в тази отбранителна поза. Измина половин час, прожекторите се нагорещиха и трябваше да ги изключим. Пото продължаваше да стои неподвижен. Недоумявах защо така внезапно се изплаши от нас, след като приемаше с готовност храна от ръцете ни. Неизвестно защо цялата тази процедура го ужаси. Приклекнахме и зачакахме търпеливо край изключените прожектори.

Трябва да кажа, че за мен няма нищо по-прекрасно от потъналата нощем в мрак тропическа гора, а тази бе особено красива. През дъждовния сезон клисурата, в която се намирахме, навярно се превръщаше в буен и разпенен поток, но сега бе суха, огромните обли камъни бяха обрасли с мъх, а над тях летяха и пълзяха хиляди блеснали в яркозелено светулки. Край нас безшумно прелитаха призрачни нощни пеперуди, от всички страни звучаха песни на цикади и други насекоми в различни вариации — от жужене до тих камбанен звън. Погълнат от тези съзерцания, аз бях почти напълно забравил за пото и ВВС, докато Крис прошепна в ухото ми:

— Струва ми се, че ще се раздвижи.

Заехме бойните си позиции, включихме прожекторите, пото повдигна за малко глава и отново я пъкна между лапите си. Изтече нов четвърт час и неочаквано се случиха две неща: пото повдигна глава, в същия миг Юарт погледна часовника си и според мен направи най-неуместната забележка в Африка от времето на Стенли и Ливингстън.

— По това време в Бристол излизат от пивниците — произнесе замислено той.

Думите му направиха силно впечатление на пото, който като че бе един от водачите на въздържателното дружество. Вместо да се спусне по клона към кинокамерата, той извърна опашка към нас и побягна в обратна посока. Измина половин час, докато го открием сред преплетените клони. Най-сетне го заловихме, поставихме го отново върху същия клон, той се държа превъзходно и ние заснехме желаниа епизод. В крайна сметка изгубихме повече от два часа за епизод, който трае около тридесетина секунди на екрана.

Ние, разбира се, заснехме и обичайната си ежедневна работа по почистването и храненето на животните, макар че за някои хора грижата за една сбирка от животни не е обичайна работа. Животните правят всичко възможно, за да ви дразнят и удивяват всеки ден.

Например за едно много красиво африканско рибарче, което имахме, не можехме да доставяме естествената му храна в достатъчни количества — малки гущерчета, змии и обикновени и прелетни скакалци. Наложихме се да го учим да яде месо. Преди да го погълне обаче, рибарчето „убиваше“ парченцето месо, като го удряше енергично в поставения в клетката пън.

От самото начало предупредих Дългия Джон, че при всяка експедиция за диви животни настъпва момент, когато човек започва да си мисли, че знае всичко. Това е много опасен момент, защото човек никога не е в състояние да узнае всичко независимо от старанието си. Точно тогава започва да важничи и да проявява високомерие по

отношение на собствените си възможности, тогава допуска и най-големите грешки. Веднъж си въобразих, че зная всичко, и точно тогава ме ухапа змия — една твърде неприятна история. Това обаче ме научи винаги да проявявам предпазливост. Един ден пристигна някакъв ловец и донесе очарователно новоизлюпено пиленце, което се оказа белошлема птица-носорог. Тези птици обикновено са блестящочерни, но перата върху главите им са пухкави и чисто бели и приличат на памучни шапчици. Зарадвах се много, тъй като това бе първият ни носорог, и прочетох цяла лекция на Дългия Джон за тези птици и тяхното поведение. Новоизлюпените носорози и тукани се отглеждат лесно и бях убеден, че Томи, както нарекохме носорога, няма да ни създава затруднения. След това нарязвахме плодове, поставихме Томи върху масата за хранене и провесихме пред клюна му малки парченца. Той не им обърна никакво внимание.

— След време ще свикне — казах аз, — но мисля, че отначало трябва да го храним насила.

Пъхнахме късче плод в гърлото му, но той моментално го повърна. Натикахме второто късче още по-дълбоко, но след няколко минути Томи успя да повърне и него.

— Сигурно не е свикнал още с обстановката — обърнах се аз към Дългия Джон. — Да го оставим малко в клетката, после ще се върнем. Все пак не знаем кога го е уловил ловецът. Може би майка му точно преди това го е хранила и той още не е гладен.

И така ние върнахме Томи обратно в клетката. След два-три часа отново го извадихме и повторихме цялата уморителна процедура, но той все повръщаше. През целия ден се мъчихме да го храним с плодове, но той отказваше да ги поема.

— Наистина нищо не разбирам — обърнах се аз към Дългия Джон. — Повечето млади носорози подлудяват след първото хранене и след това не може да им се насмогне.

На сутринта Томи съвсем се оклюма, но макар и гладен, продължаваше да се отвръща от плодовете.

— По дяволите! — ядосах се аз. — Остава само още една възможност. Ще отида да погледна в справочника. Може би се хранят с нещо по-специално.

С цялото си невежество имах чувството, че всички птици-носорози се хранят със зеленчуци, плодове и насекоми и може да бъдат

наречени всеядни. В справочника прочетох, че Томи принадлежи към изключително редките птици-носорози, които се хранят почти само с месо. Когато сме го тъпкали с плодове, които той изобщо не обича, все едно че сме тикали парчета суров бифтек в гърлото на някой заклет вегетарианец. Изведохме Томи от клетката, поставихме го върху масата, накълцахме внушително количество месо и само за тридесетина секунди той го изгълта като вълк. Оттогава Томи не извърщаше повече глава от храната. Той ми даде добър урок, а, надявам се, също и на Дългия Джон.

Едно нещо е да се грижите за животните в добре обзаведена зоологическа градина, в която разполагате с всичко необходимо за хранене и лечение, а съвсем друго, когато се намирате на края на света и животните са затворени в малки дървени сандъци. Тогава се налага да бъдете всичко за тях — от ветеринарен лекар до техник. Междувременно животните, примирили се със своето затворничество, започват да проявяват за назидание цялата си ексцентричност. Странни са капризите и чудатостите им. Един ден например те са просто бесни за портокали, вие моментално увеличавате дажбите и ги заливате с портокали. Ако обаче им дадете същото и на следващия ден, те ви гледат като че сте ги обидили смъртно, и решават, че повече от всичко предпочитат фъстъци. Не задоволите ли желанието им, както прави престарялата лейди със своя китайски мопс, жизнерадостта и бодростта им изчезват.

По едно време притежавахме един люспест мравояд — панголин. Много се зарадвах, когато ни го донесоха, защото при предишните ми експедиции в Западна Африка изобщо не успях да се сдобия с тези странни животни, наподобяващи оживели борови шишарки с опашки. Причината бе храната им: те се хранят главно с мравки, които строят гнездата си по дърветата — това са черните, дребни и свирепи дървесни мравки. В Англия се затрудних много с прехраната на панголина и установих, че нещо липсва в сместа от сурови яйца, месо и мляко, с която го хранехме — вероятно мравчена киселина. За да проверя това, взех малко шишенце с мравчена киселина и всеки ден сам приготвях храната на панголина. Често си представях как специалистът по кулинарни въпроси на телевизията би описал моята рецепта:

„Драги зрители, вземете две чаени лъжички мляко на прах, разбъркайте го добре в сто и петдесет грама вода, докато получите гъста и подобна на крем маса. Добавете едно сурово яйце и го разбийте. Прибавете шепа накълцано на ситно сурово месо, разбъркайте внимателно, накрая гарнирайте с дребно нарязани парченца от гнездо на дървесни мравки и добавете капка мравчена киселина. Сервирайте веднага. Ще останете учудени от впечатлението, което блюдото ще направи на вашите гости, и без съмнение ще си спечелите име на организатор на най-добрия панголинов прием.“

Помислих си, че би било интересно да се състави готварска книга за колекционерите на диви животни, един вид „Гастрономически Ларус“, със съвети как най-добре да се поднасят личинки и т.н.

Ние вече бяхме заснели по-голямата част от животните в нашата сбирка и натрупахме планина от филмови ролки, но все още не бяхме открили две от животните, заради които пристигнахме в Сиера Леоне — червено-черните и черно-белите маймуни колобуси. Ловците ни носеха всякакви други маймуни, но не и колобуси и аз накрая започнах да се отчайвам.

— Това няма никакъв смисъл — обърнах се аз към Крис. —
Налага се да организираме две хайки за маймуни.

— Какви са пък тези хайки за маймуни? — запита озадачено
Крис.

— Организират ги из какаовите плантации — обясних аз. —
Подгонват маймуните в определен участък и после ги избиват, понеже
нападат какаовата реколта и я унищожават. Струва ми се дори, че
правителството заплаща премия по един шилинг на глава. Още тази
сутрин ще изпратя Дългия Джон в Кенема, за да разбере кой район е
най-подходящ за нас. Всъщност това може да се окаже много
интересен епизод.

Изпратих Дългия Джон в Кенема. Когато се върна, той ни съобщи, че е записал имената на три-четири села, в които редовно организирали хайки. Трябвало обаче да се срещнем първо с местните власти и да си осигурим тяхната подкрепа, за да убедим селяните да направят хайка, макар че още не бил настъпил сезонът. Решихме да уредим срещата още на другия ден и да организираме колкото може по-бързо хайката за маймуни.

На другия ден станах, както обикновено, в ранни зори и излязох да се поразходя на терасата, докато Саду донесе чая. Дългия Джон никога не ставаше преди мен, защото спеше като заклан. Стоях и впивах взор в обгърнатата от мъгла гора. Изведнъж до ушите ми долетяха някакви звуци, които идваха от долината под къщата. Знаех, че това са маймуни, защото се чуваше онзи прекрасен звук от скоковете им сред листата, който напомня плясъка на прибой в скалист бряг. Отначало не можах да видя какви бяха маймуните. Те се насочиха към едно голямо и много красиво дърво точно под терасата, високо около двеста метра, със зеленикавосивкав дънер и много сочни листа. По това време на годината то бе покрито с ярки вишневочервени и розови шушулки, дълги около петнадесетина сантиметра. Отново се чуха трясък и шумолене на листа. После за миг се възцари тишина. Съвсем неочаквано цялото дърво като че разцъфтя — всеки цвят представляваше по една маймуна. Това бяха червено-черни колобуси, при вида на които дъхът ми просто секна. Гъстите им, лъскави кестенявочервени и катраненочерни козини лъщяха като лакирани на утринното слънце. Гледката беше разкошна. Около дванадесетина маймуни имаха малки, удиви ме начинът, по който малките използваха съвсем безразборно ту опашките на родителите си, ту клоните на дървото при придвижването си от едно място на друго. За моя изненада маймуните не се хранеха с шушулките на дървото, а се тъпчеха с големи количества млади листа и филизи. Без съмнение това бяха най-красивите маймуни, които бях виждал дотогава, и реших на всяка цена да обогатя нашата сбирка с няколко от тях. Маймуните продължаваха да се хранят спокойно на дървото и да си разменят тихи възгласи, когато изведнъж се появи Саду с огромен и дрънчащ поднос с чаени чаши. Погледнах отново към дървото, но маймуните вече ги нямаше. Докато посрбвах чая, спомних си за една глуповата жена, която на някакъв коктейл във Фритаун ми каза: „Не разбирам с какво

толкова ви привлича вътрешността на страната, господин Даръл. Там не може да се направи или да се види абсолютно нищо.“ Как ми се искаше тя да зърне отнякъде тези колобуси.

Същия ден тръгнах заедно със снимачната група да се срещна с местните власти и оставих Дългия Джон да се грижи за животните. Ръководителят на местната администрация се съвещаваше със старейшините и трябваше да почакаме, преди да ни приеме. Той се оказа млад и красив мъж, беше облечен в проста бяла роба и пъстра шапчица, докато повечето от останалите старейшини носеха разкошни мантии в най-различни цветове.

С помощта на преводач обясних целта на нашето пребиваване в Сиера Леоне, като наблегнах на това, че имаме желание да заснемем и да заловим живи няколко екземпляра от двата вида колобуси. Непрекъснато подчертавах, че искаме маймуните „живи“, защото те дотолкова бяха свикнали да ги убиват, че не можеха да проумеят напълно защо пък ни трябват именно живи и невредими маймуни. Най-сетне успях да убедя старейшините и ръководителя. Останах с надеждата, че ще разгласят нашето желание из селата и ще изпратят ясно съобщение. Ръководителят и старейшините също останаха възхитени. Те имаха толкова живи и красиви лица! Черните им очи гледаха строго и преценяваха всичко като уличните търговци от лондонския Петикоут Лейн^[1], но се оживяваха при най-малката шега и блясваха от въодушевление, което напълно липсва у европейците. Ръководителят обясни, че ако искаме само да снимаме маймуни, най-подходяща според него била някаква такава плантация недалеч от селото. Там, каза той, гъмжало от най-различни маймуни. Мястото обаче не било подходящо за хайка. За тази цел трябвало да отидем до друго село, което се намирало малко по-далеч. Тъй като се намирахме недалеч от такавата плантация, решихме да отидем дотам. По пътя размишлявах за положението на маймуните в Сиера Леоне. По време на хайките ежегодно се избиват около две-три хиляди маймуни, които за нещастие не разбират колко важна е такавата реколта за икономиката на Сиера Леоне. Те се втурват в такаовите плантации и действително причиняват големи щети. Ето защо броят им наистина трябва да се ограничава, но за нещастие страдат и всички останали маймуни. Когато в Сиера Леоне организират хайка, участниците получават премия за всяка убита маймуна, затова те безразсъдно

избиват всички видове, включително и двата вида интересуващи ни колобуси, въпреки че те теоретически се намират под закрилата на закона.

Това е типичен пример как се наказват едни заради греховете на други, защото колобусите фактически не причиняват никаква вреда на какаовите плантации. Подобна картина наблюдавам из целия свят, от нея винаги ми е ставало противно: правителства, които са готови да платят милиони за разни измишльотини, но нито грош за защита на животните. Така се е стигнало до положението да се избиват три хиляди маймуни годишно, половината от които не само че не нанасят никаква вреда на какаовите плантации, но биха могли да носят много ценни доходи от туризъм.

Едва когато пристигнахме в какаовата плантация, осъзнах необходимостта от хайки. Накъдето и да се обърнехме, виждахме цели гроздове от маймуни, увиснали по младите какаови дървета. Както и предполагах, те бяха предимно представители на видовете черноноса морска котка и морска котка Диана; сред тях нямаше нито един колобус. Като гледахме правилните редици на младите какаови дървета, лесно можехме да си представим как една група буйни маймуни само за десетина минути може да очисти от листата всяко две-тригодишно дръвче.

Крис и останалите от групата монтираха камерите и започнаха да снимат животните по дърветата, а аз тръгнах към края на плантацията и скоро се озовах в гората. Между тях не съществуваше ясно очертана граница, но щом не виждате какаови дървета, а само истинската гора и вкаменените фонтани от шумящи бамбукови листа, разбирате, че вече сте извън плантацията. Човек изпитва странно усещане, когато си проправя път през бамбуковите дървета, чиито мощни стъбла, дебели колкото човешко бедро, скърцат и стенат мелодично при най-слабия полъх на вятъра. Навярно подобна музика са слушали моряците на старите кораби, когато, издигнали всички платна на мачтите, са заобикаляли нос Хорн. Търсех колобуси, но трудността в тропиците идва от това, че на всяка крачка виждате толкова интересни неща, че просто забравяте за какво сте дошли. Виждате например цвете, каквото не сте виждали никога през живота си, ярко оцветена гъба или лишей, както и не по-малко ярко оцветена дървесна жаба или скакалец. Тропиците приличат на пищна холивудска сцена, която ви кара да

осъзнаете колко дребен и незначителен е всъщност човекът и колко сложен и прекрасен е светът, в който живеем.

Крачех тихо през гората, от време на време спирах да огледам нещо, което привличаше погледа ми, и с голяма радост най-неочаквано открих онова, което търсех. Нещо прошумоля в дървото пред мен, аз продължих тихо напред и се оказах точно под група черно-бели колобуси. Групата бе малобройна: шест маймуни и една женска с близнаци, нещо, което се среща много рядко. Колобусите се хранеха тихо сред клоните на петнадесетина метра над главата ми и макар че ме забелязаха, не проявиха никакъв страх. Разгледах ги с бинокъла и установих, че не са толкова живописни, колкото червено-черните, но катраненочерната им козина, снежнобелите опашки и бялата, наподобяваща рамка козина около лицата им придаваше достойнството на членове от странен религиозен орден. Щом се нахраниха, маймуните напуснаха дървото и се отдалечиха. Дотогава ми се струваше, че червено-черните колобуси са твърде подвижни по дърветата, но сега се уверих, че черно-белите далеч ги превъзхождат в това отношение. Без много да му мислят, те се хвърляха от въздуха на някое петдесетметрово дърво и се „приземяваха“ по долните клони с такава грация и точност, че ако ги видеше Тарзан, би умрял от завист. Върнах се в плантацията и заварих друго рядко зрелище — ликуващия Крис и хората му, които бяха успели да направят прекрасни снимки на хранещите се маймуни.

След това прибрахме нещата си и тръгнахме обратно към селото.

Беше пазарен ден, а аз много обичам африканските пазари, затова спряхме да го поразгледаме. Всички хора бяха заети и възбудени: красивите им очи горяха, зъбите блестяха. Те носеха празничните си дрехи, от които струяха най-ослепителните краски. Купища разноцветни плодове и зеленчуци, дълги редици най-пъстри топове плат: все едно че се движехме през разноцветна дъга. Като че там имаше всичко, което може да си пожелае човек — от нанизани на бамбукови пръчки изсушени жаби до сандали от стари външни автомобилни гуми. Докато се разхождахме безцелно, до мен се приближи неочаквано строен младеж с омачкан тропически шлем, бяла долна фланелка и къси панталони в защитен цвят. Той повдигна учтиво шлема си и попита: „Не сте ли вие господин Далъл, сър?“ Гласът му бе толкова остър и писклив, че за миг го помислих за жена, въпреки че ме хвана здраво за рамото.

След утвърдителния ми отговор младежът обясни:

— Изпраща ме началникът, господине. Казвам се Мохамед. Началникът ми каза, че искате да уловите живи маймуни. Та, господине, аз мога да организирам всичко това за вас.

— Благодаря ви много — отвърнах предпазливо аз, понеже не ми приличаше на човек, който би могъл да организира хайка. Все пак, щом го изпращаше началникът, това означаваше, че той си знае по-добре работата от мен.

— Кога искате да направите хайката за маймуни, господин Далъл?

— Колкото се може по-скоро. Искам да уловим само колобуси — черно-бели и червено-черни. Знаете ли ги?

— Да, господине, зная ги — отвърна той. — Тук ги има много, много.

— Как всъщност организирате тези хайки? — полюбопитствувах аз.

— Сега ще ви обясня, господине — отвърна той. — Първо търсим маймуните, това става много рано сутрин, после ги гоним, гоним, викаме, гоним, пак викаме и пак ги гоним, докато ги закараме на определеното място. След това отсичаме всички дървета около тях. Накрая правим купчина под дървото, на което се намират маймуните.

— Купчина ли? Какво за бога е това?

— Струпваме клоните на земята, в основата на дървото, и правим огромен куп, разбирате ли? Маймуните се спускат по дървото, попадат в купчината и ние ги залавяме.

Това ми прозвуча крайно неправдоподобно, но от изражението върху лицето му разбрах, че знае какво говори.

— Кога може да организирате хайка? — попитах го аз.

— Мога да я направя вдругиден.

— Чудесно — казах аз. — И ние искаме да присъстваме от самото начало, за да заснедем всичко. Разбирате ли? Така че не започвайте без нас.

— Няма, господине.

— Ние ще дойдем към девет часа.

— Охо-о-о-о... много е късно, господине.

— Да, но по-рано не може да се снима, няма достатъчно светлина — обясних му аз.

— Добре тогава... ако докараме маймуните до определеното дърво, можете ли да снимате? — запита неуверено той.

— Да... стига да е достатъчно светло — отвърнах аз. — Ако вече е девет — девет и половина, ще има достатъчно светлина за снимане.

Той малко се замисли.

— Добре, господине. Елате в селото в девет часа, всичко ще бъде уредено и маймуните ще ви чакат.

— Добре. Много ви благодаря.

— Няма защо, господине — отвърна той, постави тропическия си шлем и закричи важно през гъмжащия от хора пазар.

И така след два дни станахме много рано. Прегледахме внимателно, снимачната и звукозаписната апаратура и тръгнахме към селото, където се организираше хайката за маймуни. След като пристигнахме, ни заведоха в гората по тясна пътечка, която минаваше през бананова плантация. Чувахме постепенно усилваща се глъчка, която идваше някъде отпред, докато накрая стигнахме мястото с маймуните. Първото ми впечатление бе, че сме попаднали сред ужасен шум и бъркотия. Около триста африканци изсичаха всички храсти наоколо, а между тях се разхождаше важно Мохамед и даваше с висок глас разни нареждания, в които явно никой не се вслушваше. Ловците бяха успели да подгонят две групи колобуси на едно огромно дърво и сега изсичаха цялата растителност около него, за да им пресекат пътя

за отстъпление. Храстите наоколо постепенно намаляваха и маймуните започнаха да изпадат в паника. Една-две полетяха със свистене от петдесетметровото дърво, хванаха се за върха на една палма и избягаха. Африканците извикаха в един глас и удвоиха усилията си.

Не обичам да гледам как секат дървета, и сега ми бе противно, като виждах как дърветата се повалят с грохот, но знаех, че този район скоро ще бъде разчистен за какаова плантация, тъй че рано или късно те щяха да бъдат изсечени. Накрая, след като и последното дърво, по което можеха да избягат маймуните, падна с трясък в храстите, останаха няколко палми, на които трябваше да се отсекаат само големите клони. Клоните падаха на земята и шумоляха прекрасно, като че се кланяше дама, облечена в колосан кринолин.

С усилията на моята благородна група ловци около главното дърво бе разчистена доста голяма площ и аз очаквах с интерес какво ще стане по-нататък. Последва нещо като почивка за чай по африкански. Няколко души отрязаха парчета от някакво пълзящо растение, което отвътре е кухо и съдържа доста голямо количество вода — един вид жив кладенец, вдигнаха ги до устата си и засмукаха водата от тях. Уморени и жадни, плувнали целите в пот, те пиеха, без да спират да обсъждат най-добрия начин за провеждане на последния етап от операцията. След това Мохамед ме осведоми с пискливия си глас, че започват да правят купчината. Отново заработиха брадвите и трионите, в основата на дървото израсна конус от огромни клони и палмови листа, около който издигнахме мрежи. Ловците се пръснаха из храстите и си отрязаха дълги чаталести пръчки. След като маймуните скочеха върху клоните и оттам — върху мрежите, един от ловците щеше да натисне мрежата с чаталестата пръчка, а друг — да хване здраво маймуната за врата и опашката.

Аз наблюдавах внимателно върха на дървото със скупчените маймуни, но гъстата корона ми пречеше да ги преброя. Все пак успях да разбера, че сред тях имаше и от двата вида интересувачи ни колобуси. Мохамед съобщи, че всичко е готово, и аз наредих, по-скоро добронамерено, отколкото уверено, да приближат клетките. Съмнявах се в правилността на методите на ловците, но все пак съществуваше известна възможност да заловим колобуси и аз не исках да я пропускам. След това двама души донесоха бог знае откъде огромен

допотопен трион, който нямаше почти никакви зъбци, прехвърлиха се през мрежата, изкачиха се по купчината клони до ствола на огромното дърво и се заеха да го режат.

— Какво правят? — обърнах се аз към Мохамед.

— Ако маймуната си помисли, че искаме да отрежем дървото, господине, тя ще слезе до купчината клони и ще я уловим — обясни той и изтри потта от челото си.

Насочих бинокъла към върха на дървото. Опитът да се отреже дървото не правеше ни най-малко впечатление на маймуните. Обиколката на ствола бе толкова голяма, че мъжете сигурно трябваше да режат поне шест месеца, за да могат да го отрежат с допотопния си трион.

След половин час се убедих, че усилията им са напразни. Извиках Мохамед.

Той дойде тичешком при мен и отривисто козирува.

— Слушам, господине!

— Слушай, Мохамед. Струва ми се, че по този начин няма да стане нищо — обърнах се аз към него. — Маймуните ни най-малко не са обезпокоени от рязането, а и тези двамата няма да могат да отрежат дървото дори за година. Защо не опитаме нещо друго?

— Слушам, господине. Какво друго, господине? — попита той.

— Ако разчистите малко място под дървото — казах аз, — но така, че купчината да не може да пламне, и запалите малък огън, върху който да нахвърляте много, ама много зелени листа, пушекът ще плъзне нагоре по дървото и ще принуди маймуните да слязат от него.

— Добре, господине — отвърна той. — Ще опитаме.

Той се отдръпна, изкряска с всички сили като чайка и след малко под дървото бе запален огън. Наблюдавах как пушекът започна да се вие бавно нагоре, обгърна ствола на огромното дърво и се заиздига все по-нагоре и по-нагоре. Вдигнах отново очи, за да видя какво впечатление прави на маймуните. Щом почувствувах миризмата на пушека, колобусите се поразмърдаха неспокойно, но не проявиха никаква тревога. Малко по-късно обаче, след като добавихме още зелени листа върху огъня и пушекът стана по-гъст, те започнаха да се мятат по клоните.

Сега, в странен контраст на невероятната какофония, която цареше при почистването на храстите, африканците застанаха

безмълвни около мрежата с готови чаталести пръчки. Тъкмо се канех да кажа на Мохамед да предупреди африканците да не се втурват вкупом към първата спуснала се от дървото маймуна, ако някоя наистина се наканеше да слезе, за да оставят без наблюдение цялата мрежа, когато един черно-бял колобус скочи от върха на дървото, приземи се грациозно, върху купчината и за мое учудване изчезна сред листата. Африканците извикаха „а-а-а“ като футболни запалянковци след вкарване на гол. Последва дълга пауза, после колобусът съвсем неочаквано се показва отново и побягна право към мрежата. Както предполагах, повечето от африканците се спуснаха нетърпеливо към него с чаталестите си пръчки.

— Кажи им да се връщат по местата си... да се връщат по местата си! — извиках аз на Мохамед.

С пронизителни команди Мохамед върна хората по местата, като остави само двама да се оправят с колобуса. Те притиснаха маймуната под мрежата и аз изтичах да я огледам. Единият от ловците тъкмо я бе сграбчил здраво с една ръка за врата, а другият — за основата на опашката и я измъкваше от мрежата. Това бе съвсем млада женска в отлично състояние. Макар меланхолични и хрисими на вид, тези маймуни са в състояние да хапят, и то доста опасно, затова човек трябва да е много предпазлив с тях. Пренесохме маймуната до една клетка, вкарахме я вътре, затворихме вратата и покрихме клетката с палмови листа, за да се чувства по-сигурно в тъмнината. В този момент от дървото заваля като че дъжд от маймуни: те скачаха една след друга с трясък върху купчината листа, но толкова бързо, че не успях да ги преброя, а после изчезваха сред клоните.

Настана същинско стълпотворение. Маймуните изскачаха една след друга и се оплитаха в мрежите, а африканците ги притискаха с чаталестите си пръчки и възбудено крещяха. Бъркотията бе неописуема. Аз нямах възможност да правя нищо друго освен да стоя край клетките, да определям набързо пола и броя на маймуните, които ми носеха африканците.

Като си помисля сега за онова време, учудвам се за колко много неща е трябвало да мисля едновременно. При приближаването на всяка двойка африкански ловци, понесли мятаящата се маймуна в ръце, аз се тревожех да не би да я държат много силно и грубо. След това преценявах състоянието и ако зъбите ѝ бяха проядени, това означаваше, че е много стара. Тогава се безпокоях дали щеше да издържи пленничеството?

Внимавах много при поставяне на маймуните в клетките, защото африканците затръшваха вратата след тях и понякога прищипваха опашките им. В същото време някъде в съзнанието ми се мяркаше мисълта, колко ли се е изплашило животното? Не беше ли много разгорещено? Щеше ли да понесе пътуването до Говеждите мини? И ако успеех да го заведа дотам, щеше ли да се приспособи към новия начин на живот? Любопитното бе, че повечето от маймуните приемаха след няколко часа храна от ръцете ми, макар да бяха уплашени не на шега.

След като поставихме и последната маймуна в клетка, прегледахме много внимателно купчината от клони, за да се убедим, че вътре не се спотайва още някоя. Най-сетне можех да отида да разгледам и да преброя моите пленници. Засега знаех само, че ни провървя невероятно много, тъй като само с един замах успяхме да заловим както червено-черни, така и черно-бели колобуси. След като огледах внимателно клетката, установих, че сме заловили десет червено-черни и седем черно-бели колобуси на различна възраст, големина и най-важното — от различен пол. Покрихме внимателно клетките с палмови листа, закачихме всяка поотделно на дълъг прът и цялата група потегли с победоносни весели песни на уста в дълга редица през гората.

Аз ликувах. След толкова седмици на очакване, след толкова пот и труд постигнахме крайната цел на експедицията: заловихме колобуси. Когато натоварихме клетките в огромния лендровър и поехме бавно по неравния път към Говеждите мини, помислих си, че всичко това е само първата стъпка от играта. Предстоеше ни решаващото изпитание. Щяхме ли да успеем да запазим колобусите?

[1] Улица в лондонския Ийст енд, известна с пазара си в неделя сутрин (бел.прев.). ↑

ЗАПАЗЕТЕ МИ КОЛОБУСА

Господа,

Ще ви бъдем признателни, ако вземете участие в нашата вечеринка днес, която започва точно в 9 часа. Танците се устройват в чест на сестра ни Регина, която служи в полицията и сега е в отпуск. Вечеринката е по повод на нейното заминаване. Каним всички на танците.

Очакваме незабавен отговор.

Адресът е Дж. Б. Муса

Дж. П. Муса

Бамбаво

Както и очаквах, залавянето на колобуси се оказа едно, а отглеждането им — съвсем друго нещо. Главната трудност не беше в това, че не свикват със своето пленничество, напротив, те почти веднага се примираха със съдбата си. Затруднения ни създаваше храната им. В диво състояние те живеят по най-горните клони на дърветата и се хранят предимно с листа, мъх и друга груба зелена храна. Аз предполагагах обаче, че от време на време в диетата им се включва по някое яйце от птица или гущер. Ето защо вместо обикновена торба, както при останалите маймуни, стомахът им има два дяла, за да може да извлича максимално хранителните вещества от тази нискокалорична храна. Той прилича по много неща на стомаха на преживните животни. Често пъти стомахът на колобуса е толкова голям, че една четвърт от теглото на животното може спокойно да се припише на стомаха и неговото съдържание.

В началото нахранихме колобусите с естествената им храна, с която се снабдихме от заобикалящата ни гора, и те се нахвърлиха лакомо върху нея. Според мен известна роля изигра и шокът от залавянето им, защото само след двадесет и четири часа те загубиха почти всякакъв апетит. Започнахме да се безпокоим не на шега. Изпаднали в отчаяние, ние отидохме на пазара в Бамбаво, разположен

в подножието на хълма, и закупихме огромни количества зеленчуци, които африканците отглеждат за себе си. Имаше няколко различни вида — едни приличаха на спанак, други — на широколистна детелина. Предложих ги на колобусите. Отначало те не проявиха никакъв интерес, после похапнаха това-онова. В края на краищата черно-белите колобуси, изглежда, се примириха със съдбата си и проядоха купуваните от нас зеленчуци, но червено-черните се хранеха само колкото да не умрат от глад. Те се различаваха толкова много от другите, че човек не можеше да допусне, че са колобуси. Будни и живи, черно-белите скоро се опитомиха дотолкова, че започнаха да приемат храна от ръцете ни. Червено-черните се оказаха съвсем различни — мрачни и унили, те се затвориха в себе си и като че винаги се цупеха.

Най-много ме безпокояха две неща: първо, скоро ни предстоеше да се връщаме във Фритаун, за да вземем парахода за Англия, и, второ, трябваше да приучим някак колобусите да ядат и друго освен естествената си храна — такива неща, които можехме да осигурим за из път, като ябълки, моркови и др. За нещастие по-голяма част от храната не можеше да се достави от Бамбаво или Кенема. Успяхме все пак да се снабдим с малко ябълки, и то на фантастични цени, но колобусите само ги подушиха и извърнаха глава. Като се надявах, че ще уловим колобуси, предварително бях уредил „Акра“ да докара голямо количество моркови, зеле и разни други зеленчуци, които според мен щяха да съблазнят маймуните. След презрението, с което те се отнесоха към ябълките, сърцето ми обаче се сви. Започнах да си мисля, че няма да сложат в уста нищо от онова, което щяхме да им даваме на парахода.

Червено-черните бяха толкова навъсени и затворени и се хранеха толкова малко, че в края на краищата стана ясно, че са ни нужни месеци на търпелив труд, докато ги научим да понасят пленничеството и да ядат непривичната за тях храна. Много разочаровани, ние решихме, че трябва да ги пуснем на свобода. В замяна на това черно-белите се чувстваха превъзходно, макар че продължаваха да гледат презрително ябълките и бананите. Тъй като зеленината увяхваше бързо от горещината, трябваше да ги храним по четири-пет пъти на ден, а това отнемаше много време, защото трябваше не само да снимаме, но и да се грижим и за останалите животни.

Точно тогава направих една от онези глупави грешки, които съпътстват всяка експедиция. С малкия лендроувър, с който пристигна групата на ВВС, отидохме на две-три мили надолу по пътя в гората, за да снимаме един епизод. След като приключихме снимките, се отправихме към лагера. Аз седнах върху страничната дъска отзад. Движехме се доста бързо. Изведнъж колата подскочи от една неравност на пътя и аз полетях нагоре. За щастие паднах в колата, но се ударих силно в основата на гръбначния стълб и си пукнах две ребра.

Винаги съм смятал, че пукнатото ребро не е много болезнено. Сега съм на съвсем противоположно мнение: болката е ужасна. Първо, поради контузията в основата на гръбнака ми беше много трудно при сядане, второ, при навеждане, а дори и при дишане ребрата ми причиняваха непоносими болки. Работата ми около животните стана още по-трудна, тъй като при почистването на клетките бях принуден често да се навеждам, да не говорим за носенето на кофи с вода или извършването на други подобни работи. Със себе си носех само най-обикновени хапчета против главоболие, които изобщо не ми помагаша. Надявах се, че след няколко дни всичко ще мине, но за нещастие не се оправих. Напротив, положението ми дори се усложни и аз разбрах, че няма да мога да се справя със сбирката и снимките, които щяхме да правим на парахода. Трябваше ни трети човек.

За щастие Джеки се връщаше в Англия от Аржентина приблизително по същото време, когато „Акра“ тръгваше да ни вземе от Западна Африка. Изпратих ѝ телеграма и я помолих да тръгне с „Акра“, без да ѝ обяснявам защо. Всичко това, разбира се, ставаше чрез Ката и зоопарка, защото не знаех къде се намира сега корабът на Джеки и не можех да ѝ се обадя направо. Скоро в отговор получих телеграма, че след пристигането на кораба тя разполагала само с четиридесет и осем часа, за да се приготви, да вземе „Акра“ и да тръгне в съвсем друга посока. Толкова ли било необходимо да идва при мен? Не ми се искаше да пращам нова телеграма и да обяснявам истината, защото не желяех да я тревожа, затова отговорих така: „Пристигането на Джеки не е наложително. Просто обичам жена си.“ Това не само оказа своето въздействие, но предизвика смайване у телеграфистките, през чиито ръце премина телеграмата. Очевидно човек не трябва да бъде толкова откровен в телеграмите си.

Най-сетне настъпи денят, когато трябваше да напуснем Говеждите мини. Винаги при експедиция на диви животни е трудно да се реши дали да се пътува денем или нощем. Денем за животните е ужасно горещо, а непрестанното клатушкане по изровените пътища не им дава възможност да се хранят. Нощем пак се минава по неравни пътища и животните не могат да спят, но поне им е прохладно. Решихме да пътуваме през нощта. За да превозим всички събрани животни, бяха ни необходими освен нашия огромен лендроувър още три камиона. Най-много ме безпокояха новородените животни, защото те щяха да понесат най-зле пътя до Фритаун.

Точно тогава ни се притече на помощ Шарп. Той се появи съвсем неочаквано и веднага предложи да ме откара до Фритаун с малкия си лендроувър заедно с всички новородени „бийфчета“, както ги наричахме. Щял да вземе разстоянието за няколко часа, докато на камионите им била необходима цяла нощ. При това положение щяхме да пътуваме през деня и можехме да спираме, за да храним животните. И така рано една сутрин двамата с Джо Шарп потеглихме от Говеждите мини с натъпкани в задната част на колата „бийфчета“. Дългия Джон и групата на ВВС щяха да ни последват още същата нощ с камионите. На тръгване погледнахме през рамо наклонената хълмиста верига и прекрасната гора. За пръв път в живота си изпитвах тъга по напуснатия лагер.

Джо караше бързо, но без да друса много малките ни спътници и ние пристигнахме във Фритаун за рекордно кратко време. Диамантената корпорация още веднъж любезно ни предостави разкошния си холивудски апартамент, в който бяхме отседнали преди. Освен това имахме на разположение и два големи открити гаража за животните. Настаних новородените животни в апартаментата и моментално си легнах, защото исках да бъда на крака при пристигането на Дългия Джон с конвоя от животни. Очаквахме ги към шест часа сутринта, но в шест от тях нямаше и следа. В шест и петнадесет започнах малко да се безпокоя, в шест и половина се разтревожих истински... Дали пък някой от камионите не бе хлътнал в канавката, обърнал и избил всичките ни безценни животни? А може да ги е забавило спукването на някоя гума? В седем часа ме обзе отчаяние, макар че не можех да направя нищо. Двамата с Джо надничахме непрекъснато през прозореца, изпълнени с надежда, но от

камионите, както и преди, нямаше и следа. Най-сетне към седем и петнадесет с грохот пристигна първият пращен камион и спря пред блока. В това време всички съседни, които знаеха за пристигането на животните, чакаха нетърпеливо по балконите, за да зърнат нашия улов. Камионите спираха един след друг в двора и учудването на наблюдателите растеше непрестанно. Ние разтоварихме всички „бийф“ и с голямо облекчение установих, че нито едно от животните не беше пострадало от пътуването с изключение на женския леопард, който се намираще в малко по-лошо настроение от обикновено. Подредихме клетките в гаражите и се заехме бързо да почистим и нахраним животните, защото трябваше да отида на пристанището да посрещна Джеки, която пристигаше с „Акра“.

Джо ме закара на пристанището. Взех със себе си малка картонена кутия, където в удобно легълце от памук се гушеше новородена горска катеричка, която току-що бе прогледнала. Един ловец ми я бе донесъл в последния момент. Тези малки катерички са най-очарователните същества на света. Те имат зеленикавозлатисти телца с по една бяла черта от двете страни, спретнати малки ушички и огромни пухкави опашки, на върха — черни, а в средата — червени. Знаех, че Джеки обожава катеричките, а това бе единственото, което можех да ѝ подаря по случай нейното пристигане. Тъй като не знаех, че трябвало да се снабдя с пропуск, закъсняхме малко и аз зърнах ядосаната Джеки.

— Къде беше досега? — обърна се вместо поздрав към мене любящата ми съпруга.

— Мъчех се да вляза в това дяволско пристанище — отвърнах аз. Джеки пристъпи към мен да ме целуне и аз я предупредих:

— Не ме притискай много силно, понеже имам пукнатото ребро.

— Какво си правил по дяволите? — запита тя войнствено. — Ходи ли на лекар? Бинтоваха ли ти гърдите?

— Не, не още. Току-що пристигам. Тук... Това е подарък за тебе. Това бе опит да отвлека вниманието ѝ от моите проблеми.

Тя пое кутията изпълнена със силно подозрение.

— Какво е това? — попита тя и ме погледна.

— Подарък — отвърнах аз. — Хайде... отвори я.

Джеки отвори кутията и веднага забрави всичко на света, дори и пукнатото ми ребро. Тя започна да говори мили думи на мъничката катеричка, полегнала върху дланта ѝ.

— Хайде — обърнах се аз към нея. — Да вървим в апартамента.

— Прелестна е! Кога я взе?

— Буквално пет минути преди тръгване. Взех я, понеже знаех, че ще ти хареса.

— Очарователна е! Нахрани ли я?

— Да — отвърнах аз. — Всичко е в ред. Когато отидем в апартамента, може да ѝ смениш пеленките. Само да се връщаме за бога по-скоро, защото имаме много работа.

— Добре — съгласи се тя.

— Между другото — обърнах се аз към Джеки — това е моят приятел Джо Шарп.

— Здравей, Джо — поздрави го Джеки.

— Здравейте.

След тази непринудена среща между съпруг и съпруга, които не бяха се виждали цели четири месеца, ние седнахме в лендрюувъра и се отправихме към къщи.

В апартамента Джеки веднага настани своята катеричка в спалнята и се обърна към мен:

— Къде е телефонният указател?

— За какво ти е притрябвал пък телефонен указател? — заинтересувах се аз.

— Ще телефонирам на някой лекар за това твое ребро.

— Не ставай глупава. Лекарят нищо не може да направи.

— Може — отвърна тя. — Ще се прегледаш. Няма да пипна нищо друго, преди да уредя този въпрос.

— Добре — отвърнах неохотно аз. — Ще отида до апартамента над нас. Там живее един човек на име Ян. Предполагам, че той знае как да намери лекар.

Качих се до Ян, взех от него името и адреса на лекар, и слязох отново в нашия апартамент. След няколко минути Джеки се свързва с лекаря по телефона и му обясни цялото положение. Той любезно се съгласи да дойде веднага. Когато пристигна, той огледа голямата синина в основата на гръбначния ми стълб и каза, че може би съм спукал костта на опашката, след това ме натисна така по ребрата, че от болка подскочих три метра.

— Ясно. Виждам, че сте спукали две ребра.

След това той бинтова така здраво гръдния ми кош, че едва можех да дишам.

— Не трябва да се навеждате или да вдигате тежки предмети и изобщо да се напрягате — нареди ми той. — Поне засега. Докато се приберете в Англия, всичко ще мине. Ще ви предпиша хапчета против болки.

Хапчетата ми подействуваха и веднага се почувствувах по-добре, но носенето на стегнатата превръзка около гърдите в горещината на Сиера Леоне бе непоносимо и накрая бях принуден да я сваля.

— Повече от ясно е, че от тебе няма да има голяма полза на парахода — каза Джеки, — след като няма да можеш да се навеждаш и да вдигаш тежки предмети. А ако двамата с Джон сте заети и с

правенето на снимки, практически аз ще трябва сама да се грижа за сбирката.

— О, все някак ще се справим.

— Не, не, това е неразумно — отвърна тя. — Какво ще кажеш, ако извикаме Ан?

Както вече обясних, Ан бе моята секретарка, която току-що се бе върнала с Джеки от Аржентина.

— Смяташ ли, че може да дойде бързо тук? Знаеш, че „Акра“ ще се върне скоро.

— Ако ѝ изпратим телеграма още днес, струва ми се, ще успее да вземе някой самолет — каза Джеки.

Изпратихме телеграма на Ан и получихме веднага отговор, с който тя ни съобщаваше, че вече си е намерила билет за самолет. След два дни пристигна и самата Ан, енергична и делова блондинка, и остана възхитена от нашата сбирка. Тя много обичаше животните и веднага се съгласи да помага при почистването и храненето на парахода. Обясних ѝ всичко за колобусите.

— Трудността е в това, че някой трябва да се занимава само с тях — казах ѝ аз. — А честно казано, на парахода няма да ни остане време за това. Не съм също така сигурен дали ще поемат новата храна. Ето защо ми се иска да оставя цялата група колобуси на теб, да не се занимаваш с нищо друго, само и само да накараш тези проклетници да ядат, за да ги закараме живи в Англия.

— Ще се опитам — каза тя, — от това, което ми казахте обаче е ясно, че никак няма да е лесно.

— Не, няма да е лесно — отвърнах аз. — Поне аз мисля така, освен ако изведнъж не се пристрастят към зелето или нещо друго. Във всеки случай ще почакаме и ще видим.

Скоро след пристигането на Ан сбирката ни се обогати с нов екземпляр, който се оказа едно от най-възхитителните животни. Една вечер си пиехме аперитива, когато телефонът иззвъня, и Джеки вдигна слушалката.

— Обажда се Амброуз — обърна се тя към мен. — Казва, че ти е намерил прасе.

С Амброуз Джендър, майор от армията на Сиера Леоне, се запознахме по-рано във Фритаун. Представиха ми го главно за това, че участвуваше в едно детско предаване по местната телевизия като

„чичо Амброуз“. Той винаги показваше на децата по някое животно и им разказваше за него. Поех телефонната слушалка.

— Здравей, Амброуз — поздравих го аз.

— Здравей, Джери — прозвуча мелодично дълбокият му глас. — Намерил съм ти едно прасенце. Чудесно прасенце! Името му е Блосъм^[1].

— Какво е прасенцето? — заинтересувах се аз.

— Не съм сигурен, но мисля, че го наричат червено речно прасе.

— Наистина ли? Това е чудесно!

От всички прасета най-много обичам червените речни прасета. Възрастните имат ярка, червеникавокафява козина, дълга опашка и дълги бели кичурчета на ушите.

— Можеш ли да дойдеш да го вземеш? — попита Амброуз.

— Разбира се. Откъде се обаждаш?

— Тъкмо слизам в студиото за моето предаване. Защо не дойдете да ме видите и да вземете прасето?

— Добре — отвърнах аз. — Какво е предаването ти тази вечер?

— Ще покажа отново полицейски кучета. Последния път толкова много ги харесаха, че ни засипаха с писма да повторим предаването. Този път обаче няма да се оставя да ме ухапят.

В предишното предаване за полицейските кучета Амброуз си превързал ръката, за да покаже как едно от тях напада престъпник, но кучето така здраво го захапало за ръката, че зъбите му пробиха плата.

— Добре. В колко часа трябва да сме в студиото?

— След около половин час — отвърна Амброуз.

— Добре. Идваме.

Вечеряхме на бърза ръка и отидохме в студиото. То бе малко, но добре обзаведено. За наше учудване големите летящи врати никога не се заключваха по време на предаване. Отзад имаше дори редица столове, така че всеки външен човек, който минаваше случайно оттам и искаше да види какво става в телевизионното студио, можеше да влезе и да седне. Тази свобода потресе Крис до дъното на душата му.

— Подобно нещо не е възможно в ВВС — каза той.

— Но това не е ВВС — отвърна Амброуз, — а телевизията на Сиера Леоне.

Амброуз бе среден на ръст, с много приятна външност и огромни живи очи, в които винаги играеха весели пламъчета. Вероятно по време на военното си образование в Сендхърст той си бе пуснал великолепни черни мустаци със завити краища.

— Сега започва моята програма — каза ми той. — Може ли да ме почакате и след това ще ви дам прасето?

— Разбира се — отвърнах аз. — Много ми се иска да те видя с тези полицейски кучета.

Напоследък грабежите във Фритаун зачестиха много и отчаяната полиция, за да сплаши престъпниците, внесе от чужбина три подготвени полицейски кучета. В светлината на прожекторите се появиха кучетата с тримата си придружители. Те отвориха уста и задишаха тежко от горещината. Амброуз зае мястото си пред камерите.

— Добър вечер, деца — започна той. — Чичо ви Амброуз отново е с вас. Ние получихме толкова много писма, в които молите да видите отново полицейските кучета, че аз пак ги доведох тук. Първо ще ви покажем колко са послушни: те следват навсякъде своите придружители.

Придружителите, следвани по петите от кучетата, направиха важно по един кръг около камерите и след това се наредиха в редица.

— А сега — каза Амброуз, — за да видите колко много слушат кучетата, треньорите ще ги накарат да седнат, после ще отидат в другия край на студиото и ще ги повикат и вие ще видите как кучетата ще им се подчинят.

Треньорите заповядаха на кучетата да седнат и те се подчиниха с изплезени от топлината езици. После треньорите преминаха в другия край на студиото.

— Виждате ли? — по лицето на Амброуз засия широка и щастлива усмивка. — Това куче се казва Питър и е на пет години. Онова там е Томас и е на четири години...

Точно в този момент третото куче, на което цялата тази работа му дойде до гуша, се изправи на крака и тръгна към противоположния край на студиото, по-далече от нагорещените лампи.

— А онази — продължи невъзмутимо Амброуз и посочи с ръка нататък, накъдето се скри кучето — е Жозефина и е кучка.

Чувствам се виновен, но трябва да призная, че всички запушихме уста с носни кърпи, инак смехът ни положително щеше да

се чуе и от телевизионните зрители.

Кучетата изпълниха още няколко команди, Амброуз завърши кратката си програма и дойде при нас плувнал в пот, но с широка усмивка на лицето.

— А сега — каза той — мога да ви дам Блосъм.

Той отиде в единия от ъглите на студиото и се върна с невероятно малко сандъче. Да си призная, очаквах да видя голяма клетка. Амброуз отвори капака на сандъчето и от него се подаде най-прекрасното прасенце, което бях виждал някога. Шоколаденокафявата му козина беше набраздена по дължина от яркожълти ивици, които му придаваха вид на необикновена, космата оса от неизвестен вид. То имаше прекрасна зурличка, малки живи и весели очички и дълги увиснали ушички. Прасенцето изскочи от сандъчето, загрухтя от удоволствие, задуши нетърпеливо в краката ни и започна да търси нещо за ядене из маншетите на панталоните ни. Всички веднага се влюбихме в него и го отведохме тържествено в апартамента. На следващия ден му поръчах подходяща клетка при един местен дърводелец.

Наближаваше време да тръгваме за Англия и аз започнах да се безпокоя как ще превозим животните от апартамента на „Дикор“ до пристанището. Направих справка във Фритаун, но осигуряването на камиони очевидно бе много трудно. Една вечер при нас мина на чашка Амброуз и аз случайно му споменах за това. Запитах го дали не знае някоя фирма, от която бихме могли да наемем три камиона за това съвсем кратко пътуване.

— А за какво са ти тези три камиона? — заинтересува се той.

— Трябва някак да закараме животните до пристанището. Не можем да ги носим на ръце.

— Но, драги приятелю, ще имаш на разположение армията — каза Амброуз.

— Как така ще имам на разположение армията?

— Ами така, армията. Аз ще ти дам три военни камиона да превозиш животните.

— Но това е невъзможно, Амброуз! — възкликнах аз. — Ти не можеш да нареждаш на военните камиони да разкарват животни из пристанището.

— Защо не? — отвърна той. — Аз съм майор и войската е на мое подчинение. Разбира се, че мога да направя това. За кога ти трябва камиионите.

— Но — възразих аз — сигурен ли си, че това е редно? Не ми се иска да те изправят пред военен съд.

— Не се безпокой, Джери — отвърна той. — Не се безпокой. Всичко ще уредя. Каж ми само кога ти трябва камиионите, и те ще бъдат тук.

Уточнихме часа и точно в определения ден камиионите пристигнаха пред жилищния блок на „Дикор“, шофьорите слязоха, строиха се и козируваха стегнато. Гледката бе внушителна. Натоварихме внимателно животните и потеглихме. На пристанището дигнаха клетките в огромни мрежи и ги спуснаха в трюма, а аз ръководех разтоварването и показвах къде да се постави всяка клетка. Матросите и старшият помощник-капитан ни оказаха изключително голяма помощ, но товаренето продължи около час под палещите лъчи на слънцето и не бе никак приятно. Аз стоях съвсем безпомощен, защото не бях в състояние да повдигна дори и една щайга. Въпреки всичко подредихме животните в трюма, както трябва, и се изкачихме на палубата да изпием по една последна глътка бира. В това време параходът се отдели бавно от пристана, Фритаун постепенно се превърна в мъждукащо петно, а радиото не преставаше да гърми „Рул Британия“^[2] над омаслените морски води.

Първата ни грижа с Дългия Джон бе да потърсим готвача. Когато се превозват животни, той е най-важният човек на парахода: той ще свари твърди яйца или ще приготви ориз, той е и отговорникът на хладилната камера, където се съхраняват най-ценните продукти. Аз изпитвах малко безпокойство, защото все още не знаех дали поръчаните хранителни продукти са натоварени в Англия. За щастие те се оказаха тук: купища моркови, щайги с прекрасно зеле, ябълки, круши и най-различни деликатеси, с които се надявах да съблзня колобусите. Съобщих на готвача какви са приблизителните ни ежедневни дажби, но го предупредих, че по-нататък положително ще станат по-големи, защото от морския въздух, изглежда, апетитът на животните винаги се увеличава. Той се оказа много любезен човек и заяви, че с удоволствие ще направи всичко необходимо за нас.

Киноснимките ни отнеха много време, тъй като на идване с Дългия Джон снимачната група не бе на „Акра“. Ето защо сега трябваше да се снимат епизодите от работата ни на път за Фритаун и обратно. След това снимахме ежедневната работа около животните в трюма на парахода. Тук ние с Дългия Джон имахме доста задължения, но понеже бяхме заети със снимките, по-голяма част от тази работа се падна на Ан и Джеки. Моите възможности в това отношение също бяха ограничени поради окаяното състояние на ребрата ми. Наистина, можех да храня например леопардите, които поглъщаха с невероятна настървеност пилета и зайци, можех да нарязвам храната на останалите животни. Само моя задача бе да помагам при храненето на Блосъм. Това напомняше по-скоро схватка между борци, отколкото хранене. Не можехме да внасяме храна в клетката, защото прасенцето моментално преобръщаше съда, плодовете и млякото и всичко останало се превръщаше в лепкава каша, която изобщо не можеше да се изчисти. Затова го пускахме два пъти на ден от клетката, за да се нахрани. То си имаше голяма и плоска тава, която препълвахме със сочни плодове и зеленчуци и заливахме с мляко. В момента, в който заставахме пред клетката и поставяхме тавата на пода, прасенцето започваше да квичи с всички сили и да блъска вратата с малката си зурличка. Това беше най-сложната част от цялата операция. Трябваше да отваряме вратата и веднага да го сграбчваме здраво, за да не се втурне през глава към съда и да го преобърне, както бе правило неведнъж. Стремяхме се да го хванем за едно от двете дълги и увиснали уши и да го държим здраво, понеже то излиташе от вратата като куршум. После го отвеждахме внимателно при тавата, то стъпваше с двете си яки предни крачета в нея, разтваряше широко малките си копитца, зариваше зурличка в храната, започваше тихо да мърка от удоволствие, а от време на време квичеше пронизително.

Дори когато от тавата изчезнеше и последната капка мляко, дори когато намереше и погълнеше и последната троха от храната, прасенцето беше напълно убедено, че не може да не открие и друга храна, стига да я потърси; затова не му ли попречехме, то се втурваше в бесен галоп около другите клетки. Обикновено бягаше около клетките на маймуните, но веднъж се втурна към леопардите и аз едва успях да го хвана. Отворът за почистване в основата на тяхната клетка бе достатъчно широк, за да проврат лапа през него, а това би бил краят

на Блосъм. Блосъм обаче не проявяваше никакви признаци на страх, независимо че леопардите ръмжаха и драскаха с нокти по телената мрежа в желанието си да го сграбчат. Прасенцето издаваше кресливи и изпълнени с възмущение грухтения, показваше на леопардите малките си зъби и се мъчеше отчаяно да се отскубне от ръцете ми, за да се нахвърли върху тях. Те бяха поне двадесетина пъти по-едри от него, но въпреки това то не изпитваше никакъв страх.

Ан се посвети изцяло на колобусите, както бе обещала. Бях напълно прав: работата се оказа всепоглъщаща. Колобусите трябваше да свикнат не само със свършено новата за тях храна, но и да се научат на нови навици при хранене. Маймуните колобуси нямат палци. В диво състояние те се движат толкова бързо и правят такива изумително грамадни скокове от клон на клон, че палците само биха им пречили, затова от тях са останали само къси израстъци. Това ги затруднява да вдигат каквото и да е от земята, защото могат само да загребват с длани, както човек събира трохи от маса. Знаете ли как се хранят колобусите? Те седят на върха на някое дърво, поемат храната с уста, после я пускат и тя изчезва някъде на петдесетина метра под тях, на земята. След това маймуните се придвижват на друг клон. В клетката това обаче е невъзможно. В Сиера Леоне, където хранехме колобусите с листа, всичко беше твърде просто. Пъхахме листата отгоре през мрежата, маймуните увисваха надолу и когато искаха, си късаха от тях, а онова, което не желяеха, пускаха долу. Те обаче не слизаха да го вдигнат от пода. Сега не разполагахме със зелени листа, а най-подходящо беше зелето. Колобусите обаче не обръщаха кой знае какво внимание нито на зелето, нито на останалите продукти, с които разполагахме: моркови, круши, ябълки, грозде и др.

Разрази се истинска битка между твърдото намерение на Ан да не остави маймуните да умрат и нежеланието им да ядат предлаганата от нас храна. Ан клечеше с часове пред тяхната клетка. Търпеливо ги учеше да вдигат разни неща от пода, мъчеше се да ги накара да опитат поне някое зрънце грозде или парченце морков и да разберат вкуса му, но те само го подушваха и го хвърляха с презрение, без дори да го вкусят. Най-едрият колобус от групата бе един стар мъжки на тринадесет-четиринадесет години, когото кръстихме Сод^[3], понеже мразеше всички. Омразата му към Ан бе особено голяма. През цялото плаване между Сод и Ан се води ожесточена битка кой да наложи

своята желязна воля. Ако храната му се подаваше в клетката в съд, Сод го обръщаше и за да покаже презрението си към храната и към Ан, започваше да се тътри напред-назад по задник из дървените стърготини, докато плодовете и триците се смесваха в някаква отвратителна каша.

Наложи се Ан да прибегне до друг метод. Сод изпитваше огромна ненавист към нея, която като че придаваше смисъл на живота му, но независимо от това Ан седеше търпеливо пред клетката му, поставила някаква храна върху дланта си. Телената мрежа даваше възможност на Сод да промушва лапата си, затова той скачаше, удряше силно глава в мрежата, протягаше светкавично лапа и се мъчеше да сграбчи ръката на Ан, да я придърпа колкото може по-близо до мрежата и да я ухапе. В резултат на това храната се разхвърчаваше из целия трюм. Един ден, след като сцената се повтори няколко пъти, Ан се опита да му даде за разнообразие парче кокосов орех. Тя мислеше, че белият кокосов орех ще се открие по-ярко върху ръката ѝ, още повече, че Сод беше показал презрението си към всичко останало, което му бе предложила.

Може да е било случайно съвпадение, но този път вместо да сграбчи ръката на Ан, той сграбчи ореха, дръпна лапата си в клетката, подуши го и го пусна на пода. Ан продължи с невероятно търпение, час след час, да изпълнява същата процедура, докато накрая Сод като че започна да се поддава. Той продължаваше да удря глава в мрежата при появяването на Ан, но щом посегнеше към ръката ѝ, грабваше кокосовия орех, подушваше го и отхапваше от него. Не след дълго започна да го взема много по-учтиво и за нас стана ясно, че сме намерили нещо, което наистина му харесва. Постепенно Сод и останалите колобуси се научиха как да се хранят от поставен на пода съд и с всеки изминат ден изяждаха малко повече храна. Ободрихме се духом. Макар че продължаваха да ядат малко, маймуните започнаха да опитват от гроздето и морковите, да похапват парченца ябълка и най-важното — да пият млякото, което подсилвахме с витамини. Вече бяхме убедени, че се хранят достатъчно, за да могат да оживеят. Това обаче представляваше наистина херкулесов труд, който изискваше от Ан цялото ѝ търпение, за да продължат маймуните да се държат така и занапред. За щастие имахме хубаво време; ако морето се

развълнуваше, колобусите сигурно щяха да се разболеят от морска болест. Това би преляло чашата и бях сигурен, че щяхме да ги изгубим.

Най-сетне стигнахме Лас Палмас, слязохме на брега и се запътихме направо към местния пазар. Там накупихме всичко, което ни попадна и което според нас можеше да съблазни колобусите, макар че много неща те виждаха за пръв път: спанак, ягоди, череши и най-различни зеленчуци и плодове. Отнесохме тържествено всичко на парахода и го предложихме на колобусите. Не е необходимо да казвам, че те отвърнаха носове от скъпите и прескъпи череши и ягоди, макар малко по-късно да проядоха череши. Спанака опитаха, но изглежда не им хареса. Бяхме купили за всеки случай и малко от някакъв необикновен, наподобяващ фасул зеленчук, който Ан бе забелязала в последния момент. Ако знаехме само, щяхме да купим цял чувал: колобусите се нахвърлиха като луди върху него и се тъпкаха, докато не изядоха всичко.

Най-сетне стигнахме и Ливърпул. Беше слънчев и топъл летен ден. Помислих си, че мъките ни вече са към края си, оставаше ни само да превозим животните от парахода до аерогарата и да отлетим направо за Джърси. Привечер щяхме да ги настаним благополучно в зоопарка, където ще бъдат обкръжени от любовта, грижите и вниманието на целия персонал. Докато параходът се приближаваше бавно към пристана, ние заковавахме с възможно най-голяма бързина зебла и стари одеяла от предната страна на клетките. Винаги вземаме подобни предпазни мерки не толкова заради животните, колкото за да попречим на хората да надничат и да пъхат пръсти в клетките, от което животните се плашат и дразнят, и има опасност да ухапят някого. Освен това, докато клетките подскочат и се блъскат при разтоварването, животните се чувствуват по-сигурно на тъмно. Отново ги поставиха в огромни мрежи, вдигнаха ги във въздуха и ги спуснаха на пристанището до приготвените камиони, за да ги превозят до летището и специалния чартърен самолет. След като ги разположихме внимателно в камионите, въздъгнах с облекчение. След няколко часа щяхме да си бъдем вече у дома в Джърси. Точно тогава към мен приближи дребен мъж и ме попита дали аз съм господин Даръл. Кимнах утвърдително и щастливо се усмихнах.

— Знаете ли, господине — започна той, — става дума за вашите леопарди.

Сърцето ми се сви от лошо предчувствие.

— Какво им се е случило? — запитах аз.

— Ето какво, господине, нямате разрешително за внос.

— Как да нямам — възразих аз. — Ние се обърнахме към министерството, оттам ни издадоха разрешително и казаха, че след като леопардите заминават веднага от Ливърпул за Джърси, не е необходимо да бъдат карантинирани в Англия.

— Аз не притежавам подобен документ, господине — каза той.

— Вижте... Достатъчно е да се обадите по телефона в зоопарка.

— Нищо не зная, господине. Без документ не мога да ги пусна.

Овладях се. В миналото се бях сблъсквал често с бюрокрацията и бях научил, че най-лошото, което може да направи човек в подобен случай, е да изгуби самообладание.

— Може ли тогава аз да се обадя в зоопарка? — обърнах се аз към него.

— Добре, господине. Страхувам се обаче, че трябва да заплатите за телефонния разговор.

— С удоволствие — процедих през зъби аз.

Влязохме в малка мрачна канцелария и се обадох на Ката.

Къде по дяволите са разрешителните за леопардите? Ката съобщи, че току-що ги бе получила в зоопарка. Озадачена от това, се обадила в министерството, макар и да смятала, че един екземпляр е изпратен в Ливърпул. Отвърнали й любезно, че не са изпращали копие в Ливърпул, защото документи се изпращали само на лицата, които очаквали леопарди или разни други животни.

От гърдите ми се отрони дълбок стон.

— Добре, Кет — отвърнах аз. — Сам ще се обадя в министерството.

Тя ми съобщи съответния отдел и телефонния му номер и аз се свързах с него. Служителите се оказаха много любезни, но според тях всичко било правилно, документите били изпратени там, където пристигали леопардите.

— Ще бъдете ли така любезни да обясните на господина, който се намира до мен? — помолих аз. — Той не разрешава да откарам леопардите в Джърси, понеже нямам документи... Убедете го моля ви, че документите са издадени.

Подадох телефонната слушалка на чиновника. Той замънка, заоплаква се, мъчеше се всячески да попречи на работата, но чиновникът от министерството накрая успя да го убеди, че е издадено разрешително за леопардите. Дребният мъж постави обратно слушалката с кисела физиономия. Развалих му най-приятния момент от деня.

— Мога ли сега да си вървя? — попитах мило аз.

— Да, разбира се — измърмори той.

Пристигнахме на летището. Заради цялата тази препирня изгубихме един час и се наложи да се обадим по телефона да задържат самолета. На летището прехвърлихме всички клетки от камионите на самолета, после се качихме и ние, седнахме и затегнахме предпазните колани. Двигателите зареваха, после поработиха на място и самолетът потегли. След това самолетът съвсем неочаквано спря и се върна на първоначалното си място, моторите зареваха отново, потеглихме, но пак спряхме. Върнахме се отново и двигателите този път изобщо не зароботиха. Пилотът дойде при мен и започна да се извинява:

— Страхувам се, господине, че има някаква техническа неизправност. Не можем да излетим.

— Колко време ще ви е необходимо, за да отстраните повредата? — попитах аз.

— Трудно ми е да ви кажа, господине.

— А може ли да оставя животните в самолета, докато го поправите?

— Може да ги оставите, господине, но ако желаете, можем да ги преместим в един от хангарите.

— Предпочитам да ги преместим в хангара — отвърнах аз, — защото трябва да храним някои от тях.

И така всички животни бяха свалени отново от самолета и пренесени в голям празен хангар. Минаваха часове, ние хранехме животните и им давахме мляко. Най-сетне при мен дойде представител на авиокомпанията и ми съобщи, че продължават да полагат усилия за установяване на причината за повредата и че ще ми съобщят веднага при първата възможност за излитане. Позвъних на Ката в зоопарка и ѝ казах какво се бе случило. Дойде време за обяд, после стана два часа, три часа, четири часа. В пет часа дойдоха да ми съобщят, че отново са изпробвали самолета, но установили, че повредата не е отстранена.

— Няма значение — отвърнах аз. — Ще ни осигурите друг самолет.

— Нека опитаме още веднъж, господине — помолиха ме те.

— Добре — съгласих се аз. — Само че никак не ми харесва да летя със самолет, който може да ми изиграе някакъв номер. Не обичам да пътувам със самолет, особено когато не е в изправност.

Беше много късно, когато дойдоха отново. Най-сетне повредата била отстранена. Ребрата ме боляха ужасно, а нервите ми се бяха опънали до крайност: първо, не обичам самолетите, и, второ, ставаше студено и животните можеха да се простудят.

— Не — отсякох аз с неочаквана решителност. — Да бъда проклет, ако тръгна с този самолет. Искам друг.

— Уверявам ви, господине — каза пилотът. — Самолетът е в пълна изправност.

— В това не се и съмнявам — отвърнах аз. — Просто имам предчувствие, а когато имам предчувствие, не обичам да летя, което в повечето случаи... Проклет да съм, ако полетя с всичките си животни и с жена си в този прокълнат самолет. Не, страхувам се, че ще трябва да наема друг.

— Добре, щом е такова желанието ви, господине — отвърна пилотът с огорчение.

Отправих се към началника на летището, получих разрешение да оставя животните в хангара и се заех да намеря друг чартърен самолет. Това се оказа трудна работа, но в края на краищата успях. На сутринта отидохме бързо на летището и проверихме внимателно клетките. Безпокояхме се да не би някое животно да бе пострадало през нощта от студа. След това ги натоварихме на новия самолет, който наистина излетя.

Когато се издигнахме във въздуха, изтрих потните си длани, изтегнах се, запалих цигара и затворих очи. Всичко е към края си, казах си аз, остава само да кацнем благополучно в Джърси. Двигателите бръмчаха равномерно, самолетът се носеше в небето и най-сетне островът се показва като петънце на хоризонта. Започнахме да слизаме все по-ниско и по-ниско, кацнахме напълно безупречно и докато приближавахме към сградата на летището, забелязахме подредените, готови за товарене на клетките електрокари с

повдигателни устройства, а доколкото видях — и всички сътрудници на зоопарка.

Разтоварихме животните, засвяткаха светкавици и фоторепортери заснеха леопардите, шимпанзетата и останалите животни в момента на товаренето на електрокарите, а след това при прехвърлянето в камионите, с които щяхме да ги закараме в зоопарка. След час си бяхме вече у дома, разтоварихме отново животните, а тези, които трябваше да бъдат карантинирани, пуснахме веднага в новите клетки. Въздъхнах с огромно облекчение: бяхме успели да доведем колобусите. Вече имахме предостатъчно време, за да им посветим цялото си внимание. Сега към обичайната им храна можехме да добавяме зелени листа в неограничено количество — от дъб, бряст, липа и разни други дървета. Не се съмнявах, че ще поемат тази храна и ще заякнат. Поне се надявах, че всичко ще стане точно така.

[1] Цвят (англ.) (бел.прев.). ↑

[2] Шовинистична песен за Британия, владетелка на моретата. Изпълнена за пръв път през 174,0 г. (бел.прев.). ↑

[3] от содомит (бел.прев.). ↑

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИ РАЖДЕНИЯ

Уважаеми господин Даръл,

Толкова много ни хареса Вашата програма „Хванете ми колобус“, че Ви поздравявам и Ви желая нови успехи.

Напомняте ми много един мой приятел от Ню Йорк, с когото дружахме преди около дванадесет години. Да не би случайно да се казвате Джон Мичъл? Много ми се иска да узная...

Естествено е, когато човек се връща от пътешествие, било то и най-краткото, да го очаква огромна недовършена работа. Макар че по време на отсъствието ми ме уведомяваха за развоя на нещата в зоопарка, предстоеше ми да се захвана с безброй неща. Първо, трябваше да разбера какво бяха извършили моите комитети, независимо че на бюрото ми се бе натрупала цяла планина от писма, на които трябваше да се отговори. За щастие се оказа, че всичко бе вървяло прекрасно.

Броят на членовете на тръста се бе увеличил и сега те вече бяха около две хиляди, петстотин от които пръснати из всички краища на Земята. Приходите от членския внос и от продажбата на входните билети за зоопарка ни даваха възможност да пристъпим към изпълнение на някои от плановете, за които отдавна мечтаехме.

За мое безкрайно облекчение всички докарани от Сиера Леоне животни се приспособиха много добре към новите условия. Леопардите преминаха, разбира се, шестмесечна карантина в помещенията на зоопарка и бяха инжектирани против котешки ентерит, от което те не останаха никак доволни. А колобусите, които живееха сега в по-просторни клетки, където можеха да скачат и да се люлеят, поглъщаха лакомо много храни, които отказваха на парахода. Направихме дори един опит, като им дадохме бамбук и бодлива зеленика. Те започнаха да ги ядат с апетит и за наша радост разбрахме,

че можем да им доставяме зелена храна и през зимните месеци. Разделихме ги на две групи: Сод и три възрастни женски поставихме в една клетка, а младия мъжки и две млади женски приблизително на същата възраст — в друга. Характерът на Сод не бе от най-добрите и ако ги поставехме всички заедно, той можеше да нарани смъртоносно другия мъжки. Тъй като Сод бе вече на възраст и смятахме, че няма да живее още дълго, не искахме нашият млад колобус, при това единствен, да бъде убит или ранен.

След първите няколко дни, когато бях много зает с настаняването на животните и преглеждането на всички нововъведения в клетките, се затворих в кабинета си, за да отговоря на писмата и да проведа заседания с комитетите. И, разбира се, точно по средата на едно такова заседание Шийна, възрастното шимпанзе, реши да ражда. Тя отдавна бе бременна и аз почти я бях забравил. Бременността при шимпанзето продължава, както при човека, девет месеца, а това е доста дълъг период за едно такова щастливо събитие. В началото на бременността Шийна страдаше силно от нарушение на водния обмен и в резултат от това лапите, стъпалата и лицето ѝ подпухнаха, което вероятно бе крайно болезнено. Това се случва често и при хората, сред бременните майки, но след като се консултирахме с нашия лекар — което правим винаги при заболяване на човекоподобните маймуни — и с ветеринарния лекар, успяхме да я накараме да поеме едни хапчета, от които отокът спадна чувствително, а по-късно съвсем изчезна. Независимо от това, че вместо един, сега Шийна пиеше по седем литра вода на ден, нищо не показваше приближаването на щастливото събитие. И ето че веднъж, по средата на едно заседание на управителния съвет, на което обсъждахме необходимостта от построяване на нови клетки, доставката на нови животни и разни други важни въпроси, вратата на кабинета внезапно се отвори най-безцеремонно и вътре врълетя Джеки.

— Бързо! — извика ми тя пред изумените погледи на членовете на съвета. — Шийна ще се сдобива!

След това Джеки изчезна по посока на сградата на бозайниците, аз също скочих на крака и хукнах след нея. На всички страни се разхвърчаха разни листа. Не е необходимо да казвам, че моето поведение озадачи членовете на бедния ми комитет, защото те не знаеха, че на жаргона на нашия зоопарк „сдобивам се“ означава

„започва да ражда“, а тъй като никога не бях виждал раждане на шимпанзе, твърдо бях решил да не го изпускам. Пресякох тичешком двора до помещението на бозайниците и спрях задъхан пред клетката на Шийна. Тя седеше на полицата с гръб към нас и се напъваше — върхът на главата на малкото вече се виждаше. След малко тя се изправи на крака и започна да прави гнездо от слама, като от време на време се спираше и започваше леко да се напъва, без да проявява никакво безпокойство. Това, което се виждаше от главата на малкото, бе приблизително колкото гъше яйце. От време на време Шийна посягаше назад и напипваше с пръсти главата на малкото, но все още не проявяваше признаци на неразположение.

След половинчасово безсистемно строене на гнездото, напъвания и сноване нагоре-надолу из клетката Шийна внезапно се обърна с лице към нас, опря се на лявата си ръка и разтвори крака. Изглежда, че в това положение тя започна да се напъва много по-силно и изведнъж подложи с учудваща бързина ръка под себе си. В следващия миг преобърна новороденото и го постави върху дланите на ръцете си. Всичко стана толкова бързо, че просто беше невъзможно да се фотографира. Малкото лежеше в ръцете на Шийна по гръб, с леко наведена на една страна главичка. Най-много ме заинтригува изражението върху лицето на Шийна, която като че не вярваше на очите си. Вероятно ѝ се струваше, че от нея е излязъл някакъв необикновено голям екскремент, но въпреки очакванията ѝ отпред лежеше нейното миниатюрно копие.

Точно в този момент малкото издаде такъв силен и пронизителен писък, че ако не наблюдавахме внимателно, щяхме да помислим, че пици самата Шийна. Майката реагира с мълниеносна бързина. Тя притисна малкото силно към гърдите си и го прикри с ръце. От момента на раждането до това движение не бяха изминали повече от четири-пет секунди. Две-три минути Шийна притиска здраво малкото по този начин, след това постепенно го отпусна и започна да го разглежда. Първата ѝ работа беше да почисти главата му с близане и смучене; от време на време върхът на черепа изчезваше напълно в устата ѝ, а като знаех колко големи и добре развити зъби има Шийна, аз се ужасявах да не би да всмукне или ухапе малкото по меката главичка и да го убие. Смученето очевидно беше много нежно, тъй като малкото не изглеждаше ни най-малко обезпокоено. След това

Шийна се зае да почиства ръцете и краката му, като смучеше всеки пръст поотделно и изблизваше много внимателно дланите му. После, хванала малкото в ръце като в бебешка люлка, тя облиза очите му; от време на време спираше и издихваше със стържещ звук въздуха от гърдите си през свитите си устни. Дали по този начин навлажняваше мястото, което после почистваше, или проявяваше своята нежност, не успяхме да разберем. Твърде любопитно бе това, че Шийна не почистваше тялото на малкото. Дългата пъпна връв бе дебела около два и половина сантиметра, а дължината на прикрепената към нея плацентата достигаше вероятно около двадесетина сантиметра.

След като почисти малкото, Шийна едва сега обърна внимание на пъпната връв и на плацентата, които я разтревожиха. Притиснала малкото към себе си с лявата ръка тя се заразхожда напред-назад по полицата; с дясната ръка бе хванала пъпната връв, на чийто край се подмяташе плацентата. От време на време Шийна пускаше плацентата на пода, покриваше я внимателно със слама, утъпкваше сламата с крака, отдръпваше се назад и сядаше; изглежда си въобразяваше, че по този начин се бе отървала от този дразнещ я предмет. След няколко минути разбираше, че малкото все още е свързано с плацентата чрез пъпната връв, и отново повтаряше всичко отначало. За половин час тя зарови шест-седем пъти плацентата в сламата. Веднъж дори отиде до края на полицата, провеси за наш ужас плацентата и я заклати насамнатам като махало. Ако я бе изпуснала и пъпната връв се бе скъсала, малкото щеше да получи кръвоизлив и да умре. Пред клетката се бяха събрали всички членове на управителния съвет. Тук беше и нашият лекар, който бе дошъл да навести един болен сътрудник. Те наблюдаваха като хипнотизирани цялото представление. Когато обаче Шийна заразмахва плацентата, лекарят отвърна ужасен поглед встрани.

— Просто не мога да гледам — каза той. — Страшно е само като си помисля какво може да се случи.

За щастие Шийна държеше здраво плацентата в ръката си и всичко това не се отразяваше ни най-малко на новороденото. След малко тя слезе от полицата и сграбчи малко слама. Сигурно се надяваше да се отърве по този начин както от пъпната връв, така и от плацентата, но след миг отново се покачи на полицата.

След час Шийна се примири с пъпната връв и с плацентата като неудобен, но необходим белег на майчинството, започна да я разглежда по-внимателно и да я побутва с пръсти, които след това облизваше. След още половин час тя я взе в ръце и започна да я яде някак нерешително — по-скоро убедена, че това е единственият начин да се отърве от нея, отколкото да ѝ хареса. Не след дълго тя изяде половината от плацентата. През цялото време Шийна държеше малкото високо на гърдите си, но доколкото виждахме, не правеше никакви усилия да му покаже къде се намират зърната. Това бе доста тревожно, тъй като при първо раждане у маймуните нерядко се случва майката да не насочи инстинктивно новороденото към гърдите си или да го държи много ниско. Така то не може да ги достигне и е възможно да умре от глад. Шийна обаче държеше малкото си доста високо и то, като мънкаше нещо, откри гърдите ѝ. Забелязахме, че суче както от лявата, така и от дясната гърда. След като сука известно време, малкото съвсем неочаквано започна да издава приветствените звуци на шимпанзетата: „ех, ех, ех, ех, ех“, от което Шийна се развълнува много и го притисна още по-силно. После тя се загледа в лицето му, като от време на време облизваше очите му. Тази вечер тя легна да спи на дясната си страна, а остави малкото до гърдите си. Всички въздъхнаха с облекчение, понеже до този момент всичко вървеше, както трябва.

На следващия ден пъпната връв и плацентата почти изсъхнаха, но Шийна не направи отново опит да ги яде. За нейно облекчение на третия ден напълно изсъхналата и станала чуплива пъпна връв падна сама. Ние бяхме напълно доволни от развитието на малкото, то се хранеше добре, а Шийна, изглежда, имаше мляко в изобилие. Не е необходимо да изтъквам, че служителите от сградата на бозайниците ходеха със самодоволен вид, защото в края на краищата никак не е лесно да се роди шимпанзе в условия на пленничество. Дори в някои от най-старите европейски зоологически градини — например в Амстердамската, която е основана преди цели сто години — не са успели да получат потомство от шимпанзета. С една дума страшно се гордеехме със себе си.

Новороденото се развиваше забележително добре, а Шийна се оказва грижовна майка. То скоро започна да пълзи по пода на клетката, а понякога се покатерваше по решетката, но издадеше ли и най-слабия звук, Шийна се втурваше към него и го притискаше покровителствено

до гърдите си. Когато стана на четири месеца, Мафит — така нарекохме малкото, започна да проявява интерес към плодовете. В началото само ги въртеше в устата си, но скоро започна да ги яде. Той се научи да пие и мляко от бутилка. По същото време забелязахме, че Мафит се заиграва със слама: той пълзеше из различните ъгли на клетката, събираще слама и я трупаше на едно място. Това не беше правене на легло, а просто игра. Около две седмици след това забелязахме как събира, подрежда и утъпква сламата на едно място за миниатюрно гнездо, каквото майка му правеше всяка вечер.

За нещастие обаче Мафит не се развиваше нормално. Един ден го наблюдавах отблизо и някак не ми хареса начинът, по който се движеше. Ръцете и краката му не бяха така ловки и пъргави, както трябваше да бъдат на неговата възраст. Освен това, когато Мафит се изкачи по решетката и започна да я смуче, забелязах, че венците му са по-светли от нормално. Казах това на Джереми, след което всички сътрудници на зоопарка, включително и Джеки, се отправихме към клетката и се вгледахме отблизо в Мафит. Всички се съгласиха с мен по отношение на бледия цвят на венците, но в държането му не откриха нищо необикновено. Аз продължих да настоявам, че за шимпанзе на неговата възраст движенията му не са достатъчно чевръсти. Споделих това с Томи Бег при следващата му визитация. Решихме да увеличим дозата на витамин В12, която му давахме, и да се опитаме да излекуваме проявяващата се вече анемия.

С течение на времето стана ясно, че Мафит е сериозно болен. Необходимо беше да го лекуваме, но не можехме да направим нещо, без да го отделим от Шийна. Упоихме Шийна със специалната пушка, влязохме в клетката, докато тя беше в безсъзнание, и взехме Мафит. Макар че извършихме всичко бавно и възможно най-внимателно, това, изглежда, много го изплаши. Той бе свикнал много с нас, но бе ни виждал от другата страна на решетката и след като го отделихме така неочаквано от майка му, Мафит припадна. Лицето и езикът му посиняха, той се задъха и престана да диша. Направихме му изкуствено дишане, дори дишане уста в уста. Бихме му и инжекция със стимулатор, който, изглежда, подействува. Продължихме изкуственото дишане и Мафит започна да диша. Десет минути по-късно обаче сърцето му престана да бие и дишането спря. Опитвахме всичко възможно, но не успяхме да съживим Мафит.

Излишно е да казвам, че изпаднахме в униние, но все пак изпратихме тялото на Мафит за аутопсия с надеждата да научим причината за смъртта му. Това щеше да ни помогне в бъдеще, ако Шийна родеше ново шимпанзе. Резултатите от аутопсията се оказаха извънредно интересни, защото показаха до каква степен едно животно може да е болно, без да съществуват каквито и да е външни симптоми отначало. Установи се, че лявата ръка на Мафит е била изкривена вследствие на вътрешно увреждане на тъканите на ставата, при което костта не е била достатъчно калцирана. Долните леви ребра бяха деформирани и кухи. Освен това близо до сърцето имаше голямо разязвяване, макар че анатомично сърцето бе напълно нормално. По всяка вероятност това бе станало причина за смъртта. Резултатите от аутопсията все пак малко ни поутошиха, тъй като завършваха със следното: „Изследваното животно е имало сериозни увреждания и лечението дори в ранен стадий от живота му едва ли е могло да му помогне да преодолее състоянието си“. Накрая поне разбрахме, че първо, Шийна очевидно не бе поемала достатъчно калций в храната си и, второ, че не сме виновни за смъртта на Мафит, тъй като сърдечният паралич рано или късно щеше да се прояви независимо дали бяхме правили опит да извадим животното от клетката или не. От това обаче не ни стана по-леко.

Не след дълго Шийна отново забременя. Тя роди през нощта. Този път малкото беше силно и здраво женско шимпанзе, което сега,

когато пиша тази книга, е почти на две години. Малкото е отделено от майка си и се чувствава отлично. То не показва симптомите на Мафит. В последните месеци на втората бременност на Шийна увеличихме, разбира се, количеството на калция в млякото ѝ. Мисля, че прекрасното здраве на Алекса се дължи и на допълнителните витамини, които давахме на майка ѝ. Все пак смъртта на Мафит ни научи на нещо.

Мина известно време и ние се развълнувахме от ново щастливо събитие. Възбуден, със зачервен нос и разрошени руси коси в кабинета ми се появи Джереми.

— Колобусите! — извика той. — Колобусите си имат малко.

Невероятна новина! В света има само една зоологическа градина освен нашата, която притежава същия вид колобуси, но доколкото ми беше известно, те не бяха се размножавали досега. За нас бе истински успех дори това, че колобусите се бяха приспособили към новия начин на живот и се радваха на превъзходно здраве. Ако успеехме да отгледаме и новороденото, триумфът ни щеше да е двоен. Всички се втурнахме към клетката. Трите женски се натискаха коя по-напред да вземе малкото в ръце и ни беше трудно да определим коя е майката. Както всички новородени колобуси, малкото бе чисто бяло. Ние не знаехме какво е поведението на колобусите в диво състояние в подобни случаи. Имаше голяма вероятност да се държат като бабуините: при раждане на малко всички женски се изреждат в ролята на „лелки“. Сега новороденото минаваше от ръце на ръце, при което го дърпаха силно. Ето защо решихме, че трябва да определим майката, преди да се е случило нещо лошо.

Влязохме в клетката, успяхме да вземем малкото, претеглихме го набързо и определихме пола му. Най-дребната от трите женски се хвърли към мрежата и направи отчаян опит да си върне малкото. Така разбрахме коя беше майката. Затворихме останалите две женски в спалното помещение и върнахме новороденото на майка му. Оставихме ги няколко дни сами, докато се уверихме, че то суче добре и е заякнало достатъчно, за да понася грижите на своите лелки. Когато ги пуснахме при майката и новороденото, избухнаха няколко малки схватки: останалите две женски се опитаха да си присвоят малкото, но след като не успяха, седнаха да се пощят една друга. Няколко часа покъсно малкото вече ходеше ту при едната, ту при другата лелка, но

веднага щом писнеше пронизително, майка му бързо и насила им го отнемаше.

Сод, който играеше ролята на властен викториански баща, проявяваше малко внимание към малкото, непрестанно го блъскаше встрани и често ги гонеше с майката от вътрешните помещения. Най-често ги пренебрегваше напълно и седеше с присъщия си надменен и блуждаещ израз на лицето, като господар на всичко наоколо. Малкото се развиваше много добре и стана чудесна женска. Нарекохме я Ан, тъй като преди всичко благодарение на усилията на Ан Питърс успяхме да докараме колобусите в Джърси. Оттогава колобусите родиха няколко пъти и сега групата ни наброява дванадесет животни. Както вече споменах, нашият зоопарк е единственият в света, който е отгледал малки колобуси, и ние смятаме това за едно от нашите най-големи постижения.

За да не изостане от другите, женският ни орангутан Бали също забременя. От наша гледна точка това беше много вълнуващо събитие. Особено важно е орангутаните да се размножават в условия на пленничество, защото според някои специалисти при бързината, с която биват унищожавани в момента, след десет-двадесет години тези маймуни ще изчезнат напълно от лицето на земята. Бали беше изключително мило и кротко създание и това улесняваше твърде много задачата ни, защото можехме да влизаме в клетката ѝ и редовно да я преглеждаме. Тя ставаше все по-едра и по-едра и предполагаемият срок за раждане изтече. Започнахме малко да се безпокоим. Вече споменах, че както повечето европейски зоологически градини, ние също имахме лекар, който се грижеше заедно с ветеринарния лекар за човекоподобните маймуни, понеже приличат толкова много на хората, че понякога лекарят поставяше спокойно диагнозата там, където ветеринарният лекар се затрудняваше. Един ден споделяхме с Джереми тревогите си около бременността на Бали, когато нашият лекар пристигна по друг повод в зоопарка. Разговорихме се за малкото на Бали и аз казах, че според мен цялата тази работа е истинска измислица.

— Знаете ли, ако мога да поставя стетоскопа върху корема ѝ, възможно е да чуя сърдечните тонове на плода. Питомна ли е маймуната?

— О, да — отвърна Джереми. — На мравките път прави.

— Добре, тогава да отидем и да опитаме — предложи Майк. Отправихме се към сградата на бозайниците и Джереми влезе в клетката, последван от Майк. Лекарят приклекна в сламата, постави слушалките на врата си и тръгна бавно и внимателно към Бали, като не спираше да ѝ говори. Бали лежеше с вид на весел и космат Буда и с любопитство наблюдаваше лекаря с кротките си бадемовидни очи. Най-сетне Майк се доближи до нея, постави слушалките на ушите си и започна да притиска леко стетоскопа върху огромния ѝ корем. Бали остана възхитена. Пред нея стоеше един чудесен и любезен господин, той ѝ говореше ласкаво и притискаше нещо върху корема ѝ, което си заслужаваше вниманието, а то самото бе хванато за две дълги тръбички, които може би ставаха и за ядене. Тя вдигна внимателно ръка и докосна стетоскопа, но Джереми я накара да се отдръпне. След около минута Майк свали слушалките от ушите си.

— Е? — обърнах се аз нетърпеливо към него. — Чу ли нещо?

— Не съм уверен — отвърна той. — Чувам някакво двойно биене. Може би това са сърдечните тонове на плода. Но тя не е легнала, както трябва. Ако се поизправи малко, ще бъде по-добре.

Джереми се опита да накара Бали да се изправи, но тя не искаше. Харесваше ѝ да лежи, както си беше, чувствуваше се доволна да се излежава и да оставя този чудак да си играе по цял ден с корема ѝ, щом това му доставяше такова голямо удоволствие. Успяхме да я обърнем малко на една страна и Майк предприе нов опит. Той чу отново слаби двойни тонове, които можеха да бъдат и сърдечните тонове на плода, но не бе съвсем сигурен. Трябваше да се откажем. Майк излезе от клетката и изтупа сламата от безупречния си костюм.

— Не мога да ви кажа нищо определено — каза той. — Може би е бременна, но тя лежи така, че от ударите на сърцето не мога да направя точен извод. Страхувам се, че ще се наложи просто да изчакате.

И ние зачакахме. Бали продължаваше да става все по-кръгла и по-кръгла, по-ленива и отпусната. И ето че една сутрин Джереми видял, че Бали била родила. За наше огорчение обаче плодът беше мъртъв. Той го извадил от клетката и го разгледал. Нашата преценка за продължителността на бременността на Бали вероятно е била невярна, тъй като макар и чудесно оформено, очевидно малкото бе преждевременно родено. Това бе и причината за смъртта му. Такива случаи не са нещо необикновено при дивите животни, които раждат за пръв път. Това, което до известна степен ни утешаваше, бе обстоятелството, че Бали беше още млада и имаше възможност да роди чудесно, здраво малко. И така стиснахме палци, изпълнени с надеждата, че следващия път ще ни провърви повече.

Струва ми се, че на Бали ѝ харесаха грижата и вниманието, проявени към нея по време на бременността ѝ, защото скоро след това тя започна отново да проявява всички признаци на бременност. Ние започнахме отново да я глезим: отделихме я от съпруга ѝ, давахме ѝ всевъзможни лакомства, отново се появи любезният човек, който влезе при нея в клетката и притисна стетоскопа към корема ѝ — но безрезултатно. Държахме я отделена от Оскар, докато срокът за раждането, ако изобщо щеше да ражда, изтече. Решихме, че този път бременността ѝ е фалшива, и не се излъгахме, тъй като наскоро след като я върнахме при Оскар, коремът и гърдите ѝ спаднаха.

Разсърдихме ѝ се страшно много за това разиграване, но все още се надявахме, че някой ден тя ще стане щастлива майка.

Отново настана пролет и за разлика от всички останали нас с Шеп пак ни обзе мисълта за размножаване на белоухите фазани. Мъжкият фазан продължаваше да куца силно и ние вече не вярвахме, че той ще може да изпълни съпружеските си задължения. Проучихме възможността за изкуствено осеменяване. Докато при домашните животни този метод е твърде обикновен, за дивите птици е направено малко в това отношение. Съветвахме се с най-добрите специалисти както от Европа, така и от Англия. Всички бяха единодушни, че след като имаме само една двойка от тези птици и те са такава рядкост, рискът от наша страна би бил твърде голям. Най-добре било да ги оставим на спокойствие и да се надяваме, че кракът на мъжкия ще се оправи и един ден ще получим яйца от женската.

По това време заминах да прекарам годишната си отпуска в Гърция. Разбира се, истинска отпуска нямам никога, защото тогава, когато съм далеч от телефона и всички останали задължения, използвам удалата ми се възможност да се концентрирам и да напиша книга. Аз си почивах под лъчите на гръцкото слънце и се любувах на пролетните цветя и на маслиновите храсти, а след това, без да бързаме, си тръгнахме през Франция, като през цялото време се тъпчехме като прасета. Ката и Джереми непрестанно ме уведомяваха с писма за всичко, което ставаше в мое отсъствие, и ако се случеше нещо спешно, винаги знаеха къде могат да ми се обадят по телефона, за да се върна веднага. За щастие това не се оказа необходимо.

Джереми бе уредил чудесен обмен със Смитсъновия институт във Вашингтон и бе получил няколко различни вида тенреци —

чудновати малки мадагаскарски насекомоядни животни, наподобяващи таралежи. Те също са включени в списъка на изчезващите животни и затова бяхме щастливи, че имаме такава група, която може да се размножава. Когато прекосихме половината Франция, решихме да се обадим по телефона на Ката, за да се осведомим за състоянието на тенреците и да ѝ съобщим приблизителната дата на пристигането ни в Джърси. Седяхме на масата с Джеки, аз тъкмо се чудех дали да започнем с раци-фламбе или с охлюви и си пийвах замислено от чудесното сухо бяло вино, когато келнерът ни извика за поръчания с Джърси телефонен разговор.

— Ще се обадя аз — каза Джеки и стана от масата, а аз продължих да чета менюто, от което просто ми потекоха слюнки. След малко Джеки се върна и от светналото ѝ лице разбрах, че се е случило нещо вълнуващо.

— Какво ново има? — попитах аз.

— Никога няма да се сетиш!

— Хайде, хайде. Не ме карай да си блъскам напразно главата. Кажи ми.

— Белоухите фазани — каза тя. — Снесли са деветнадесет яйца, от които Шеп е излюпил четиринадесет пиленца.

Трудно е да опиша обзелите ме в този момент чувства. Първо не повярвах, после бях обхванат целия от силно вълнение: успеехме ли да отгледаме четиринадесет белоухи фазана, щяхме да имаме най-многобройната размножаваща се група извън пределите на Китай. Ако птицата наистина е изчезнала в диво състояние, ние вече бяхме в състояние да я задържим здраво в условията на градината и да я спасим по този начин от пълно унищожение. Най-сетне тръстът започна да изпълнява функциите, заради които го създадохме. Поръчахме си разкошен обяд и поляхме обилно славното събитие, а през целия следващ ден, докато пътувахме сред чудесната френска природа, аз не преставах да си мисля: „Четиринадесет пиленца! Четиринадесет пиленца!... Шестнадесет със старата двойка... А ако женската снесе толкова и на следващата година... Боже мой! Тогава ще можем да ги разпространим из всички зоологически градини в света, за да не са от един пол... Трябва да им построим специален птичарник. Това просто е необходимо...“

Изпълнени с радостни мисли, ние стигнахме до морския бряг и отлетяхме за Джърси. Като пристигнахме в парка, първата ми работа бе да отида при Шеп.

— Какво чувам? — попитах аз. — Изтребил си всички белоухи фазани.

— Точно така — отвърна той. — Всички са измрели. Съжалявам, но е така. Нищо не успях да направя.

— Хайде, глупчо, да вървим да погледнем.

Шеп ме заведе до специално оградено място, в което квачката къткаше между своите, станали вече на една седмица, фазанчета. Всички те бяха чудесни, здрави малки пиленца. Шеп бе взел необходимите предпазни мерки, за да ги държи на абсолютно чист терен, и ние се надявахме, че ако щастието ни се усмихне докрай, ще успеем да отгледаме всичките. Поканих Шеп у нас, отворих бутилка шампанско и пихме тържествено за здравето на белоухите фазани. След несполуките и огорченията, последвали купуването на птиците, най-сетне настъпи часът на ликуването.

РАЗКОПАВАНЕТО НА ПОПОКАТЕПЕТЪЛ

Пейзажът е много по-привлекателен и красив поради внушителната панорама на планинските вериги и причудливите върхове — истинско чудо на природата. Прибавете към това топлия климат, флората и фауната на местността.

Пътеводител на Мексико

Веднъж, след като приключих с четенето на пощата, заразливвах бегло различните списания върху бюрото ми. Вниманието ми бе привлечено от статията на господин Норман Пелъм Райт в списание „Енимъл“^[1]. В нея се говореше за един необикновено малък заек, наречен вулкански заек или тепоринго. Знаех за съществуването на такъв заек, но до прочитането на статията не допусках, че и него го грози опасност от пълно изтребване. Тепоринго живее в много малък ареал: среща се само по склоновете на няколко вулкана около Мексико сити. Дребен е и изобщо не става за ядене, но макар и защитен много строго от закона, честните ловци се упражняват в стрелба по него и обучават ловните си кучета. Господин Пелъм Райт завършваше статията си с призив някоя зоологическа градина или парк да направи опит да се снабди с няколко от тези дребни зайци за създаване на размножаваща се колония, ако те напълно изчезнат в диво състояние.

Помислих си, че това е подходяща задача за тръста. С такова животно лесно можем да се справим, защото беше дребно на ръст. Макар и да ми бе известно, че отглеждането на разните видове зайци не е лесна работа, бях сигурен, че с малко търпение и упоритост ще успеем да се справим. Отпуснах се на стола и се замислих над въпроса. Първо проверих в моите справочници и открих, че с прехраната ще имаме затруднения, както при колобусите, защото вулканският заек живее на много голяма надморска височина из

боровите гори, сред високата трева закатон, с която, изглежда, предимно се храни. Чудех се как ли би се отнесъл към друга зеленина. На второ място стоеше въпросът с надморската височина. Тя можеше да се окаже наистина много голям проблем, защото от Мексико зайците щяха да бъдат пренесени със самолет до Джърси, което означаваше, че от три хиляди метра височина щяха да бъдат спуснати на самото морско равнище. Въпреки това се надявах да се справим някак с тези два проблема.

Известно време размишлявах върху трудностите, но междувременно се наложи да свърша много други работи. Не можех просто да скоча в някой параход и да се отправя незабавно към Мексико. Идеята продължаваше да мъждука в съзнанието ми, но още не бях взел решение, когато получих писмо от господин Пелъм Райт. Странно наистина — аз самият тъкмо се канех да му пиша по въпроса, който вълнуваше и двамата ни — вулканския заек. В писмото си той пишеше, че чул за тръста и работата, която опитваме да вършим, и се осмелил да ни предложи да се заемем с вулканския заек. Уверяваше ме, че лично ще ми окаже необходимата помощ, стига да се заема с улавянето на няколко заека. Дъжеки и аз отдавна мечтаехме да заминем за Мексико, а този повод бе наистина чудесен.

Да се изнесе от някоя страна животно, което се защитава строго от закона, не е чак толкова лесно, колкото изглежда, дори за която и да е известна научна организация. Наложих се двамата с господин Пелъм Райт да започнем дълга кореспонденция с мексиканското правителство, преди да ми разрешат да замина, за да улова вулкански зайци. След известни проучвания установих, че в Мексико има още три застрашени от пълно изчезване вида, също строго защитени от закона. И трите вида бяха птици: цветцал — прекрасна златистозелена птица с алена гръд и дълги, блестящи пера на опашката; рогат хоко — голяма колкото пуйка птица с чудноват, остър рог на челото, както на носорога; дебелоклюн папагал — яркозелена птица с маска от червени пера на „лицето“ и червени оттенъци по крилата и краката. Мексиканските власти ми издадоха разрешително за лов само на вулкански зайци и дебелоклюни папагали, тъй като смятаха, че рогатият хоко и цветцалът са станали твърде редки. Вероятно те имаха свои планове за защита на областта, която населяват тези птици, и скоро щяха да ги осъществят на практика. Получаването на две

разрешителни от четири възможни беше повече, отколкото можех да очаквам, и аз тържествувах от постигнатия успех.

Заехме се да съставим плановете на експедицията. Трябваше да се проектират и построят сглобяеми клетки, да се пакетират различни хранителни продукти, да се направят мрежи. Най-важното бе да намерим параход, който спира във Веракрус, най-близкото пристанище до Мексико сити, защото знаех, че съм длъжен да отида до града, за да засвидетелствувам уважението си към властите. Накрая уредихме всичко, но това ни струваше няколко месеца упорита работа и безброй телефонни разговори и писма. Най-сетне се качихме на парахода и поехме към Мексико.

Групата се състоеше от пет души: Джеки, моя милост, Шеп, (когато е възможно, старая се да взимам подред със себе си някои от сътрудниците на зоопарка, а тъй като ни предстоеше да ловим птици, помислих, че Шеп е най-подходящият), моята секретарка Дорийн (Ан Питърс напусна и постъпи другаде) и Пеги Кеърд, много близка наша приятелка, която работеше дълго време в ВВС, а сега бе преминала на свободна практика. Помолих я да дойде с нас, защото смятах, че може да направи интересни записи на гласовете на животните към снимките, които смятахме да направим по време на лова на вулкански зайци. Взех с нас Дорийн, тъй като е първокласна шофьорка, а ние наистина се нуждаехме от такъв шофьор за районите на Мексико, които щяхме да посетим. Освен това се канех да пиша по пътя нова книга.

След четири седмици параходът „Ремшид“ влезе в пристанището на Веракрус и аз излязох на палубата да погледна града. Весел, жив и топъл град, а във въздуха се носеха такива приятни миризми, че Мексико изведнъж много ми хареса. След влизането ни в митницата веднага разбрах, че никак не е разумно човек да се уповава на първото впечатление. Митничарите из целия свят са трудни хора, но с ловеца на диви животни — два пъти повече, защото той носи със себе си най-невероятни съоръжения, като се започне от машинки за мелене на месо и се стигне до спринцовки. Ето защо те просто не могат да повярват, че единствената цел при пристигането му в страната е да лови животни. Те смятат, че той е някакъв крайно съмнителен пътуващ търговец. Когато планината багаж, който носехме със себе си, бе разположен върху поставката в митницата, той зае около десетина метра, а това бе предостатъчно, за да накара митничаря сериозно да се замисли.

За моя изненада митничарят се оказа жена, при това доста красива. Тя изглеждаше като подобро издание на Ърта Кит и моментално ми хареса. С елегантната си зелена униформа и красивото си смугло лице тя ми вдъхна надежда и аз бях сигурен, че двамата ще се разберем прекрасно. Сърцето ми се сви, когато тя смръщи вежди пред подредения в дълга редица багаж. Оказа се, че не е такава, каквато очаквах — „simpatica“, както казват в Южна Америка. За щастие Пеги ми помогна при превода, защото моят испански не бе достатъчно добър, за да обясня на мексиканската митничарка защо ловя животни. Тя започна да отваря безразборно куфарите и да бърка вътре с ръка. Помислих, че при това темпо ще са ни необходими много часове, ако не и дни. Веднъж в Аржентина митницата конфискува цялата ми ловна екипировка и изминаха седмици, преди да я освободя и започна работата, заради която бях отишъл. Заподозрях с ужас, че това щеше да се повтори и в Мексико сити. След като Ърта Кит разгледа третия куфар (а ѝ оставаха още четиридесет), тя погледна малко надменно към Пеги.

— Всички тези ваши ли са? — заинтересува се тя.

— Да — отвърна Пеги.

Митничарката се замисли за миг, след това повика със знак Пеги на другия край на поставката. Когато Пеги се върна, очите ѝ блестяха зловещо.

— Каза ми, че иска да бъде удовлетворена — съобщи тя.

— Удовлетворена ли? — възкликнах учудено аз. — Какво говориш за бога!

— Ами казва, че ако я удовлетворите, няма да си прави труда да преглежда останалия багаж.

Погледнах Пеги и не вярвах на ушите си.

— Няма ли си мъж тази митничарка? — попитах аз. — Това ми се струва доста странен начин за освобождаване на багаж от митницата.

— Не, не това! — отвърна Пеги и се заля от смях. — Има пред вид някакъв бакшиш.

— Господи! — възкликнах отново потресен аз, защото никога досега не бях правил опити да подкупвам митничари. Все едно, че човек плюе в лицето на началник на полицията.

— Колко, смяташ, трябва да й дадем? — попитах аз, когато се съвзех от смущението.

— Ще отида да я попитам — отвърна Пеги и пристъпи към края на поставката.

След малко тя се върна:

— Каза, че триста песо са достатъчни.

— Колко е това в английски лири? — заинтересувах се аз.

— Около десет лири.

— Добре, дай й колкото иска, и да освобождаваме този проклет багаж.

Извадих портфейла си и подадох парите на Пеги. Тя отиде до края на поставката, където митничарката бе заета с други хора. Очаквах, че предаването на подкупа ще стане с известна предпазливост, която Пеги всъщност прояви. Тя се прокрадна като таен агент, усъмнен в своята маскировка. Накрая митничарката я забеляза, приведе се над поставката с багажа и просто протегна ръка. Пеги пъхна уплашено парите в ръката ѝ и се върна бързо при мен.

— Боже мой! — възкликна тя. — Толкова нахално!

— Нищо, поне освободихме най-сетне багажа — отвърнах аз.

Открихме един престарял гном-носач, който натрупа на купчина багажа ни и каза, че ще уреди да пристигне камион да го вземе, като преди това щял да го отнесе на някакво друго място. В този момент се натъкнах на нова трудност. Докато двамата с Пеги се занимавахме с багажа, Джеки, Дорийн и Шеп се заеха с книгата, необходими за свалянето на нашия лендровър от парахода. Открих ги изтормозени и изпотени, скупчени на едно място в другия край на митницата.

— Готово — обадих се весело аз, — всичко е готово. Багажът е свободен. Всичко стана за нула време... невероятно... Най-добрата система от всички митници по света, които съм виждал досега.

— Тогава ела по-добре и се опитай да оправаш и тази каша — обади се ядосано Джеки. Изглежда, че сме взели други документи за лендровъра.

— О, боже! — изстенах аз. — Отново ли!

Митничарят бе обаятелен. Дори и да искахме, не можеше да се държи по-учтиво. Това обаче не му пречеше да държи твърдо на своето. За съжаление документите ни за лендровъра били неправилно оформени и тук нямало как да се поправят, това можело да стане само

в Мексико сити. Какво би ни посъветвал той? Митничарят сви изразително рамене като патица, отърсваща се от водата. Сеньорът трябвало да отиде до Мексико сити и да вземе необходимите документи за освобождаване на колата. Съжалявал много, но нищо повече не можел да направи. Сбогувахме се съкрушени и обсъдихме създалото се положение.

— Няма какво да се прави — казах аз. — Все едно, налага се да останем един ден във Веракрус, а имаме ангажиран и хотел. Ще наемем кола и ще отидем за документите в Мексико сити.

— Да, прав си — каза Джеки. — Но колко време и пари ще ни струва това. Не мога да си обясня как онези глупаци са направили тази грешка с документите. Те отлично знаеха, че внасяме колата само за няколко месеца.

— Няма смисъл да спорим повече — заключих аз. — Да дадем багажа на гардероб, да се настаним в хотела и да действаме.

Хотел „Мокамбо“, разположен в близките покрайнини на Веракрус, ни възнагради отчасти за всички наши огорчения. Той се оказа толкова причудлив и странен, че за момент отвлече вниманието ни от всички неприятности. Архитектът, който бе проектирал тази огромна сграда, сигурно се е намирал под силното влияние на младия Салвадор Дали или пък е бил някой неуспял морски капитан, защото навсякъде наоколо имаше щурвали от стари кораби. Дори и от тавана на огромния кръгъл хол висеше гигантски щурвал, с диаметър най-малко седем-осем метра. По всички прозорци имаше щурвали и корабни платна. По стените висяха картини на кораби. Останалата част от тази величествена постройка — тя не би могла да бъде удостоена с друго определение — представляваше съчетание от широка дървена стълба, водеща някъде нагоре, открити балкони с изглед над короните на дърветата към морето, и огромни вътрешни дворове с гръцки колони, издигнати като че съвсем случайно и без никаква причина. Сигурен съм, че всеки професионален архитект би изгубил разсъдък си, ако прекара поне една нощ в този хотел, чиято изключителност просто ме изуми.

Останалата част от деня прекарахме в преговори за колата, с която щяхме да отидем на следващата сутрин в Мексико сити, а вечерта отидохме във Веракрус, за да опитаме за пръв път мексиканската кухня. Предупредиха ни, че е отвратителна, затова

бяхме приятно изненадани, когато установихме обратното. Дребните стриди на Веракрус се оказаха най-вкусните, които бях слагал някога в уста където и да е по света, а огромните и тлъсти едри скариди, които се разрязват на две и се пекат на огън върху тенекия — великолепни. Те се изпичат в собствения им сос, а черупките им стават толкова крехки, че може да се ядат заедно с едрата скарида също като някаква необикновена, розова бисквита. Имаше още едно ново за нас блюдо — тортила, палачинка, която може да се яде мека (което на мен не ми харесваше) или изпържена, когато става тънка и ронлива като бисквита. Те се ядат с черен фасул и чудесен лютив сос, приготвян от зелени чушки. Нахранихме се до насита и настроението ни се оправи.

На сутринта Джеки, Пеги и аз се качихме в колата и тръгнахме за Мексико сити, като оставихме Шеп и Дорийн да се наслаждават на охолния живот във Веракрус. Пътувахме сред необикновена природа, която изобщо не очаквахме да видим. Околностите на Веракрус наподобяват тропика — с банани и най-различни други тропически плодове. По-късно, когато започнахме да се изкачваме, картината напълно се промени: появиха се субтропични дървета с прекрасни цветове и форми. След това съвсем неочаквано навлязохме в борова гора, където беше толкова прохладно, че трябваше да облечем вълнени фланели. Пресякохме огромна гола равнина и след малко в далечината пред нас се показаха вулканите Попокатепетъл, Икстаксиуатъл и Ахуско. В подножието им бе надвиснал огромен, сиво-бял облак.

— Това е Мексико сити — каза Пеги.

— Какво?... Да не искаш да кажеш, че този облак? — попитах аз.

— Точно той — отвърна тя. — Така ми го описаха. Това е смог.

Не можех да повярвам на очите си.

— Какво говориш, нима това е смог? Хората сигурно се задушават в него.

— Говорят — каза Пеги, — че мексиканците имат най-лошия смог в света.

— Хм! Виждам колко приятни ще бъдат предстоящите ни два дни.

Пресякохме покрайнините на града, които бяха в доста окаяно състояние, но щом започнахме да навлизаме в града, се показаха много красиви, предимно съвременни сгради. Това, което каза Пеги за смога, се оказа истина. Миризмата във въздуха бе просто непоносима:

пушеци от дизелово гориво, дим, изпарения от бензин, мирис на човешки тела, всичко бе се примесило така, че имахме чувството, че дробовете ни никога вече няма да се очистят. При улично задръстване, което често се случваше, не ни оставаше нищо друго освен да вдигаме догоре стъклата на колата с риск да се опечем живи или да вдишваме веднъж на пет минути, за да не хванем рак на белите дробове. Не можех да си представя как живеят и работят хората в Мексико сити. Настанихме се в хотел, след което Джеки и Пеги тръгнаха да се оправят с лендровъра, а аз се възползувах от удалата ми се възможност да се обадя по телефона на всички адреси, с които разполагахме, да съобщя за нашето пристигане и за това, което възнамерявахме да правим. Навестих и господин Пелъм Райт; той се оказа много любезен и услужлив и ми даде редица ценни сведения. След това двамата отидохме при доктор Корзо, който ръководи защитата на фауната в Мексико сити, и при неговия заместник — доктор Моралес. Обясних на доктор Корзо намеренията си и той с готовност ги одобри. Въпреки това не се съгласи да ми издаде разрешително за рогатия хоко, макар че го молих със сълзи на очи. Щели да създадат специален резерват, където хоко щял да бъде специално охраняван, без опасност от браконьерство. Макар и да бях разочарован, че не успях да го трогна, поне ми беше приятно да узная, че се върши нещо конструктивно за запазване на рогатия хоко в диво състояние.

Служителите от кантората на „Шел“ в Мексико сити бяха безкрайно услужливи към нас, дори получавахме на техен адрес нашата поща. Един ден, когато отидох да проверя дали нямаме никакви писма, ме забеляза управителят, господин Макдоналд, и ме покани в кабинета си.

— Кажете ми — обърна се той към мен. — Зная, че групата ви е от пет души, но все пак нямате ли нужда от допълнителна помощ?

— Впрочем... би могло... — започнах много предпазливо аз, тъй като си помислих, че вероятно има някоя неомъжена още леля, която от детинство обожава животните и сега би желала да се присъедини към нашата експедиция. — Защо се интересувате?

— Знаете ли, познавам един младеж — отвърна той. — Чудесно момче, познава страната като петте си пръста, естествено, говори испански и много се увлича по животните. Той е студент в

университета, но до започване на занятията има още два месеца, та си помислих, че може да е подходящ за вас. Има и собствена кола, която също може да ви е от полза.

Това ми прозвуча извънредно обещаващо. Ние имахме нужда от второ превозно средство и проучвахме възможността да наемем кола, но цените бяха астрономически и не можехме да си го позволим. Ако този човек имаше собствена кола, поне се решаваше нашият проблем.

— Как се казва? — попитах аз господин Макдоналд.

— Дикс Бранч — отвърна той. — Да му кажа ли да намине в хотела и да ви се обади? Това не ви ангажира ни най-малко с каквото и да е.

— Добре, кажете му да дойде днес следобед. Около пет часа.

В пет часа слязох във фойето на хотела и видях висок, дългокрак и добре сложен младеж с дълга черна коса, която почти закриваше челото му, и със замислени очи. Той незабавно ми хареса, макар че след петминутен разговор разбрах, че се отнася твърде сериозно към живота, дори прекалено сериозно. Обясних му целта на нашето пристигане и го попитах каква е колата му. Когато ми каза, че е мерцедес, настроението ми се повиши, а когато я огледах, установих, че има огромен багажник, който можеше да побере половината от екипировката ни. Казах му, че ако желае да се включи в експедицията и ни помага, ще поема всичките му разходи. Той се съгласи. От този момент Дикс ни стана безценен помощник. Не само че познаваше всички главни и второстепенни улици на Мексико сити, местата, където можехме да се нахраним превъзходно, най-добрите магазини, от които да купим необходимите ни неща, но притежаваше и безгранично търпение при сблъсък с бюрокрацията, от което се нуждаехме особено много по време на последните етапи от нашето пътешествие.

Джеки и Пеги нямаха късмет по въпроса с лендрюувъра. Просто ги прехвърляха от служба в служба и всяка вечер се връщаха уморени и раздразнени. Това се проточи цяла седмица. Един ден Дикс и аз седяхме в необикновения, изпълнен с палми салон на хотела и пиехме разхладителни напитки. Джеки и Пеги се върнаха и се отпуснаха уморено върху столовете.

— Най-сетне уредихме всичко — каза Джеки.

— Прекрасно! — отвърнах аз. — Не изглеждате много възторжени.

— Какъв ти възторг — обади се Джеки. — Знаеш ли какво е станало? Тези глупаци във Веракрус — грешката е тяхна. Документите ни са в ред. Можеха веднага да освободят лендровъра. Сбъркали са просто номерата.

От гърдите на Пеги се отрони въздишка.

— Не искам повече да стъпя в правителствено учреждение — заяви тя.

— Значи можем да отидем да си вземем лендровъра, така ли? — попитах аз.

— Да. Всичко е уредено — отвърна Джеки. — Обадох им се по телефона във Веракрус и здравата ги насолыха, та поне ми поолекна. Утре можем да се връщаме обратно.

Докато се връщаме, изложих плана си на Дикс. Макар и да не ми разрешиха лова на рогатия хоко и на кветцала, исках поне да зърна обитаваната от тях местност. Ето защо предложих след освобождаването на лендровъра и подреждането на багажа първо да пресечем Мексико и след това да се спуснем надолу към гватемалската граница, където живеят тези птици. Смятах, че така ще получим добра обща представа за Мексико, както и да посетим en route много интересни места. След това щяхме да се върнем обратно в Мексико сити, да си устроим там основен лагер и да се изкачим по склоновете на вулкана за тепоринго.

Измъкнахме най-сетне нашия лендровър от прегръдките на сега угоднически настроените и примирени митничари, подредихме багажа и оставихме под попечителството на страхотния хотел „Макамбо“ вещите, които нямаше да ни бъдат необходими. След като приключихме с всичко това, една сутрин, когато пукваше зората, потеглихме към брега на Тихия океан и по-нататък — към границата с Гватемала.

Не си спомням да съм пътувал някъде из света през такава необикновено разнообразна страна и за толкова сравнително кратко време. През първата част от нашето пътешествие пресякохме субтропичните равнини около Веракрус, пресечени от много протоци и канали, където видяхме и много птици. Над шосето прелитаха лодкоопашати, враноподобни дроздове на огромни ята, приличащи на струпвания от малки черни свраки с къси и дебели клюнове. Из протоците и каналите, гъсто обрасли с най-различни водорасли, се виждаха много якани — своеобразни дребни птици с издължени пръсти, които им дават възможност да стъпват върху водните растения на повърхността на водата. Като ги видите как се поклащат делово върху водните лилии и другите растения, на пръв поглед може да ги сбъркате с шотландски тетреви, но когато колите ги подплашиха и те излетяха, ние забелязахме яркожълтата вътрешна част на крилата им. Видяхме и много лодкоклюни чапли, които според мен са най-тъжните птици: с масивен лодкообразен клюн и огромни наскърбени очи те

седяха накацали по дърветата с увиснали към гърдите клонове и приличаха на траурно събрание на патета на Уолт Дисни.

Минавахме край села и градове, обгърнати от блещукащата синя омара на палисандровите дървета. Къщите бяха като че потънали под тежестта на огромни декоративни храсти бугенвиллии — пурпурни, розови, оранжеви, жълти и бели. След това пътят се заизкачва нагоре и ние минахме през една почти тропическа гора: от клоните на дърветата се спускаха огромни водопади зеленикав испански мъх, а стволите им почти не се виждаха от орхидеи и други израснали върху тях епифити. Стръмните банкети на пътя бяха покрити със същински килим от по-дребни растения и храсти, особено от големи струпвания на огромна папрат. Растителността бе толкова разнообразна и необикновена, че проклинах оскъдните си познания по ботаника.

Докато пътувахме през тази великолепно местност заваля: заваля така, както вали само в тропиците. От небето се лееше пороен дъжд, настана същински потоп. Пътят се превърна в опасна киша, а видимостта намаля до няколко десетки сантиметра. Джеки, Дорийн и Шеп пътуваха с лендровъра, а Пеги, аз и Дикс водехме отпред с мерцедеса. Оставихме ги зад нас, тъй като, ако по една или друга причина нашата кола затънеше, лендровърът лесно можеше да ни издърпа. По едно време от огромната сива водна завеса видимостта съвсем намаля и за да ми минава по-бързо времето, започнах да чета отделни извадки от един занимателен пътеводител, на който имах щастието да попадна в Мексико сити.

— Нали няма да стигнем до Акапулко? — обърнах се аз към Дикс, защото знанията ми за Мексико бяха твърде оскъдни.

— Не — отвърна навъсено Дикс. — Изобщо не те съветвам да отиваш там. Обикновено място за развлечения.

— Но според тази книга мястото е възхитително. Чуйте само: „Своеобразната топография предлага внушителна панорама: тихи и кристалночисти големи и малки заливчета; плажове с разбиващи се в тях огромни вълни, които си заслужава да се видят; водата е топла, а също и климатът (25 градуса), има лек ветрец почти през цялата година, тъй че трябва да носите леко облекло. Почти винаги е слънчево, обикновено вали нощем. Местните жители спазват древните обичаи, особено по отношение на облеклото.“

— Чудесно! — възкликна Пеги. — Колко жалко, че няма да отидем.

Точно в този момент се спуска гума и двамата с Дикс се заехме да сменим колелото, макар че Дикс свърши по-голямата част от работата. Пъхнахме се мокри до кости в колата и продължихме да пълзим като охлюви под изливащите се отгоре ни потоци вода. Избърсах лицето, косата и ръцете си и се заех отново с четенето на моя пътеводител.

— А, това място непременно трябва да посетим — казах аз. — Само послушайте: „Благодарение на умерения си климат, ясното небе и слънчевото време почти през цялата година това място е идеално за почивка. Гостоприемството и дружелюбието на местните жители дават възможност на гостите да се чувствуват като у дома си, тишината на този град представлява истинско успокоително средство за онези, които търсят спокойствие за разнебитените си нерви от напрежението в сегашния начин на живот, разпространен почти навсякъде по света. Съветваме ви да посетите църквата, живописния главен площад, а така също и пазара.“

След малко дъждът спря, а не след дълго излязохме от тропическата гора. Поради необикновеното разположение на растителността в Мексико веднага навлязохме в растящата на по-голяма надморска височина борова гора. Небето се изясни и ние спряхме да прием кафе, предвидливо приготвено от Джеки. Докато преди десетина минути се потяхме от тропическата горещина, сега стана толкова прохладно, че бяхме принудени да облечем топли дрехи, каквито ни попаднаха под ръка.

По-нататък пътят като че побесня: снижаваше се с лъкатушене към долини, изкачваше се стръмно по височини или ги заобикаляше. Растителността ставаше все по-необикновена. В долините се срещаше изобилната растителност на тропиците, после, само след няколкоминутно изкачване по криволическия път, излизахме на някоя огромна, открита и изгорена от слънцето местност, суха и безводна, обрасла с редици останали напълно без листа дървета с изумително красиви, сребристочервени стъбла. Както стъблата, така и клоните бяха толкова извити, че миля след миля ни се струваше, че минаваме край огромен и застинал в причудливи форми кордебалет. После, след някой завой, червените дървета неочаквано изчезнаха. Вместо тях се издигаха все така криви, но сребристосиви дървета, които блестяха

почти като метал там, където ги докосваха лъчите на слънцето. И по тях нямаше нито едно листо.

Още един завой и дърветата изчезнаха напълно, на тяхно място се появиха гигантски кактуси, някои от които бяха високи до шест-седем метра. Те бяха от рода на канделабрите, което означава, че са разклонени, от главното стъбло стърчат на всички посоки клонки и им придават вид на необикновени зелени свещници, обрасли гъсто на планинския склон. В синьото небе бавно кръжаха някакви ястреби, които приличаха на малки черни кръстове. През пътя често минаваше в галоп по някоя земна кукувица (пътен бегач) — странна малка птица с качулка, дълга опашка и огромни плоски стъпала. При бягане краката ѝ почти докосват клюна, а тя самата е приведена така целеустремено напред, като че се кани да подобрява световния рекорд по бягане на една миля. Изобилието на птици и пищната растителност ме изпълваха с желание да спираме по-често по пътя, но аз знаех, че това ще се окаже пагубно за нас, тъй като краткият срок на пребиваването ни в Мексико се определяше от валутата, отпусната ни с нежелание от английската банка. Ние просто се състезавахме с времето.

По-късно пристигнахме в малкото градче Туле. Неизвестно защо Дикс паркира внимателно колата край оградата на някакъв малък парк с църквица в него. Лендроувърът спря непосредствено зад нас.

— Защо спираме тук? — заинтересувах се аз.

— За да видим Дървото — отвърна Дикс с присъщия си малко мрачен тон и посочи написаната с големи букви табела. — Пеги иска да го види.

— Какво е това Дърво? — попитах аз.

— Нима не знаеш? — обърна се развълнувано Пеги към мен. — В Мексико няма човек, който да не е дошъл да го види.

Погледнах към пътя. Освен играещите в прахта три момиченца с големи очи и раздърпани дрешки не се виждаше друга жива душа.

— Не виждам туристите да се тълпят да видят това чудо — отвърнах аз.

— Ти трябва непременно да дойдеш да го видиш — настоя упорито Пеги.

— В такъв случай непременно ще дойда — съгласих се аз. Излязохме от колата и до ушите ни долетя някаква особена музика от флейта в съпровод на барабан. Влязохме през портата в малкия парк около църквичката и точно там, над нея, се извисяваше Дървото; около основата му грижливо бе издигната ограда. При вида му дъхът ми просто секна. Не само от невероятната му височина — всъщност, струва ми се, бях виждал и по-високи дървета, а от исполинските му размери: огромен, извисен като кула конус от шумолящи листа; ствол, пред чиито размери човек остава с отворена уста; корени, дръзко впити в земята като нокти на огромна хищна птица, сграбчила земята като птицата Рух от приказките на Синдбад или нещо подобно. Не знаех нищо за историята и възрастта на Дървото, но дори аз с цялото си невежество разбихах, че това е дърво на дърветата. То беше наистина необикновено и зашемети всички ни, с изключение на Дикс, който го бе виждал и по-рано. И той обаче го гледаше с благоговение, защото изпитваше голяма слабост към дърветата.

— Казват — съобщи Пеги с приглушен глас, като че се намираше пред божество, — казват, че е на три хиляди години. То е било голямо дърво, много голямо дърво, защото когато тук пристигнал Кортес, местното население му го показало.

Вдигнах глава към огромния фонтан от листа над мен и си помислих, че в такъв случай Дървото е било млада фиданка хиляда години преди нашата ера.

Освен нас при Дървото бяха само един възрастен сляп индианец с парцаливи, избелели дрехи и смачкана сламена шапка, който свиреше на флейта някаква странна, тайнствена, като че ориенталска мелодия, и изправеното до него шест-седемгодишно момченце, което изпълняваше някакви много заплетени удари върху барабан. Те не ни обърнаха никакво внимание.

— Какво, смяташ, правят? — попитах аз Пеги, тъй като те не се обърнаха към нас и следователно нямаха намерение да спечелят някое

и друго песо със своето изпълнение.

— Басирам се, че свирят на Дървото — каза Джеки.

— Може и така да е — отвърнах аз. — Пеги, отиди да ги попиташ.

— Всъщност, не ми се иска да ги безпокоя — отвърна Пеги, която в подобни случаи проявяваше срамежливост.

Случаят ни помогна, защото точно в този момент старецът свали флейтата, изтри уста и остана с лице към Дървото, момченцето престана да барабани, сведе надолу глава и зарови из прахта с босия си крак.

— Хайде... хайде, попитай го — подканих аз Пеги.

Пеги тръгна боязливо и чухме как заговори стареца. Тя се върна със сияещо от задоволство лице.

— Свири на Дървото — каза тя. — Свири на Дървото!

— Виждаш ли! — обади се победоносно Джеки. — Знаех си!

— Какво свири на дървото? — попитах аз.

— Не ми се искаше да го питам — отвърна Пеги. — Струваше ми се, че е..., че е малко невъзпитано.

— Във всеки случай си заслужава да го запишеш — предложих аз.

Пеги извади от колата магнетофона. Старецът поднесе отново флейтата към устните си, обърна слепите си очи към Дървото и засвири, а Пеги записа цялата мелодия.

Дали старецът не свиреше изпълнен с надеждата, че то ще му върне зрението? Или пък просто затова, че е дърво на дърветата? Никой от нас нямаше желание да го попита, затова след малко си тръгнахме. Седнахме в колите и потеглихме под жалните звуци на флейтата и ударите на барабана, с които слепият старец и момченцето изказваха почитта си на огромното дърво.

Макар и прекрасно, пътешествието ни към гватемалската граница, където се надяхахме да видим рогатия хоко и цветцала, се оказа напълно безуспешно. То завърши в село Сан Кристобал, откъдето не можехме да продължим по-нататък, защото по това време в Гватемала имаше някакви политически вълнения. Предупредиха ни, че през границата в двете посоки минават разни въоръжени групи и че ако дръзнем да продължим, може да се натъкнем на някои от тях и да станем жертва заради екипировката, облеклото и парите, които

носехме със себе си. Върнахме се обратно с голямо нежелание и се насочихме отново към Мексико сити.

След завръщането ни в столицата решихме, че ще ни излезе поевтино, ако наемем квартира. С помощта на един приятел от „Шел“ успяхме да намерим идеално жилище: в центъра на града, с три спални с по две легла, две бани, огромна всекидневна и кухня. След като се настанихме, всеки се зае със своите работи: женската половина от групата тръгна по магазини и екскурзии, а Дикс, Шеп и аз — на лов за зайци.

Реших да направим първия опит на самия Попокатепетъл. И така рано една сутрин натоварихме екипировката в колата и потеглихме към гигантския вулкан. Колкото по-нагоре се изкачвахме, толкова по-студено ставаше. От височината на огромната чаша, образувана от кратера на вулкана, в бледата утринна светлина виждахме пъстроцветната покривка на Мексико сити с отблясъци от различни светлини — в този утринен час все още не се бе образувал пушек. През втората половина на деня от същото място градът изобщо не можеше да се види.

В подножието на Попокатепетъл имаше няколко малки хотелчета. Избрахме най-приличното от тях и отседнахме в него. Собственикът се оказа словоохотлив и хитър мексиканец. Разпитахме го за вулканските зайци, тъй като самият той се оказа страстен ловец и имаше две ловни кучета. Той ни каза, че заекът се среща високо, до границата на снега на вулкана, и че щял да се опита да ни свърже със свой приятел, който според него щял да ни помогне. Докато чакахме да се появи приятелят му, ние продължихме с колата нагоре по вулкана, докъдето позволяваше пътят, в самите дълбини на Националния парк „Попокатепетъл“. Ако срещнехме конните горски пазачи, според мен те сигурно щяха да ни информират за местонахождението на тепоринго. Пътят криволичеше нагоре по вулкана и не след дълго навлязохме в гъста борова гора. Под боровете като огромни невчесани перуки растеше на златисти туфи тревата закатон. Най-сетне слязохме от колата; всичко наоколо бе прекрасно, а въздухът толкова студен и толкова чист, че отначало едва го поемахме с дробовете си. Над нас беше върхът на вулкана, който се извисяваше като исполински снежен купол. С мъка открихме един от горските пазачи, който се оказа доста разговорлив. Да, знаел за вулканските зайци, виждал ги доста често из

различни части на парка и по другите склонове на вулкана. Всъщност, заяви той гордо, уловил два такива заека.

— Къде са? — запитах го аз.

— Как къде? Изядох ги — отвърна той.

Тепоринго е животно, което поне на книга е строго защитено в Мексико, а ето какво ми заявява горски пазач от национален парк. Това е обичайно не само за Мексико, а и за други райони по света, където според мен животните са защитени „само на книга“.

След като се уверихме, че въпреки старанията на пазача бяха останали тепоринго, ние се върнахме в хотела. Собственикът беше преорал земята, но бе открил своя приятел и го бе довел да се срещне с нас. Той беше огромен, добре сложен мъж с грамадно сплескано лице като лицата на най-отблъскващите дървени маски от времето на майте, но с подвижни и хитри очи, които изглеждаха твърде малки за едрото му лице. Той знаеше много неща за местонахождението и навиците на вулканските зайци. Каза ни, че може да се заловят само като се изкопаят от земята. Това било убийствен труд, но според него той, Дикс, Шеп, аз и още двама души ще успеем да се справим. И така уговорихме се още на другата сутрин да се изкачим отново на вулкана и да започнем първия лов на зайци.

Аз прочетох всичко, което успях, за вулканския заек и неговите навици, но то се оказа твърде малко, защото, изглежда, никой не го бе изучавал, както трябва. Узнах, че живее само в тревата закатон и се храни изключително с нея. Един специалист дори пишеше, че тези зайци се хранят с ароматния див джоджен, но ние дори не видяхме такова растение. Скоро установихме, че ловуването в тревата закатон не е лесна работа. Тя е светлорозовожълта, висока е почти един метър и расте на огромни туфи в меката черна вулканична почва.

В тази почва вулканските зайци копаят дълги и сложни проходи. Под надвисналата им отгоре трева закатон те прокопават цял лабиринт от малки тунелчета. Зайците, изглежда, излизат върху туфата и ядат както старата, така и младата трева, като оставят само нещо подобно на ръб от трева около краищата на туфата, защото видяхме гладко опасани туфи, които приличаха на окосени ливади. Изкачвахме се по склоновете на Попокатепетъл, на около три хиляди метра височина, движехме се бавно и се оглеждахме внимателно във всички посоки, за да открием следи от вулкански заек. Струваше ми се, че няма никаква

надежда да видим заек, тъй като шумът от двигателя на колата щеше да го накара да потърси веднага убежището на своята дупка. За мое най-голямо учудване след един завой обаче зърнахме един тепоринго, застанал като часовой на върха на голяма туфа закатон.

Въпреки че спряхме доста шумно колата, тепоринго продължи да седи благовъзпитано върху своята туфа, без да ни обърне никакво внимание. Макар и да се намираше само на около десетина метра от нас, аз започнах да го разглеждам внимателно и жадно с бинокъла. На големина беше приблизително колкото домашния заек, известен под името холандско джудже — с други думи колкото добре охранено морско свинче. Малките му закръглени ушички бяха прилепнали плътно към главата и отначало трудно се забелязваха, а опашка изобщо не се виждаше. Козината му бе предимно кафява, с малки бели кръгчета около очите, а там, където я огряваха лъчите на слънцето, тя преливаше в зелено. След като се убедих, че това действително е животното, заради което бях изминал толкова дълъг път, а не някой друг вид от обитаващите Мексико зайци, всички излязохме от колата. В този момент тепоринго издаде лек писък, наподобяващ звука, който се получава, когато се прокара мокър палец върху надутото детско балонче — само че по-пронизителен, — подскочи нагоре във въздуха, падна отново върху туфата трева, на която дотогава седеше, като я използва за трамплин, пъкна се в закатона и изчезна от погледите ни.

Ние незабавно се заловихме за работа. Оградихме цялото място с мрежа, после започнахме да търсим под закато на буци пръст, за да запушим вероятния изход на дупката на заека. След това насочихме вниманието си върху дупката, през която според нас изчезна заекът, и започнахме да копаем. Дикс, Шеп и аз не бяхме свикнали с тази надморска височина и най-малкото движение ни караше да се задъхваме. Дори поставянето на мрежата, една най-обикновена работа, ни умори толкова, че захриптяхме като престарели товарни коне на път за кланицата. Копаенето, най-меко казано, се оказа уморително за нас и не след дълго ние седнахме и оставихме всичко в ръцете на тримата ловци. Те не възразиха ни най-малко, а продължиха много енергично да копаят, защото височината очевидно изобщо не им влияеше. Те изкопаха цяла планина пудрообразна черна вулканична пръст, разкриха дупката, но вътре нямаше нищо. Стана ясно, че съществува страничен, неоткрит и незапушен от нас тунел, през който заекът бе успял да избяга. Горчиво се разочаровах и разбрах, че залавянето на тепоринго по този начин няма да е никак лесно. Независимо от всичко продължихме по склона на вулкана, открихме нов участък, за който знаехме, че се населява от зайци, и отново се заловихме за работа.

Първо търсехме дупка, пред която имаше пресни животински изпражнения, за да сме сигурни, че не е празна. После повтаряхме отново целия труден процес по запушване на останалите дупки, които откривахме наоколо, и едва тогава започвахме да копаем. Пет пъти повторихме цялата процедура и петте пъти всичко бе напразно. Щастието ни се усмихна едва на шестия опит. Както копаяше, един от ловците внезапно издаде някакъв нечленоразделен звук, падна на колене в черната пръст, пхна ръце в останалата част от дупката и измъкна едно младо, светлооко и съвсем жизнено зайче. Отначало животинчето се опита да се съпротивява, след това изобщо престана да се движи и замря в ръцете му. Уплаших се да не би да е получило шок, затова определихме набързо пола му — оказа се женско — и го пренесохме внимателно в една от клетките.

Знаех, че пленените зайци изпадат в паника: като смятат, че неприятелят е наблизо, те се хвърлят силно върху дървената или телената преграда на клетката и лесно могат да се самоубият. Ето защо, докато слагах в клетката нашия първи тепоринго, изпитвах малко страх да не би той да постъпи по същия начин. Бях приготвил

дори палто, което да хвърля върху клетката, за да може заекът да се почувствува по-сигурно, но тепоринго просто се сви в единия ъгъл и започна спокойно да ни гледа. След малко посегнах колебливо с ръка и докоснах леко телената мрежа, за да видя как ще реагира.

Останах слисан, когато тепоринго подскочи леко, приближи мрежата и подуши пръста ми. Той се държеше като питомен и беше толкова спокоен, като че бяхме заловили домашен, а не див заек.

Свечеряваше се и залязващото слънце обагряше огромната снежна шапка на Попокатепетъл в нежни розови тонове. След като се полюбувах на нашия трофей, реших, че най-добре ще бъде да го занеса в Мексико сити, за да видя как ще се приспособи, преди да продължа лова.

По пътя мислих за вулканските зайци. Беше ясно, че ако продължим да ги търсим на тази надморска височина, ние тримата ще бъдем съвсем безполезни като ловци, но аз знаех, че тепоринго се среща на малки групи също по по-ниските склонове на огромния вулкан. Най-разумно според мен бе да прибягна до метода, който бях използвал в много части на света: да заинтересувам селяните в селата около вулкана и да им предложи прилична цена за всеки донесен здрав заек. Но преди това исках да се убедя, че заловеният от нас тепоринго ще се приспособи към условията на пленничеството. Горчивият опит ме бе научил, че залавянето на животни е едно, а отглеждането им — съвсем друго нещо.

В градската квартира поставихме благоговейно телената клетка с тепоринго върху разгънат вестник по средата на гостната стая, след което се отправихме към един от местните пазари и накупихме най-различни плодове, зеленчуци и друга зеленина. Когато се върнахме от пазара, заварихме тепоринго все така спокоен, както в първите минути след залавянето. Пригответихме внимателно храната и преброихме внимателно всичко — толкова и толкова парченца от това, толкова от онова, толкова късчета ябълка и тъй нататък, за да знаем точно какво е дадено, какво е изядено и какви са предпочитанията на заека. После поставихме всички лакомства в клетката, покрихме я, за да бъде заекът спокоен, и излязохме.

Отпразнувахме успеха си с хубав обяд и след около три часа се върнахме. Свалих внимателно покривалото от клетката, за да видя дали заекът е хапнал нещо. Обикновено на току-що заловено животно

е необходимо известно време, докато се нагоди към новите условия, а и храната бе съвсем необичайна за тепоринго. Просто не повярвах на очите си — той беше изял почти всичко с изключение на някаква трева, която явно не му бе харесала. Бе изял и ябълката, която не очаквах дори да докосне. Колкото и да ме зарадва този резултат, знаех, че трябва да почакаме още няколко дни, за да се убедим, че новата храна няма да му навреди: да му причини ентерит или някое подобно заболяване, от което можеше лесно да умре. Засега обаче всичко вървеше толкова добре, че просто не можехме да повярваме.

На следващия ден оставихме нашия пръв тепоринго на грижите на Джеки, а Дикс, Шеп и аз проучихме разположените по ниските склонове на Попокатепетъл села. Те бяха много, но колониите от тепоринго бяха близо само до две от тях. Разговаряхме с кметовете на тези села, обяснихме им какво искаме, и за всеки донесен здрав заек предложихме цени, които бяха цяло състояние за бедните мексиканци. Оставихме им достатъчно клетки и обещахме да се върнем след два дни, за да видим какво са успели да направят.

Два дни наблюдавах като ястреб заека: опасявах се да не се появят никакви признаци на изтощение или безпокойство, но той беше спокоен и ядеше с явно наслаждение почти всичко, което поставяхме в клетката. От цялата си душа се надявах, че жителите от двете села ще постигнат успех, защото престоят ни в Мексико приближаваше своя край и макар да имахме онова, за което бяхме пристигнали, единственият женски заек не бе от кой знае каква полза. Искахме да заловим толкова, за колкото имахме разрешение, тоест десет екземпляра, като се надявах поне четири да бъдат мъжки. Тогава можехме да създадем колония и да се надяваме на потомство.

След като се убедих на дело колко трудно се ловят тепоринго, сложих мислено кръст на другия вид — дебелоклюния папагал, за който имах разрешително за лов, тъй като смятах, че няма да ни стигне времето. Но докато чакахме да минат двата дни, неочаквано щастието ни се усмихна. Бяха ми споменали за някакъв търговец на животни, чийто магазин се намирал в покрайнините на града, и макар да знаех, че властите следят внимателно да не се търгува със строго защитени животни, реших, че си заслужава да видя с какво разполага магазинът. Зарадвах се много, когато видях клетка с три двойки дебелоклюни папагали — подвижни, пищни, с хрипливи гласове, с палави

пламъчета в очите и без нито едно оскубано перо. След доста продължително пазарене купих и трите двойки и ги пренесох победоносно до квартирата. Птиците бяха прекрасни, чудесно оцветени, млади и съвършено здрави. Шеп изпадна във възторг, а аз бях доволен, че ги открихме без никакви усилия. Въпреки това тепоринго не ми излизаше от главата. Един хванахме, но ударът щеше да е голям, ако не успеехме да се снабдим преди заминаването с повече. В такъв случай трябваше да пуснем женската там, където я заловихме, като проваляхме по този начин цялата експедиция.

Дните минаваха, ние редовно посещавахме двете села, но всеки път се връщахме с празни ръце. Уверявах ни, че копаели непрестанно, но безуспешно, и аз напълно им вярвах, не можех да направя нищо друго освен да повиша предлаганата от нас цена до астрономически размери, с надеждата, че това ще ги подтикне да продължат, независимо от неуспеха. Аз падах все повече и повече духом.

И ето един ден щастието като че най-после ни се усмихна. Ние се отправихме на едно от нашите редовни посещения по селата. Щом спряхме на пращната главна улица пред къщата на кмета в село Парас, той се втурна към нас сияещ и размахал ръце. Разбрахме, че най-сетне бяха успели. Кметът ни преведе през къщата си до едно малко задно дворче и там, в оставените от нас клетки, зърнахме три тепоринго. Животинчетата нямаха никакви наранявания, те седяха спокойно в клетките и като че пленничеството не ги тревожеше ни най-малко, както първият уловен заек. Извадихме ги внимателно, за да определим пола им, и радостта ми малко се помрачи, защото се оказаха само женски. Независимо от всичко по-добре беше да имаме четири тепоринго, отколкото един. Разплатихме се с тържествуващия кмет и отнесохме зайците в апартамента. Отначало ги поставихме по два в клетка, но скоро установихме, че имат заядлив характер, и трябваше да ги настаним поотделно.

Новите зайци свикнаха с необичайната за тях храна също така бързо, както и първият, и това бе обнадеждаващо. Най-много се безпокоях, че времето на престоя ни изтичаше. Оставаха още няколко дни до отлитането на Шеп с животните за Джърси, а ние все още не бяхме уловили разрешения ни брой вулкански зайци. И най-важното — все още нямахме мъжки заек. Два дни след заминаването на Шеп трябваше да тръгнем за Веракрус, за да се качим на парахода, така че не ни оставаше никакво време за лов на нови зайци. Обикаляхме всеки ден селата, поощрявахме селяните да продължават търсенето и повишихме цената до абсурдно големи суми, но макар и да се трудеха упорито, хората не успяваха да заловят нито един тепоринго. Изпаднах в отчаяние и реших, че ми остава само една възможност. Взех Дикс за преводач, отидох отново при д-р Моралес в Министерството на земеделието и му обясних моето затруднение. Изтъкнах, че за мен беше пълно поражение да отнеса само четири тепоринго — при това само женски, — след като направих такова дълго пътешествие и изхарчих толкова много пари, за да се сдобия с вулкански зайци. Не можеше ли да се прехвърли моето разрешително на името на Дикс, който ще се опита да улови след нашето заминаване още шест тепоринго. Бях сигурен, че сред тях ще има и мъжки екземпляр. За мое

облекчение д-р Моралес се отнесе с разбиране. Той схвана положението ми и веднага даде съгласието си за прехвърляне на моето разрешително на името на Дикс. Просто не знаех как да му благодаря.

Следващите двадесет и четири часа бяха изпълнени с непосилно напрежение. Трябваше да се направят транспортни клетки за тепоринго и една специална клетка за дебелоклюните папагали — не само лека (за пътуване със самолет), но и достатъчно здрава, тъй като папагалите имаха страшно силни клюнове. Те можеха само за четвърт час да разрушат дървена клетка, а никак не ми се искаше да се измъкнат на свобода в самолета, пресичащ Атлантика.

Настъпи денят, в който Шеп трябваше да замине със скъпоценния товар, и всички отидохме да го изпратим на летището. Той обеща да предаде на Ката да ми се обади по телефона два дни след пристигането му, за да ме уведоми как се чувствуват нашите вулкански зайци. Ние установихме, че е много по-просто да се свързваме с тръста по телефона, отколкото по телеграфа, защото телеграмата пристигаше в такъв изопачен вид, че човекът, на когото я изпращахме, беше принуден да отговаря с молба да му поясним какво сме искали в началото. След като това ни се случи два-три пъти, стана ясно, че е много по-евтино да се телефонира.

След два дни Ката ми се обади по телефона. Съобщи ми, че вулканските зайци, папагалите и Шеп са пристигнали благополучно. Зайците вече посвиквали, също и папагалите и изобщо всичко било наред. От плещите ми падна огромен товар, но все пак оставаше въпросът, дали Дикс ще успее да намери още тепоринго, сред които да има и мъжки екземпляр. Толкова често го инструктирах, че сигурно бях му омръзвал. Настоявах да определя много внимателно пола на всички зайци и да не взема повече женски, да ги пуска на свобода, като продължи дотогава, докато не осигури мъжки екземпляри. Той вече знаеше как да храни зайците и да се грижи за тях, как да ги подготви за пътуването, така че не се безпокоях за това. Знаех, че вродената му любов към животните и неговата чувствителност ще го накарат да положи необходимите грижи за тях. Можехме вече да се отправим отново за Веракрус, където се качихме на парахода. Пътешествието беше прекрасно, но не мина без огорчения. Ако Дикс се справеше със задачата си и ни изпратеше поне един мъжки тепоринго, можех да

смятам, че експедицията е била успешна. Не ми оставаше нищо друго, освен да стискам палци и да се надявам.

Първата ми работа след пристигането ни в Джърси бе да проверя как се чувствуват тепоринго. От Джил, момичето, което се грижеше за тях, узнах, че на деветнадесетия ден най-възрастната женска родила близнаци. Два дни всичко вървяло нормално. След това намерили малките мъртви в гнездото. Смятам, че причина за смъртта им е била небрежността на майката. Бяхме огорчени, но едва ли имахме право да виним майката — все пак тя бе заловена бременна и бе пренесена от много голяма надморска височина в обвит от пушек град, а след това транспортирана със самолет до Джърси. Всъщност, преди да бе успяла да се приспособи към обстановката, тя се бе изправила лице в лице с проблема за отглеждането на две малки.

Седмиците минаваха, а от Дикс нямаше никаква вест. Аз му пишех окуражителни писма, насърчавах, го, но той не си правеше труд да ми отговаря. Започнах да си мисля, че след като бе работил така упорито и неуморно с нас по време на експедицията, сега цялата работа с вулканските зайци му бе дотегнала. И изведнъж телефонът една сутрин иззвъня. Търсеха ме от Мексико. Мога ли да се обадя, питаше телефонистката? Нямаше как да ѝ обяснявам с какво нетърпение очаквах този разговор, затова отвърнах без заобикалки „да“. Обаждаше се Дикс. Връзката беше отлична: гласът му беше ясен като камбана и се чуваше, сякаш се намирахме в една и съща стая. Дикс ми съобщи, че най-после успял да се снабди с шест заека, два от които мъжки, че всички са настанени, както трябва, у дома му и се хранят добре. Току-що направил транспортни клетки и през следващите двадесет и четири часа щял да ми изпрати зайците. Съобщи ми номера на полета от Мексико и всички останали подробности. Ужасно се развълнувах. При заминаване на експедиция невинаги може да се разчита на успех, но на мен винаги ми бе вървяло невероятно много. Изглежда, че и мексиканската експедиция нямаше да бъде изключение. Веднага след разговора с Дикс се свързах с лондонското летище. С кой ли служител само не разговарях за вулканските зайци, подчертавах колко са редки, колко е важно да ги изпратят веднага в приюта за животни, в случай че пристигнат твърде късно и не успеят да ги прехвърлят в самолета за Джърси. Обадих се и на господин Уиттейкър от приюта за животни (той се ръководи от

RSPCA) споделих радостната вест с него и му обясних най-подробно какво да прави с тепоринго, ако се наложи да пренощуват при него. Нямахше повече какво да правя, освен да седна и да чакам. Стараех се да не се вълнувам чак толкова много.

Пресметнахме, че зайците ще пристигнат сутринта в Лондон и ще има достатъчно време да ги натоварят на самолета за Джърси, и когато дългоочакваният ден настъпи, зачаках нетърпеливо известието. Два часа след като самолетът вероятно бе кацнал на лондонското летище, се обадох по телефона да разбера какво става. Никой от служителите не знаеше нищо за вулканските зайци. Обадох се и на господин Уиттейкър. И той не ми беше получил, въпреки че беше подготвил всичко за приемането им. По обяд отново позвъних и служителите отново отговориха, че не знаят нищо. Започнах да се безпокоя не на шега и да си мисля дали да не се обадя на Дикс и да узная дали бе успял да изпрати зайците с въпросния полет. В четири часа следобед на лондонското летище още не знаеха нищо за зайците.

Обадох се повторно и на господин Уиттейкър и му казах, че съм разтревожен безкрайно много. Той отговори, че не са ми съобщавали нищо за пристигане на животни на летището, но сам щял да провери и да ми обади. След известно време той ми съобщи, че е открил зайците и че те са вече под неговите грижи. Очевидно в документите е имало някакво малко несъответствие, съвсем достатъчно за разните дребни чиновничета, за да напъхат зайците в някакъв хангар и да ги държат там, докато продължи жизненоважната работа по уточняване на документите им. Господин Уиттейкър ме увери, че сам огледал зайците. Макар че били поизплашени, те изглеждали в добро състояние. Беше вече много късно да ги изпраща със самолет за Джърси, затова ги задържа през нощта при себе си и ни ги изпрати на следващата сутрин.

Когато клетката пристигна в зоопарка, разкъсахме внимателно поставеното отпред зебло, като едва сдържахме вълнението си, и надникнахме вътре. В клетката имаше пет живи зайци с доста изплашен вид. Шестият беше мъртъв. Извадихме ги предпазливо и определихме пола им. Не е необходимо да казвам, че мъртвият беше мъжки. Между останалите пет имаше един мъжки и четири женски. Да кажа, че страшно се ядосах, значи да предам всичко в много смекчен вид. Допусках, че смъртта на заека се дължеше на необоснованото

задържане на лондонското летище. Новопристигналите зайци поставихме в единични клетки, за да преминат през всички необходими проверки, преди да ги съберем с другите тепоринго.

Аз крачех напред-назад из кабинета си и обмислях как да взривя във въздуха лондонското летище и да го изтрия от лицето на Земята. Внезапно ме осени една идея. Сър Джайлс и лейди Гатри бяха членове на тръста. Те проявяваха голям интерес към нашата работа и често ни помагаша. Сър Джайлс беше председател на Британската авиокомпания. Само той можеше да натрие носа на когото трябва. Вдигнах телефонната слушалка и поръчах телефонния му номер. Оказа се, че е в Швейцария, но лейди Гатри си бе в къщи. Разказах ѝ цялата история с вулканските зайци и ѝ обясних, че единствената причина, заради която вдигам толкова голям шум, е, че ако и в бъдеще ни изпратят някои редки животни и по една или друга причина се наложи те да прекарат известно време на лондонското летище, не бих искал отново да се случи нещо подобно.

— Разбира се, че не бива — отвърна разгорещено тя. — Абсолютно смешна работа. Сама ще се погрижа за всичко. Ще накарам Джайлс да се заеме с този въпрос веднага щом се върне.

Цялата следваща седмица получавах унижителни извинителни писма от какви ли не високопоставени служители на лондонското летище, които се извиняваха по всевъзможен начин за лошото отношение към зайците. Писмата ме удовлетворяваха само дотолкова, че това нямаше да се повтори повече: при други пратки за нас автоматично щяха да се запалват червените сигнални лампички в мозъците на чиновниците. Но никакви извинения не можеха да върнат живота на нашия мъжки тепоринго.

Ние редовно оглеждахме женските и когато те се разгонваха, пускахме мъжкия за няколко часа в клетката, като не ги оставяхме без наблюдение. Това бе необходимо, защото, както вече казах, тепоринго имат крайно заядлив нрав и не искахме да се излагаме на риска някоя от женските да убие последния ни мъжки екземпляр. И ето един прекрасен ден забелязахме, че една от женските си бе направила в спалното помещение сламено гнездо, оградено с нападал от тялото ѝ мъх. В гнездото имаше две малки. Това ни достави огромна радост. Следяхме ежедневно развитието на малките и колкото по-големи ставаха, толкова по-високо вирвахме нос. Но, изглежда, се възгордахме

повече, отколкото трябваше, от постиженията си, защото, както изглежда, често се случва, съдбата ни поднесе няколко неприятни изненади. Първо, една сутрин Джил откри, че по някакъв необясним начин едно от новородените се бе оплело в глогинена клонка, която се бе усукала около врата му и го бе притиснала към телената мрежа. Така останахме само с едно новородено, и то женско. След това умря и възрастният мъжки заек. Аутопсията показа, че причината за смъртта бе кокцидиоза — заболяване, което се открива много трудно в началните стадии. Като предпазна мярка веднага дадохме сулфаметазин на останалите зайци, тъй като по едно или друго време всички бяха в контакт с него, но въпреки това загубихме по същия начин и две женски.

В крайна сметка се върнахме на изходното положение: имахме много женски, но нито един мъжки заек. Точно по това време подготвихме и отпечатахме нашия пети „Годишник“ с пълен отчет на мексиканската експедиция и снимки на женската и нейното малко. Изпратих екземпляри на д-р Корзо, д-р Моралес и, разбира се, на Дикс Бранч. Писах на Дикс и го попитах дали не би се съгласил да се заеме сам с лов на тепоринго, ако успея да му издействувам от мексиканското правителство разрешително за още няколко заека. Той ми отвърна с вдъхновено писмо, че ще направи всичко възможно, за да ми помогне. Писах и на д-р Моралес и му обясних всички наши затруднения. Споменах, че макар и да притежаваме цяла група женски зайци, не можем да получим поколение, защото нямаме мъжки. Писах му за резултатите ни, които показваха, че усилията ни не бяха отишли съвсем напразно. Ние доказахме например, че вулканските зайци може да се отглеждат в клетка, при това на много по-малка надморска височина, и че могат да се размножават при тези условия. Установихме също така и редица интересни факти от патологията на тепоринго, включително и това, че формата на кокцидиозата, от която те страдат, е специфична може би само за тях. Уточнен бе и срокът на бременността, по който съществуваха известни съмнения. Всъщност успехите ни бяха повече от неуспехите. Накрая молах д-р Моралес да издаде разрешително на Дикс Бранч за залавяне на още няколко заека. За моя най-голяма радост той ми отговори с крайно любезно писмо, в което пишеше, че след като сме постигнали такива успехи, той, разбира се, ще издаде разрешително на Дикс. Надявам се, че няма да

чакаме дълго и в колекцията на тръста успешно ще бъде създадена колония от тези редки и симпатични малки същества.

[1] от англ. animal — животно (бел.прев.). ↑

НЕКА ВИНАГИ ДА ИМА ЖИВОТНИ

Като продължава да унищожжава природата, човек реже клона, на който седи, защото разумната защита на природата е същевременно и защита на човечеството.

„Изчезнали и изчезващи животни“

От книжните лавици, ограждащи отвсякъде моя кабинет, постоянно ме наблюдават две дебели книги с червени подвързии. Те първи привличат сутрин погледа ми и последни ме изпращат вечер, когато затварям кабинета си. Те стоят на постоянна стража. Това са Червените книги, издадени от Международния съюз за защита на природата. Едната е посветена на бозайниците, а другата — на птиците. В тях са посочени всички бозайници и птици, заплашени от изчезване — в повечето случаи пряко или косвено от вмешателството на хората. Засега са излезли само тези два тома, но предстои издаването и на други. Те ще направят положението още потискащо, защото единият том ще бъде посветен на влечугите и земноводните, другият — на рибите, а третият — на дърветата и тревистите растения. Веднъж един репортер от някакъв вестник ме попита, когато ме интервюираше:

— Кажете ми, господин Даръл, всъщност колко вида животни са изправени пред опасност от изчезване?

Отидох до лавицата, взех двете дебели червени книги и ги сложих на коленете му.

— Не съм сигурен — отвърнах аз. — Не ми достига смелост да ги преброя.

Той хвърли поглед върху двата тома и вдигна изпълнените си с ужас очи към мен.

— Боже мой! — възкликна той. — Нима искате да кажете, че всичко това са застрашени животни?

— Не, това са само половината — обясних му аз. — Тези томове се отнасят само за птиците и бозайниците.

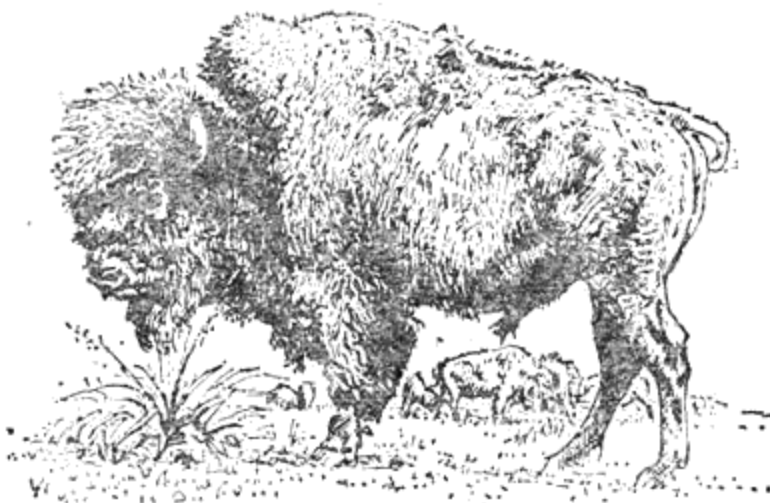
Той остана потресен, защото дори днес повечето хора не осъзнават колко много рушим света, в който живеем. Ние приличаме на група малоумни деца, които са въоръжени с отрова, триони, сърпове, пистолети и пушки и са оставени на свобода в прекрасна, нямаща равна на себе си градина, която превръщат бавно, но сигурно в гола и неплодна пустиня. Напълно е възможно през последните няколко седмици от лицето на Земята да е изчезнал още един бозайник, птица, влечуго или растение. Дано да не е така, но зная със сигурност, че дните на някои от тях са вече преброени.

Светът е крехък и сложен като паяжина: докоснете ли една нишка, трепетът преминава по всички останали. Ние обаче не само докосваме паяжината, а правим огромни дупки в нея; обявили сме своеобразна биологична война на заобикалящия ни свят. Изсичаме съвсем безпричинно гори, създаваме ерозиранни места и променяме по този начин дори и климата. Замърсяваме реките с промишлени отпадъци, замърсяваме моретата и атмосферата.

Започнеш ли да говориш за защита на природата, хората веднага правят извода, че като страстен любител на животните имаш предвид защитата само на пухкавата коала или на нещо подобно. Не, под защита на природата се разбира нещо съвсем друго: това е запазването на всичко живо в света, независимо дали е дърво, трева или дори самият човек. Не бива да се забравя, че някои племена са били изтребени много успешно през последните няколкостотин години, а други, като патагонските индианци, ескимосите и др., се намират на границата на изчезването. С нашето безразсъдство, алчност и глупост през следващите петдесет години и даже по-скоро ще създадем такава биологична ситуация в света, при която ще стане трудно изобщо да се живее.

Независимо от това, че преди всичко се занимавам със защитата на животните, аз съм дълбоко убеден, че трябва да се защищават и местата, които те обитават, тъй като едно животно може да се изтреби успешно не само с пушка, капан или отрова, но и като се унищожи средата му. Когато ме питат, а това се случва често, защо взимам всичко така присърце, аз отговарям: навярно затова, защото съм щастлив човек и през целия ми живот светът ме е дарявал с най-

големите радости. Аз се чувствавам задължен на него, затова се мъча да направя нещо в отплата. Хората винаги ви гледат малко смутено, когато говорите по този начин, като че сте казали нещо неприлично, но на мен ми се иска повече хора да се чувствуват задължени на света и да проявяват готовност да сторят нещо за него.

Сред безбройните писма, които получавам всеки ден, винаги има такива, в които хората ме питат дали действително е необходимо да се защитава природата. Както току-що обясних, аз наистина мисля, че това е едно от най-наложителните неща в един свят, изпълнен с толкова безсмислени работи, а природозащитниците не вдигат напразен шум. Получавам писма и от хора, които очевидно никога не са насочвали погледи към заобикалящия ги свят. Те разбират единствено от цифри, само записаните върху хартия цифри означават нещо за тях. На такива хора давам цифри. В това отношение североамериканският континент предлага два много убедителни примера за опустошителната дейност на човека.

Когато европейците открили Северна Америка, там съществували два вида в най-многобройните струпвания, каквито човек може да си представи на Земята. Един от тези видове бил североамериканският бизон. В началото животните били избивани заради месото. След това започнали да ги изтребват по политически съображения — за да уморят от глад индианците, които не можели да съществуват без бизоните. Те представлявали всичко за индианеца — дори костите и кожата били важни за съществуването му.

Прословутият Уилям Коди, наречен Бъфало Бил, веднъж убил само за един ден двеста и петдесет бизона. Пътуващите през местата, населени с бизони, затваряли прозорците на вагоните заради смрадта от разлагащите се трупове, защото по това време бизоните били избивани само заради езиците, смятани за голям деликатес, а телата оставали там, където падали мъртвите животни. За щастие бизонът бе спасен навреме, но какво означават жалките останки пред милионите животни, които са се носели с величествен грохот през североамериканските прерии!

Другият вид е странстващият гълъб — по всяка вероятност един от най-многобройните птичи видове, каквито е имало и ще има на Земята. Ята гълъби, наброяващи до два милиона птици, засенчвали небето. Под тежестта им се чупели дори огромни клони на дървета. Всички смятали, че е невъзможно гълъбите да бъдат изтребени — месото им било много вкусно, но те били толкова многобройни. И така хората започнали да ги избиват и избиват; стреляли по възрастните птици, ограбвали яйцата и малките от гнездата. През 1869 г. само в един район уловили седем и половина милиона птици. През 1879 г. в щата Мичиган заловили един милиард птици. Постъпвали така, защото било „невъзможно“ напълно да се унищожат странстващите гълъби. Те били многобройни. Размножавали се бързо.

Последният странстващ гълъб в света умира през 1914 година в зоологическата градина на Синсинати...

На човек винаги му е стигал умът как да унищожи даден вид, но той все още не е открил начини да го възстанови. Повечето хора, изглежда, не се безпокоят от този факт. Дори и сред зоолозите се намират „умни глави“, които твърдят, че това е естествен ход на еволюцията и че без нашата намеса животните пак щяха да изчезнат. Решително възразявам против такова твърдение. Да се нарече това естествен ход на еволюцията е безсмислица и оправдание. Също като човек, който притежава банка с кръв и казва на друг, чиято кръв изтича: „Слушай, старче, ние имаме много кръв, но не можем да ти прелеем, защото ти е определено да умреш сега“.

— Но — ще възразят някои, — така е било в миналото; сега това не може да стане. Съществуват резервати и така нататък, в които животните са на сигурно място. Днес не се вършат такива работи.

За хората, които вярват в това, мога да цитирам някои съвсем нови данни, за да изясня малко картината. Всяка година се „жънат“ — на езика на китоловците — между шестдесет и седемдесет хиляди кита. Независимо от предупрежденията на учените, че в резултат на тази експлоатация няколко вида китове вероятно ще изчезнат много скоро и ще се сложи кръст върху китобойната промишленост, избиването продължава. Изглежда, девизът на китоловците е: „Обогатявайте се днес, а утрешният ден да върви по дяволите.“

Съществуват много и различни начини за пълното унищожаване на някое животно и те не са свързани с убиването му заради кожата, месото или заради това, че е смятано за вредител. Срещаните на изток различни видове носорози били жестоко преследвани, в резултат на което сега техният брой е толкова намалял, че са останали само няколко екземпляра. Причината за това е крайно глупавото вярване, че ако се вземе вътрешно, смляният му на прах рог действа възбуждащо, възвръща силата на старците и ги прави привлекателни за младите момичета. Това, забележете, става в един от многото райони на света, в който пренаселеността е толкова голяма, че трябва да се мисли по-скоро за противозачатъчни средства, отколкото за стимулатори. След като практически бяха изстребени всички носорози в Индия, Суматра и Ява, сега вниманието е насочено към африканския носорог и аз не се съмнявам, че той е следващият застрашен от пълно унищожение вид.

Или да вземем случая с тихоокеанския морж. Когато ескимосите го използвали само като източник на прехрана, те украсявали огромните му бивни с най-сложни и прекрасни резби. След като интелигенцията „откри“ ескимоското изкуство, всички се подлудиха и сега моржът бива преследван само заради бивните. Избиват го в такава степен, че вероятно в скоро време ще изчезне от лицето на Земята. Той вече е включен в списъка на застрашените от изчезване животни.

Ето още един пример на задълбочено мислене от страна на група хора, които не разбират нищо от природата. В Африка решили, че дивите животни са носители на причиняващите сънна болест организми. Така се стигнало и до блестящото решение: за да се защити човекът и неговият мършав добитък (който е унищожавал и унищожавал бързо шубраците и опустошава по този начин обширни области), да се избиват всички диви животни. Загинали половин

милион зебри, антилопи, газели и други животни, преди да се разбере, че и по-дребните животни са преносители на това заболяване. Така че унищожението на толкова много великолепни животни се оказало напълно безсмислено.

Хората негодуват, когато всяка година по пътищата на Великобритания загиват около две хиляди души. Това, разбира се, е истинска трагедия, но малцина знаят, че там ежегодно загиват и около два милиона диви птици. В малък район, проучен от един датски учен, броят на загиналите по пътищата животни за една година е, както следва: 3014 диви заека, 5377 таралежа, 11 557 плъха, 27 834 различни дребни бозайника, 111 728 птици, 32 820 земноводни. Разбира се, става дума само за главните пътища; ако се прибави и броят на убитите по страничните пътища, вероятно цифрите ще се утроят. Ако бяха убивани толкова много хора, в която и да е страна в света, щяха да се надигнат такива протести, такава врява, такива оплаквания, че всяко правителство щеше да се принуди да забрани автомобилите като превозно средство и да се върне към конете и каруците. Аз съвсем не съм против автомобилите, но нали ме разбирате?

Изобщо не се осъзнава един такъв факт: ако погледнем картата на света, ще видим, че местата, определени за резервати на диви животни, са безкрайно малки точки, всичко останало е исполински резерват за човечеството. Не е достатъчно да има резервати, необходими са и средства за поддържането им. Повечето правителства не проявяват желание да харчат пари за защита на средата или на фауната (освен ако обществеността не надигне глас и не стане дума за някое особено ефектно животно), а много други просто не разполагат с необходимите средства.

Не бива да допускате нито за миг, че рисувам твърде мрачни картини. Бих могъл да изпълня цялата книга с потресаващи статистически данни, но те само ще докажат, че от всички населявали Земята същества — от гигантските хищни влечуги на древността до днешните създания — най-ненаситният, най-безразсъдният и най-крвожадният хищник е човекът. Но нали със своето поведение той си нанася непоправимо зло. Това е необикновена форма на самоубийство — изстребвайки животните, ние убиваме и себе си.

Както вече споменах, съществуват паркове, резервати и др., но разрешете ми да цитирам още едно място от превъзходната книга

„Изчезнали и изчезващи животни“, от която взех и мотото за тази глава: „Вземаните от правителствата предохранителни мерки са безсмислени, ако не се осигуряват средства за ефикасното им изпълнение.“ Следователно можем да простим греховете на нашите прадеди, като кажем: „Те не знаеха какво вършат.“ Но можем ли ние във века на техниката, с която толкова много се гордеем, да си простим онова, което вършим и продължаваме да вършим сега въпреки протестите на всички здравомислещи независимо от това, дали са зоолози, еколози, природозащитници или просто разумни и прозорливи хора! Ние стъпихме вече на Луната и това е забележително постижение. Но защо отидохме там — за да си доставим някои поредки минерали или за да използваме Луната като огромен сияещ трамплин към другите планети, на някои от които може да се окажат същите форми на живот? Но ако тръгнем от планета на планета, за да създаваме същия безпорядък, както на нашата собствена планета, тогава, струва ми се, много по-добре би било, ако огромните средства, използвани за космически изследвания, бъдат вложени за лекуване раните на Земята, причинени от самите нас.

Проблемът за защитата на животните и средата, в която живеят (както заради самите нас, така и заради онези, които идват след нас), е огромен и сложен. В света има много страни, които, както вече споменах, защитават само „на книга“ животните, защото правителствата утвърждават закони за защита на животните, но не отпускат достатъчно средства, за да може резерватите — дори когато са вече създадени — да се контролират и ръководят, както трябва. В една посетена от мен страна попитах с какви резервати разполагат, и отговорният за защита на животните служител разгърна огромна карта, изпъстрена със зелени петна. Ето, обясни ми гордо той, това тук са резервати. После уж случайно, се заинтересувах дали тези райони са изследвани от зоолози, еколози или биолози, които биха могли да кажат дали всъщност те са най-подходящите за резервати. О, не, отвърна той, за това нямали средства. Тогава може би тези големи зелени петна са проучени, за да се установи дали всъщност има животни в тях и дали местата са удобни за резервати? Не, и това също не било направено, не достигали средства да се наемат подходящи хора... Е добре, поне охраняват ли се по някакъв начин? Не, нямали

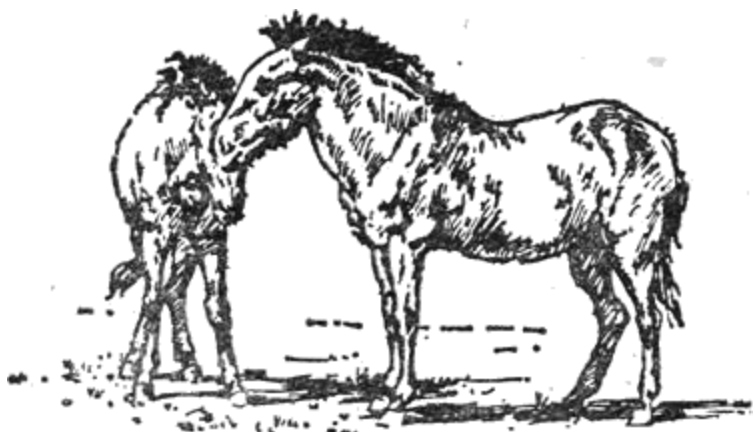
пари да наемат пазачи и надзиратели... Така чудесната, изпъстрена със зелени петна карта всъщност не означаваше нищо.

Както вече казах, от липса на средства се оплакват почти всички страни в света, в които съществуват някакви закони за защита на околната среда и фауната. А има и много други страни, в които изобщо няма такива закони. Това се разбира много добре от природозащитниците и те отдават всичките си сили, за да поправят положението, но всичко става много бавно. Страхувам се, че тогава, когато приемем закони за защита на природата и животните, много видове ще са изчезнали вече от лицето на Земята.

В повечето цивилизовани страни съществуват много клубове, групи и дружества — орнитоложки или за общо естествознание, които полагат отчаяни усилия за спасяването на местната фауна. Има и големи организации, като Международния съюз за защита на природата и Световния фонд за защита на животните. С радост мога да кажа, че те в много случаи постигат успехи. В Испания например бе спасена огромната област Гуадалкивир с площ 625 000 акра. В Австралия бе наново открита храстовата птица, смятана дотогава за изчезнала. За съжаление тя гнездела в район, определен за застрояване. Преди петнадесет години това щеше да се сметне за твърде неудобно и птицата щеше да загине при построяването на града, но сега строителните планове били преразгледани: храстовата птица била оставена на спокойствие и районът — обявен за резерват. Така че светли петна има, но те са твърде малко, преобладават тъмните.

Докато настояваме за защита на животните в естествената им среда, има и нещо друго, което можем да направим. Точно затова е създаден и нашият тръст. Много видове са спасени от изчезване благодарение на това, че се отглеждат при специални условия — в зоологически градини или паркове. Това, разбира се е, последният изход, но той поне спомага да не изчезне напълно даден вид. Остава и надеждата, че някога законите за защита на природата в родината на вида ще започнат да се прилагат строго и че със спасеното ядро от размножаваща се колония популацията ще може да се възстанови отново. Списъкът на спасените по такъв начин животни е дълъг и внушителен. Да вземем например елена на Давид (милу), който изчезнал в Китай по време на Боксерското въстание. За щастие Бедфордският херцог събрал всички елени на Давид, които успял да

открие из европейските зоологически градини, и ги пуснал на свобода в имението си в Уобърн, където те се приспособили отлично и започнали да се размножават. Сега стадото е толкова голямо, че двойки елени се разпрацат в зоологическите градини в цял свят, а напоследък — дори и в тяхната родина. Ако там успеят да се размножат, би могло да им се отдели някой район за строго охраняван резерват. По този начин еленът на Давид ще се върне отново в естествената си среда. Хавайската гъска е друг пример. Тази прекрасна птица бе почти на изчезване, но благодарение на разумната позиция на хавайските власти и на прозорливостта на Питър Скот тя бе спасена от сигурна гибел. Доста дълъг е списъкът на подпомогнатите по такъв начин животни — европейския зубър, североамериканския бизон, антилопата сайга, дивия кон на Пржевалски и др., но много повече са животните, които спешно се нуждаят от такава помощ.

Нашият тръст се стреми да изпълнява точно такива функции. Ние съзнаваме ясно, че той представлява само едно винтче в съвременния сложен механизъм на защитата на природата, но смятаме, че това винтче е важно. Тръстът не бе създаден, за да държи животните само като пленници. Аз гледам на него като на резервоар — своеобразен стационарен Ноев ковчег — в който, надявам се, ще можем и занапред да отглеждаме и размножаваме най-заstraшените животни. По този начин ние може би ще ги върнем някога по родните им места. С радост бих разпуснал още утре тръста, стига да няма повече нужда от него. Страхувам се, че сега той е много нужен и ми се ще подобни тръстове да се открият из целия свят.

Както вече обясних, аз съм посветил живота си на тази дейност, изхарчил съм много собствени средства и затова не се стеснявам да се обърна за помощ и към вас, моите читатели. Ако сте прочели тази книга и тя ви е харесала, ако която и да е от моите книги ви е доставила удоволствие, позволете да отбележа, че те нямаше да бъдат написани никога, ако не се отнасяха за дивите животни. Въпреки това много от тези животни се намират в опасност и ако не им се помогне, ще загинат. Аз се старая да върша това, което мога, но не съм в състояние да се справя без ваша помощ... Ако не ви харесва нашият тръст, тогава ви моля да се включите в някоя организация, която прави нещо, за да спре разорението на Земята. Правете всичко, което е по силите ви: безпокойте непрестанно вашия депутат в парламента (или съответния му колега във вашата страна), ако смятате, че се извършва неразумно посегателство върху природната среда, или ако някое растение, птица или животно са в опасност и не им се оказва достатъчно помощ. Пишете възмутени писма. Само като надигнете глас, ще принудите властите да се вслушат във вас. Действайте според принципа: ако викаш достатъчно дълго и силно, накрая някой ще те чуе. Помнете, че животните и растенията нямат депутати в парламента, те не могат да пишат или да провеждат стачки; никой не се застъпва за тях освен нас, хората, които съжителствуваме заедно с тях в един свят, който не е само наша собственост.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.